

LIFE13 ENV/LV/000839 "Assessment of ecosystems and their services for nature biodiversity conservation and management" (LIFE EcosystemServices)

C2 - SOCIĀLI EKONOMISKĀS IETEKMES MONITORINGS

C2 – Socio-economical impact monitoring

Noslēguma ziņojums par Projekta ieviešanas periodu

11.10.2016. – 31.03.2020.

**Rīga,
2020**

Ziņojumu sagatavoja:
Biedrība Baltijas krasti

Saturs

Saturs.....	2
Kopsavilkums.....	4
Summary	7
1. Ievads.....	10
2. Saulkrastu un to iedzīvotāju sociāli ekonomiskais izvērtējums.....	13
2.1. Demogrāfija	13
2.2. Nodarbinātība.....	15
2.3. Uzņēmējdarbība	18
2.4. Tūrisms	22
2.5. Saulkrastu iedzīvotāju vides apziņa	30
Secinājumi.....	33
3. Vides objektu (Dabas dizaina parks "Baltā kāpa – Saulkrasti") izveidošanas devums reģionālajai ekonomikai	35
3.1. Zemes lietojums un tā izmaiņas	35
3.2. Saulkrastu Baltās kāpas uzturēšanas izmaksas un investīcijas	37
3.3. Reģionālās ekonomikas vērtību izmaiņas, balstoties uz ekosistēmu pakalpojumu monetāro vērtību izmaiņām	38
3.4. Darba un vides drošība objektā	39
3.5. Zaļā uzņēmējdarbība	40
3.5.1. Uzņēmēju anketēšana.....	40
3.5.2. Uzņēmējdarbības tīkla izveide	44
3.5.3. Uzņēmējdarbības veicināšana.....	45
3.6. Iepirkumu devums pilotteritoriju ekonomikai	46
Secinājumi.....	46
4. Apmeklētāju apjoms un tā izmaiņas.....	49
4.1. Netiešie indikatori	49
4.1.1. Ieņēmumi Saulkrastu Baltās kāpas maksas stāvlaukumā	49
4.1.2. Organizēto laulību ceremoniju skaits.....	52
4.2. Tiešie indikatori	54
4.2.1. Baltās kāpas apmeklētāju analīze.....	54
4.2.2. Pilotteritorijas Ziemeļu daļas apmeklētāju analīze	62
4.2.3. Pilotteritorijas vidusdaļas apmeklētāju analīze	65
4.2.4. Baltajā kāpā organizēto pasākumu un to apmeklētāju skaits.....	67
Secinājumi.....	68

5.	Vides objektu popularitātes monitorings	70
5.1.	Vides objektu klātienes monitorings.....	70
5.1.1.	Dabas dizaina parka apmeklētāju anketēšana.	70
	Dabas dizaina parka novērtējums 2016. gadā – specifiskie jautājumi.....	73
	Dabas dizaina parka novērtējums 2017. gadā– specifiskie jautājumi.....	81
5.2.	Vides objektu neklātienes monitorings	88
	Secinājumi.....	91
6.	Reģionālo ekonomisko rādītāju izvēles monitorings.....	93
6.1.	Reģionāla ekonomisko rādītāju analīze	94
6.2.	Pilotteritoriju analīze	100
	Secinājumi.....	105
7.	Ārvalstu pieredzes apmaiņas un adaptācijas Latvijai efektivitātes monitorings	106
	Secinājumi.....	109
8.	Projekta komunikācijas efektivitāte (I.Hoņavko, E.Zaķe-Kļaviņa, Dabas aizsardzības pārvalde).....	110
	Pielikumi	119

Kopsavilkums

Monitoringa mērķis ir veikt projekta „LIFE Ekosistēmu un to sniegto pakalpojumu novērtējuma pieejas pielietojums dabas daudzveidības aizsardzībā un pārvaldībā” (LIFE EcosystemServices, LIFE13 ENV/LV/000839) (turpmāk tekstā - Projekts) aktivitāšu sociāli ekonomiskās ietekmes izvērtējumu, kā arī izvērtēt Projekta aktivitāšu identificēto sociāli ekonomisko ietekmi, lai noteiktu, kā aktivitāšu īstenošana ir sekmējusi Projekta mērķu sasniegšanu.

Projekta aktivitāšu sociālekonomiskās ietekmes novērtējums īstenots saskaņā ar izstrādāto Projekta sociāli ekonomiskā novērtējuma plānu un tajā izvērtētas konkrētu Projekta aktivitāšu īstenošanas sekmes un to īstenošanas ietekme Projekta kopējo mērķu sasniegšanā.

Projekta aktivitāšu sociālekonomiskās ietekmes novērtējums veikts divas reizes Projekta gaitā – 2016. gadā aktivitāšu īstenošanas vidus posmā un Projekta noslēgumā pēc paredzēto aktivitāšu ieviešanas. Šajā noslēguma monitoringa ziņojumā apkopot, analizēti un salīdzināti abu novērtējumu rezultātā iegūtie dati.

Monitoringa ietvaros secināts:

- Saulkrastu novada sociāli ekonomiskais profils ir līdzīgs Latvijas kopējai situācijai, ar dažiem izņēmumiem – Saulkrastu iedzīvotāju skaits visa Projekta periodā kopumā ir audzis, pretēji situācijai valstī kopumā. Tomēr būtiski ir minēt, ka Saulkrastu novada situācija nav unikāla, jo visos Pierīgas reģionos ir novērots iedzīvotāju skaita pieaugums. Vēl viena atšķirība, kas ir identificēta Saulkrastu novadā, ir ārvalstu tūristu zemā apmeklētība, salīdzinot ar situāciju valstī kopumā, proti, Latvijā ārvalstu tūristu vidējais procentuālais sadalījums monitoringa atskaites periodā ir 68%, kamēr Saulkrastu novadā tikai 13% Sākotnējā ziņojuma ietvaros, bet noslēgumā analizētajā periodā sasniedz 23%. Kopumā pēc 2015. gada visu tūrisma sektora novērtējumā ietverto indikatoru rādītāji ir auguši gan valstī kopumā, gan Saulkrastu novadā.
- Vērtējot Saulkrastu novada uzņēmējdarbības attīstības tendences noslēguma novērtējuma ietvaros secināms, ka vietējo uzņēmēju ieinteresētība ievērot “zaļās” un sociāli atbildīgas uzņēmējdarbības principus ir vērtējama kā īpaši pozitīva un Projekta ietvaros īstenotā Dabas dizaina parka izveidošana netieši ir sekmējusi aktīvo uzņēmēju un vietējo aktīvistu skaita pieaugumu Saulkrastos. Noslēguma novērtējumā secināts, ka Saulkrastos kopš 2017. gada aktīvi darbojas Saulkrastu uzņēmēju biedrība, kas uzskatāms par veiksmīgu piemēru, kā pēc uzņēmēju pašiniciatīvas tiek veidota aktīva un sekmīga jauna veida sadarbība starp visām iesaistītajām pusēm uzņēmējdarbības vides

konkurētspējas attīstībai, kā arī straujākai un pievilcīgai novada izaugsmei mūsdienīgas ekonomikas kontekstā. Kā viena no projekta sociāliekonomiskajām pievienotajām vērtībām uzskatāma zaļās uzņēmējdarbības stiprināšana, kas īstenota caur Saulkrastu novada attīstības programmas Rīcības un investīciju plānu, netieši atbalstot sociāli atbildīgas uzņēmējdarbības attīstību zaļās ekonomikas koncepcijas ietvaros. Vienlaikus projekta ietvaros izveidotie Dabas dizaina parka elementi tiek izmantoti uzņēmējdarbībā – izmantojot tos kā sava veida Saulkrastu simboliku.

- Apmeklētāju apjoms un tā izmaiņas – secināts, ka ievērojami vairāk pilotteritorijas apmeklētāju ir vasaras siltajos mēnešos, turklāt apmeklētāju skaits būtiski palielinās nedēļas nogalēs. Salīdzinot pilotteritorijas apmeklētību un laika apstākļus, saskatāmas ciešas mījsakarības, proti, siltākos un saulainākos laika apstākļos apmeklētāju skaits ir ievērojami lielāks.
- Vides objektu popularitātes monitoringa – klātienē monitoringā secināts, ka respondenti vidēji augstu vērtē uzstādītos vides objektus. Visaugstāk novērtēta uzstādīto objektu ergonomika, drošība un pieejamība. Vidēji augstu apmeklētāji vērtē uzstādīto vides objektu devumu vides izglītībai. Vides objektu neklātienē monitoringa ietvaros secināts, ka sabiedrība ir pietiekoši plaši informēta par Saulkrastu Baltās kāpas vides objektiem. Turklāt pēc vides objektu papildināšanas ar QR kodiem, vērojams mājas lapas apmeklētāju pieaugums, sadaļā, kas skaidro vides objektus un to shematisko novietojumu, tādējādi secināms, ka uzstādītie QR kodi ir vērtējami kā izglītojošo funkciju uzlabojošs elements.

Noslēguma monitoringā secināms, ka Dabas dizaina parka izveide darbojas kā magnēta objekts, ko uzņēmēji spēj izmantot uzņēmējdarbībā kā atpazīstamu un ar konkrēto vidi identificējamu simbolu. Šāda jauna "magnētoobjekta" radīšana, kura apmeklēšanai nav nepieciešami specifiski laikapstākļi, ir vērtējama kā viesmīlības un tūrisma nozares uzņēmējdarbību attīstoša iniciatīva.

Izveidojot Dabas dizaina parku, pašvaldība ir aktualizējusi nepieciešamību turpināt labiekārtot un attīstīt teritoriju. 2018. gadā pašvaldība īstenojusi 2 projektus - «Publiskās infrastruktūras nodrošināšana uzņēmējdarbībai pie Baltās kāpas teritorijas» un «Labierīcību infrastruktūras izveide Baltās kāpas teritorijā»

- Reģionālo ekonomisko rādītāju izvēles monitoringa ietvaros identificēti rādītāji, kas padziļināti analizēti Noslēguma monitoringa ziņojumā. Reģionālo ekonomisko rādītāju izvēles monitoringa ietvaros analizēta Jūrmala un Saulkrastu novads. Abas analizētās

pašvaldības un pilotteritorijas būtiski atšķiras iedzīvotāju skaita un blīvuma ziņā, kā arī uzņēmējdarbības attīstības dinamikas, sabiedrisko un citu pakalpojumu pieejamības salīdzinājumā. Kopumā secināms, ka šajā ziņojumā ietvertais pašvaldību salīdzinājums ir ņemams vērā tikai ilustratīvi, lai gūtu kopējo ainu par Projekta īstenošanas vietu pašvaldību atšķirībām, un praktiski nav attiecināms uz Projekta aktivitātēm un to ietekmi.

- Projekta pārstāvju dalība konferencēs Latvijā sniegusi būtisku atbalstu Projekta ietvaros īstenotās zinātniskās darbības un rezultātu popularizēšanai starptautiskās zinātniskajās aprindās, sekmējusi mērķgrupu iesaisti un sadarbības tīklu izveidi. Kā arī tīklošanās un pieredzes apmaiņas braucienu rezultātā gūta pieredze un aprobēta metodika projektu aktivitāšu sekmīgai īstenošanai.
- Projekta pasākumu laikā pasniegto tēmu izvēle ir vērtējama kā sekmīga, sniedzot Projekta mērķauditorijas ekspektācijām atbilstošu informāciju. Lielākā daļa jeb ¾ pasākumu dalībnieku ir vērtējuši iegūto informāciju kā ļoti noderīgu vai noderīgu. Projekta ieviešanas gaitā ir vērojams izpratnes pieaugums gan par ekosistēmu pakalpojumu novērtējuma lietojuma vajadzību un jēgu, gan augsts ir to pasākumu dalībnieku skaits, kas pilnībā redz ekosistēmu pakalpojumu pieejas izmantošanu savā profesionālajā darbībā tuvāko gadu laikā.
- Jaunķemeru pilotteritorija Projektā izvēlēta tās dabiskās vides dēļ, kā rezultātā šo teritoriju, kurā praktiski netiek veiktas nekādas ekonomiskās aktivitātes (izņemot vienu sanatoriju) un nav arī reģistrēto iedzīvotāju, analizēt no sociāli ekonomiskā konteksta ietvaros ir apgrūtināts. Jūrmalas rādītājus attiecināt uz Jaunķemeru pilotteritoriju ir nekorekti, jo teritorijas īpatnības ir pilnīgi atšķirīgas no Jūrmalas. Jaunķemeru pilotteritorija ir lielākoties kūrortteritorija, ar vienu sanatoriju un bez iedzīvotājiem. Tomēr analizējot reģionālos ekonomiskos rādītājus secināts, ka minētie rādītāji Jūrmalas un Saulkrastu novadam ir līdzīgi.
- Analizējot reģionālās ekonomikas vērtību izmaiņas ekosistēmu pakalpojumu vērtību kategorijās, kuras mainījušās īstenoto projekta aktivitāšu ietekmē, secināms, ka lielākā daļa pakalpojumu vērtību ir augušas, turklāt lielākais monetārās vērtības pieaugums vērojams regulācijas un atbalsta pakalpojumā - buferfunkcijas un masu plūsmas vājināšana.

Summary

One of the activities of the Project LIFE13 ENV/LV/000839 "Assessment of ecosystems and their services for nature biodiversity conservation and management" (LIFE EcosystemServices) is to monitor the socio-economic impact of the Project activities. The objectives of the socio-economic monitoring are: to monitor the socio-economic impacts of the Project Actions for assessment of the success of the Project implementation as well as to evaluate the identified socio-economic impacts of the Project Actions in order to determine how the implementation of the Actions have contributed to the Project objectives.

The socio-economic impact assessment of the Project activities has been carried out in accordance with the developed Project Socio-Economic Assessment Plan and it assesses the progress of the implementation of specific Project activities and their impact in achieving the overall objectives of the Project.

The socio-economic impact assessment has been carried out twice during the Project period - in the middle of the implementation of the activities (at 2016) and after the implementation of all planned activities (at the end of the Project). This final monitoring report summarizes, analyzes and compares data from both evaluations.

The main findings of the monitoring:

- Socio-economic profile of the Saulkrasti Municipality is similar to the average national situation, with a few exceptions: Contrary to national situation, the population of Saulkrasti Municipality over all project period has increased. However, it is important to highlight that the situation in Saulkrasti Municipality is not unique, as the population in all Pierīga regions increased. It has been identified that in Saulkrasti Municipality is low attendance of foreign tourists. During the monitoring period the average percentage of foreign tourists in Latvia was 68%, while in Saulkrasti Municipality only 13% at 1st monitoring report and even 23% at the final monitoring period. After 2015, all indicators that has been included in the assessment of tourism sector increased both in Latvia as well as in Saulkrasti Municipality.
- The final evaluation concludes that the Saulkrasti Entrepreneurs' Association has been active in Saulkrasti since 2017, which is considered a successful example of the initiative of entrepreneurs to create active and successful new cooperation between all involved parties for the development of business environment competitiveness and faster and attractive growth of the region in the context of modern economy. One of the socio-economic added value of the project is the strengthening of green entrepreneurship implemented through Program Action and Investment Plan of Saulkrasti Municipality Development, indirectly supporting the development of socially responsible entrepreneurship within the concept of green economy. At the

same time, the elements of the Nature Design Park created within the project are being used in business - using them as a kind of Saulkrasti symbolism.

- The quantity of the visitors and its changes – it has been identified that considerable part of the visitors of the pilot area are in war summer months and the number of visitors significantly increases at the weekends. Hypothetically it is assumed that the attendance of the pilot areas is closely related with the weather.
- Nature design objects popularity monitoring – it has been concluded that respondent assessment of the nature design objects is higher than medium. The higher assessment is about the ergonomics, safety and accessibility of the nature design objects. Medium high assessment is about environmental education of the Nature design objects. Within the media monitoring it has been concluded that the society has been sufficiently informed about developed nature design objects. It can be concluded that the installed QR codes can be seen as an improving element of the educational function.

In the final monitoring, it can be concluded that the creation of the Nature Design Park works as a magnet object that entrepreneurs can use as a recognizable and identifiable symbol. The creation of such a new "magnetic object" can be seen as an initiative for developing tourism business.

By establishing the Nature Design Park, the municipality has emphasized the need to continue to improve and develop the territory.

- In the final monitoring report regional economic indicators are analyzed in depth. Both analyzed pilot areas differ substantially in terms of population, dynamic of business development, accessibility of public services.
- Participation of project representatives in conferences in Latvia has provided significant support for popularization of the research activities and results of the Project in the international scientific community, facilitated involvement of target groups and networking.
- The topics presented during the project dissemination activities can be assessed as successful, providing information relevant to the project target audience's expectations. Based on the effective implementation of the project communication strategy, increase of awareness and understanding can be seen in both of the need and meaning of the use of ecosystem services assessment as well as the use of the ecosystem services approach in their professional activities in the coming years.
- Jaunķemeri pilot area was chosen in the project due to its natural environment. However, as there are no economic activities in this area (except for one sanatorium) and no registered population, it is difficult to analyze it from a socio-economic point of view. It is also incorrect to refer the indicators of Jūrmala to the Jaunķemeri pilot area because the specific of the territory are completely different from Jūrmala. Jaunķemeri pilot area is mostly a resort area, with one sanatorium and no inhabitants. However, analyzing the regional economic indicators, it has been concluded that the

mentioned indicators are similar for Jūrmala and Saulkrasti municipalities.

- Analyzing the changes of the regional economy indicators, by using the categories of ecosystem services values, that has been changed due to the implemented project activities, it can be concluded that the economic value of most services have increased, and the largest increase of monetary value has been identified in category of regulation and maintenance services.

1. Ievads

Projekta „LIFE Ekosistēmu un to sniegto pakalpojumu novērtējuma pieejas pielietojums dabas daudzveidības aizsardzībā un pārvaldībā” (LIFE EcosystemServices, LIFE13 ENV/LV/000839) (turpmāk tekstā - Projekts) viena no aktivitātēm, ir veikt sociāli ekonomiskās ietekmes monitoringu. Monitoringa mērķis ir veikt Projekta aktivitāšu sociāli ekonomiskās ietekmes izvērtējumu sekmīgai projekta īstenošanai, kā arī izvērtēt Projekta aktivitāšu identificēto sociāli ekonomisko ietekmi, lai noteiktu, kā aktivitāšu īstenošana ir sekmējusi Projekta mērķu sasniegšanu.

Projekta izstrādātās monitoringa vadlīnijas paredz veikt Projekta rīcību sociālekonomiskās ietekmes t.sk. pilotteritoriju un to tuvākās apkārtnes monitoringu.

Sākotnējā monitoringa ziņojumā, atbilstoši izstrādātajām monitoringa vadlīnijām, ir iekļauta šādu apkopoto datu analīze:

- objekta apmeklētāju plūsmas apjoma izmaiņas;
- tūrisma objekta popularitāte – neklātienas monitorings;
- tūrisma objekta popularitāte – klātienas monitorings;
- Dabas dizaina parka (sākotnējā ziņojumā – Prototipa) izveidošanas devums reģionālajai ekonomikai;
- reģionālo ekonomisko rādītāju (RER) izvēles monitorings.

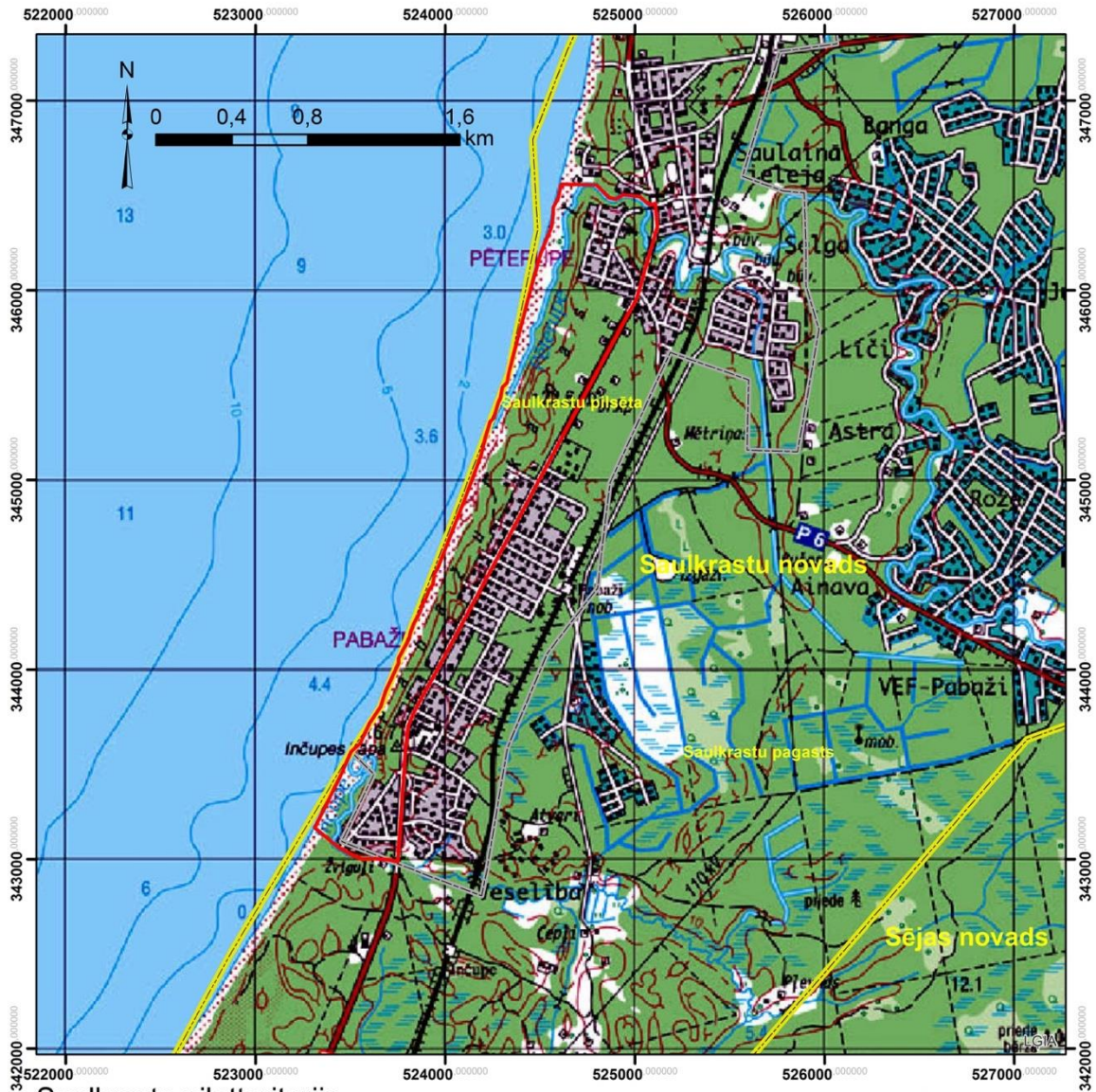
VĒL bez šiem augstāk minētajiem indikatoriem šajā monitoringa ziņojumā (turpmāk – monitoringa ziņojums) ir iekļauta arī Saulkrastu novada un to iedzīvotāju sociāli ekonomiskā analīze un atkārtots to ekosistēmu pakalpojumu, kas var būt ietekmēti no Projekta tiešajām vai netiešajām darbībām, ekonomiskais novērtējums. Monitoringa ziņojumā iekļauta informācija sākot ar periodu no 2014. gada, kad ir uzsākts projekts un beidzot ar 2019. gada septembri, apkopojot informāciju par aktuālo tūrisma periodu, kas iekļaujas projekta ieviešanas periodā.

No abām projekta pilotteritorijām, sākotnējā monitoringa ziņojumā lielākoties akcents tiek likts uz Saulkrastu pilotteritoriju un tās apkārtni – Saulkrastu novadu, jo primāri Sākotnējais sociāli ekonomiskā monitoringa ziņojums paredz analizēt mainīgos, kas saistīti ar prototipa izveidi un tā devumu Saulkrastu pilotteritorijai, un vienlaikus Saulkrastu pilotteritorijā tiek veiktas sociāli ekonomiskā kontekstā aktīvākas darbības, salīdzinot ar Jaunķemeru pilotteritoriju. Vienlaikus Jaunķemeru pilotteritorija Projektā izvēlēta tās dabiskās vides dēļ, kā rezultātā šo teritoriju, kurā praktiski netiek veiktas nekādas ekonomiskās aktivitātes (izņemot vienu sanatoriju) un nav arī reģistrēto iedzīvotāju, analizēt sociāli ekonomiskā konteksta ietvaros ir apgrūtināši. Neskatoties uz augstāk minēto, noslēguma monitoringa ziņojuma ietvaros analizēti arī Jaunķemeru reģionālās ekonomikas rādītāji.

Saulkrastu novada kopējā teritorijas platība ir 4 770 ha, kurā ietilpst arī projekta Saulkrastu pilotteritorija (attēls Nr. 1.1), kas ir 132, 85 ha liela.

Attēls Nr. 1.1

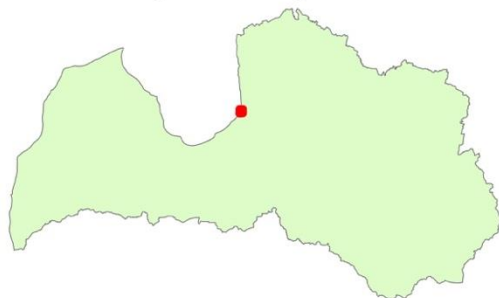

Saulkrastu pilotteritorija

© Dabas aizsardzības pārvalde
© Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra

Apzīmējumi

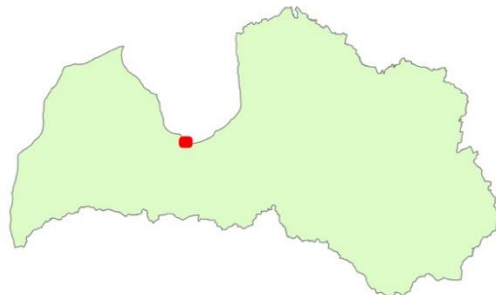
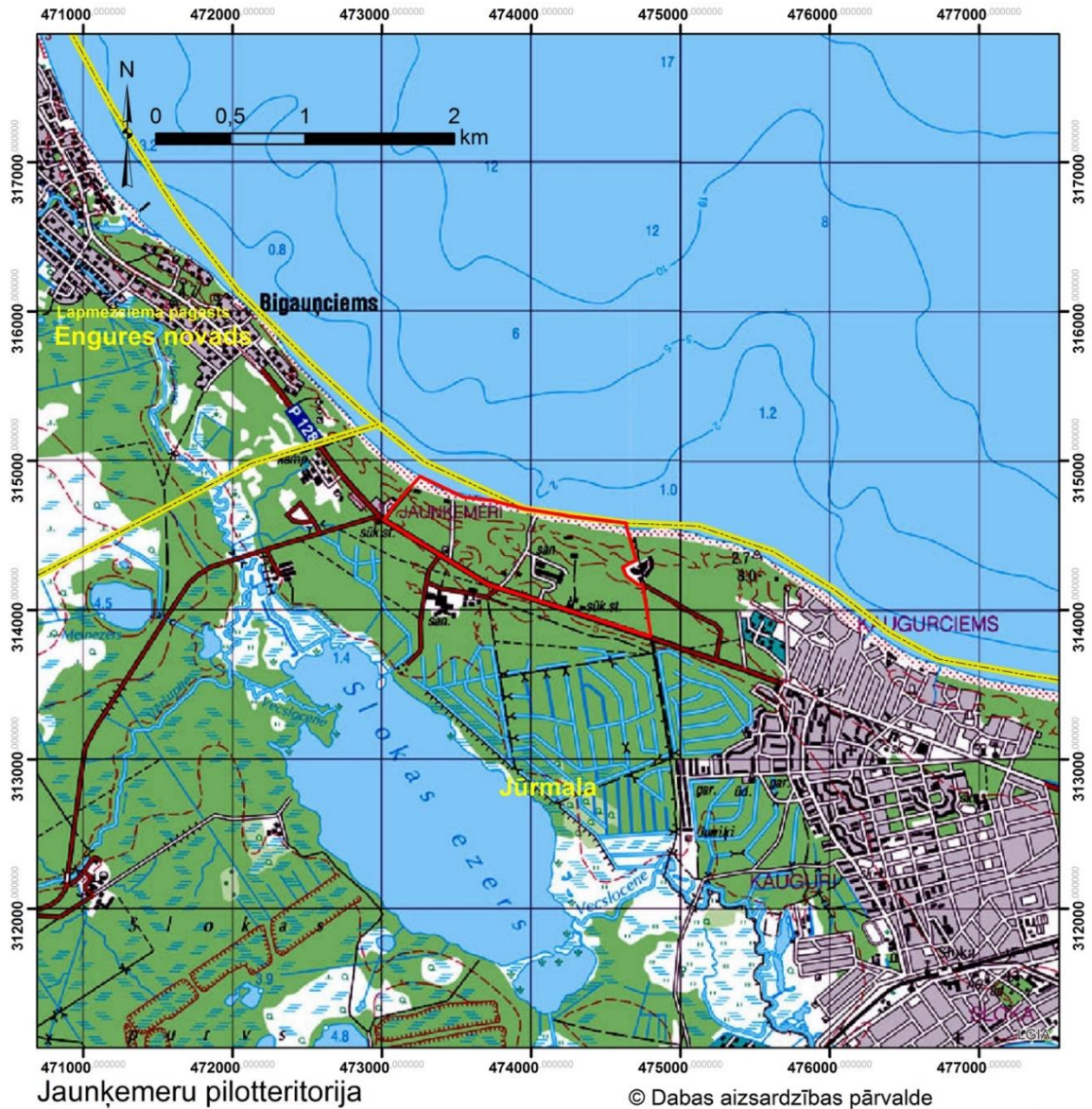
- Pilotteritorija
- Novadu un valsts nozīmes pilsētu robežas
- Pagastu un pilsētu robežas

Attēlā Nr. 1.2 redzama Jaunķemeru pilotteritorija (90,85 ha), kas ir daļa no Jūrmalas teritorijas. Jūrmalas teritorijas kopējā platība ir 10 000 ha.

Attēls Nr. 1.2

Apzīmējumi

- Pilotteritorija
- Novadu un valsts nozīmes pilsētu robežas
- Pagastu un pilsētu robežas

2. Saulkrastu un to iedzīvotāju sociāli ekonomiskais izvērtējums

Lai veiktu Saulkrastu novada un pilotteritorijas monitoringu, tika identificēta nepieciešamība apzināt esošo sociāli ekonomisko situāciju. Liela daļa no nodaļā *Saulkrastu un to iedzīvotāju sociāli ekonomiskais izvērtējums* iekļautās informācijas pārklājas ar monitoringa vadlīnijās identificētajiem rādītājiem un indikatoriem, tomēr, lai monitoringa ziņojumu veidotu strukturētu un vieglāk uztveramu, atsevišķā nodaļā iekļauta visa pieejamā informācija par Saulkrastu sociāli ekonomisko situāciju un iedzīvotāju profilu.

2.1. Demogrāfija

Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk tekstā – CSP) dati liecina, ka Latvijā ik gadu iedzīvotāju skaits samazinās – 2014. gadā iedzīvotāju skaits saruka par 0,77 % jeb 15,4 tūkstošiem, 2015. gadā - par 0,86% jeb 17,1 tūkstošiem, bet 2016. gadā iedzīvotāju skaits samazinājās vēl vairāk – par 0,97% jeb 18,8 tūkstošiem. 2017. un 2018. gadā iedzīvotāju skaits valstī turpināja sarukt, taču vērojama neliela demogrāfiskās situācijas uzlabošanās – attiecīgi 15,7 tūkstoši jeb 0,81% 2017. gadā un 14,4 tūkstoši jeb 0,74% 2018. gadā.

Saulkrasti vēsturiski ir veidojušies kā vasaras atpūtas pilsēta, kuras sezonas raksturs atspoguļojas arī nevienmērīgā jeb sezonālā apdzīvotībā. Līdz ar vasaras sezonu iedzīvotāju skaits ievērojami palielinās, kas saistīts ar tūrisma sezonas sākšanos un novadā esošo dārzkopības kooperatīvu iedzīvotāju plūsmas palielināšanos. Precīzu sezonālo iedzīvotāju skaita palielinājumu nav iespējams noteikt, kā arī dažādos avotos minētie dati ir ievērojami atšķirīgi no 20 000 līdz pat 50 000.

Taču CSP dati liecina, ka 2019. gada sākumā Saulkrastu novadā reģistrēti 6532 pastāvīgie iedzīvotāji, no kuriem 3012 reģistrēti Saulkrastu pilsētā. Analizējot Saulkrastu novada iedzīvotāju skaita izmaiņas laika posmā no Projekta uzsākšanas, redzams, ka ievērojams iedzīvotāju skaita samazinājums ir bijis 2016. gadā – mīnus 96 cilvēki. Tomēr pēdējo divu gadu laikā Saulkrastu novadā ir vērojams stabils iedzīvotāju skaita pieaugums, kad katra gada sākumā iedzīvotāju skaits ir ievērojami pieaudzis.

Salīdzinot Latvijas un Saulkrastu novada iedzīvotāju skaita izmaiņas secināms, ka demogrāfiskās tendences Saulkrastu novadā ir līdzīgas kā visā valstī kopumā – līdz 2016. gadam vērojams aizvien pieaugošs iedzīvotāju skaita samazinājums, kam seko situācijas uzlabošanās. Taču, kā tas redzams datu apkopojumā Tabulā Nr. 2.1, atšķirībā no kopējās Latvijas statistikas, kur redzams iedzīvotāju skaita samazinājums, Saulkrastu novadā sākot ar 2017.gadu demogrāfiskās situācija uzlabojas un vērojams iedzīvotāju skaita pieaugums.

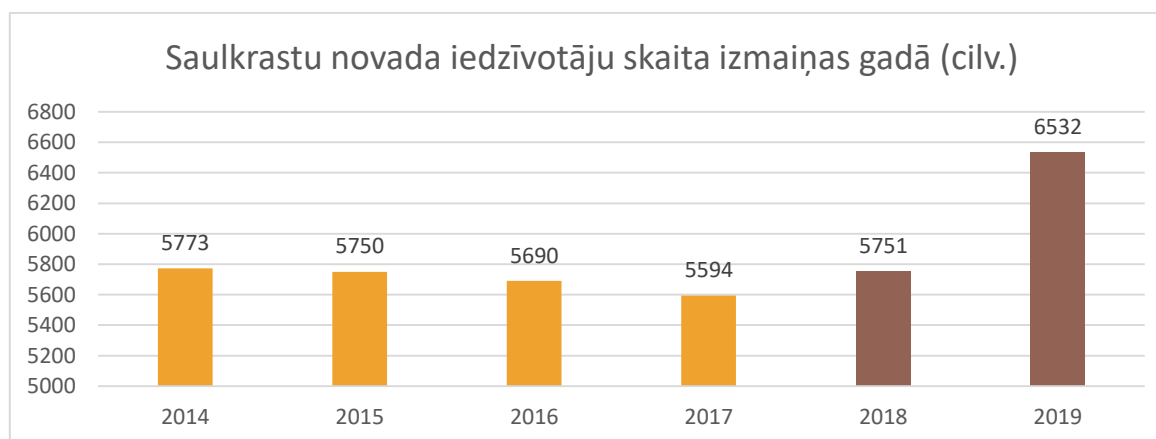
Tabula Nr. 2.1

Iedzīvotāju skaita izmaiņas 2014.g.-2019.g.						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
LATVIJA	2 001 468	1 986 096	1 968 957	1 950 116	1 934 379	1 919 968
izmaiņas		-15 372	-17 139	-18 841	-15 737	-14 411
%		-0,77%	-0,86%	-0,96%	-0,81%	-0,74%
Saulkrastu novads	5 773	5 750	5 690	5 594	5 751	6 532
izmaiņas		-23	-60	-96	157	781
%		-0,40%	-1,04%	-1,69%	2,81%	13,58%
Saulkrastu pilsēta	2 993	2 978	2 922	2 813	2 859	3 012
izmaiņas		-15	-56	-109	46	153
%		-0,50%	-1,88%	-3,73%	1,64%	5,35%

Dati: Centrālās statistikas pārvalde

Analizējot Saulkrastu novada iedzīvotāju skaita izmaiņas, Attēlā Nr. 2.1 redzams, ka kopš 2016. gada, kad iedzīvotāju skaita procentuālais samazinājums novadā (-1,69%) sasniedza teju divkārtšus apmērus kā valstī kopumā (-0,96%), Saulkrastu novadā reģistrēts ievērojams iedzīvotāju skaita pieaugums. Salīdzinot aktuālākos CSP publicētos datus par demogrāfisko situāciju ar 2017. gadu, kad novadā bija reģistrēti 5594 iedzīvotāji, no kuriem 2813 – Saulkrastu pilsētā, vērojams rekordliels kāpums iedzīvotāju skaita pieaugumā, kopējam rādītājam divu gadu laikā sasniedzot 16,8%.

Attēls Nr. 2.1

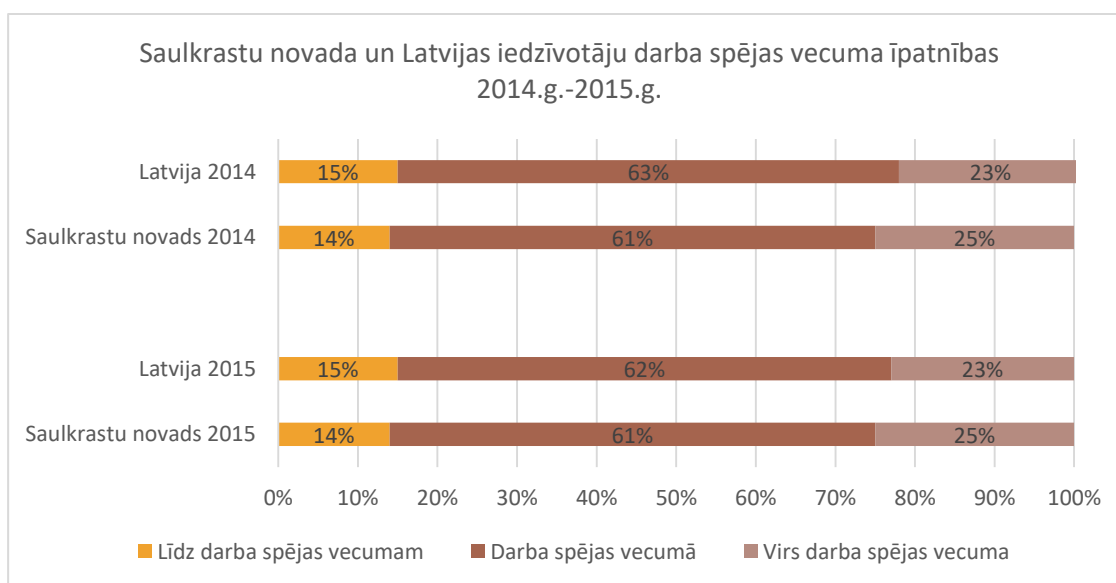
Dati: Centrālās statistikas pārvalde

2.2. Nodarbinātība

Saulkrastu novada iedzīvotāju darba spējas vecuma sadalījums ir ļoti līdzīgs kopējam valsts sadalījumam. Analizējot Saulkrastu novada iedzīvotāju darba spējas vecuma īpatsvaru (attēls Nr. 2.3), redzams, ka saskaņā ar pieejamiem aktuālākajiem datiem Sākotnējā monitoringa ziņojuma sagatavošanas laikā 2015. gadā 61% iedzīvotāju ir darba spējas vecumā, 14% - līdz darba spējas vecumam un 25% ir virs darba spējas vecuma.

Attēls Nr. 2.3

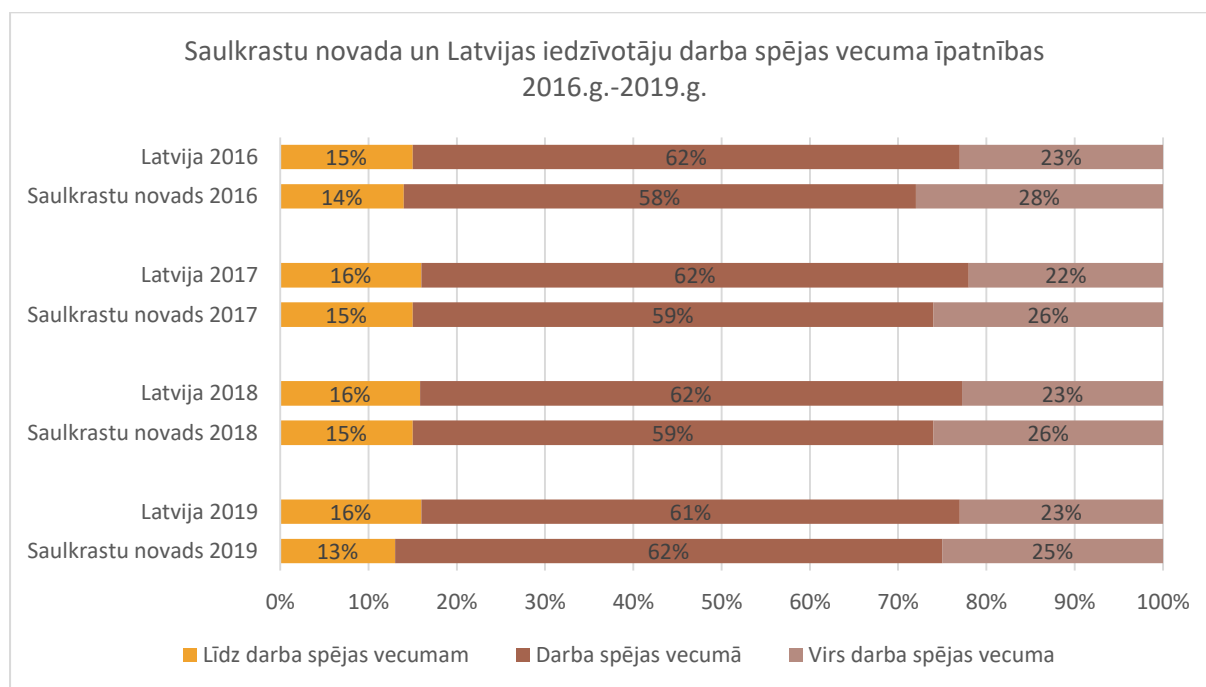
Dati: Centrālās statistikas pārvalde

Noslēguma monitoringa ietvaros apkopotie CSP dati atspoguļo nelielas izmaiņas 2016.gadā - par 3% samazinājies iedzīvotāju skaits darbspējas vecumā, bet par tikpat attiecīgi palielinājies virs darbspējas vecuma reģistrēto novadnieku skaits.

Periodā no 2017. līdz 2018. gadam Saulkrastu novada iedzīvotāju skaits darba spējas vecumā ir nemainīgs, tomēr 2019.gadā to skaits ir palielinājies, sasniedzot 62% (attēls nr. 2.4.)

Attēls Nr. 2.4

Dati: Centrālās statistikas pārvalde

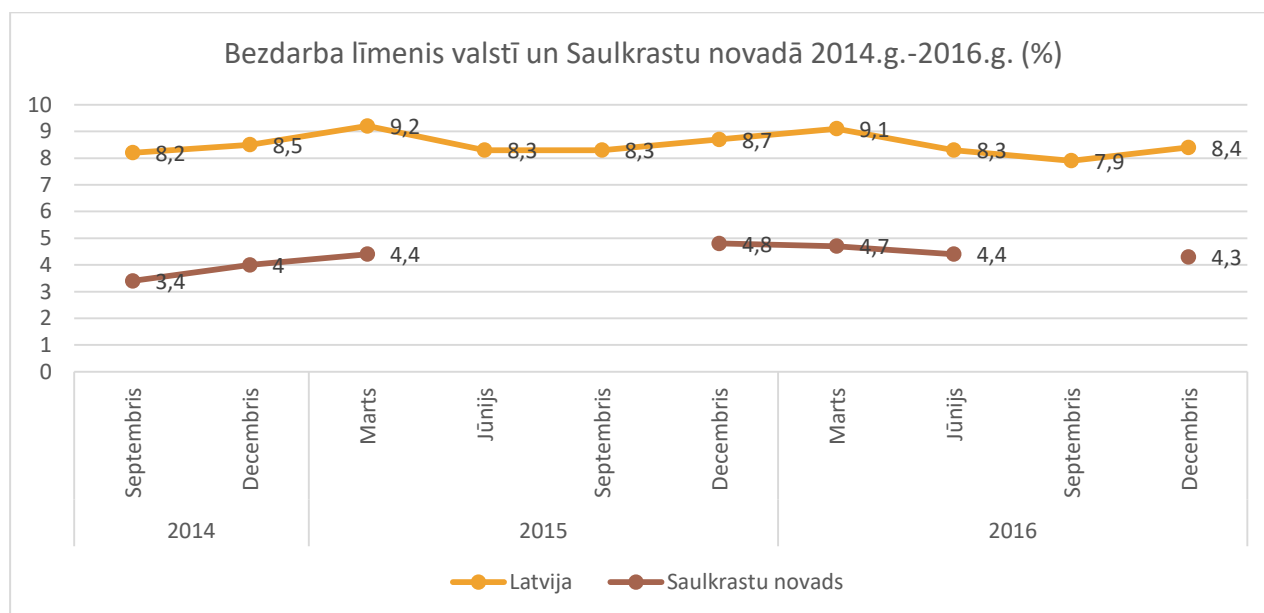
Nākamo triju gadu laikā iedzīvotāju skaits darbspējas vecumā pakāpeniski palielinās, un 2019. gadā tie ir 62% saulkrastnieku, pārsniedzot apskatāmā laika posma sākuma rādītāju par 1%.

Pamatojoties uz Nodarbinātības valsts aģentūras datiem ir apkopota informācija par bezdarba līmeni Saulkrastu novadā kopš 2014. gada septembra (Attēls Nr. 2.5). Sākotnējā monitoringa ziņojuma sagatavošanas laikā Nodarbinātības valsts aģentūras mājas lapā iztrūkst datu apkopojums par bezdarba līmeni novados par 2015. gada vasaras mēnešiem, līdz ar to nebija iespējams iegūt savstarpēji salīdzināmus datus par 2015. gada jūniju un 2015. gada septembri, kad, iespējams, bezdarba līmenis Saulkrastu novadā ievērojami samazinās, kas ir saistīts ar sezonālo ekonomikas pieaugumu.

Attēlā Nr. 2.5 redzams, ka Saulkrastu novadā 2016. gada jūnijā bezdarba līmenis ir samazinājies salīdzinājumā ar 2016. gada marta mēnesi, tomēr datu iztrūkuma dēļ nav iespējams secināt, vai nodarbinātības līmeņa paaugstināšanos ir sekmējusi sezonālitate vai tomēr ir vērojama bezdarba līmeņa samazināšanās.

Attēls Nr. 2.5

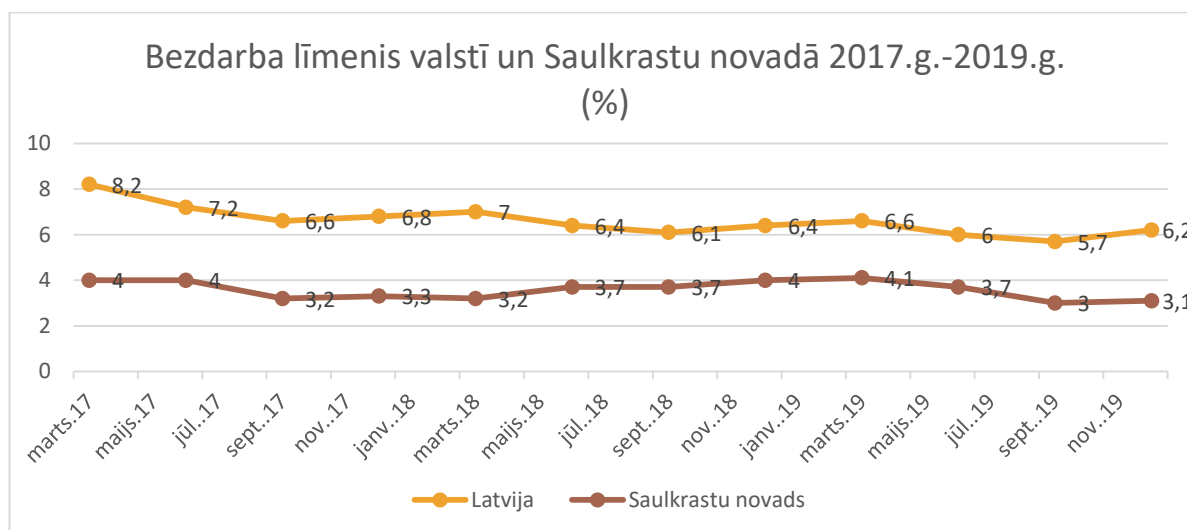
Dati: Nodarbinātības valsts aģentūra

Lai arī 2016. gada jūnijā Saulkrastu novadā ir vērojams bezdarba līmeņa samazinājums, kā redzams Attēlā Nr. 2.5 bezdarba līmenim Saulkrastu novadā salīdzinājumā ar 2014. gadu ir tendence pieaugt. Tajā pašā laikā būtiski ir uzsvērt, ka Saulkrastu novadā ir ievērojami zemāks bezdarba līmenis kā vidēji valstī.

Noslēguma novērtējuma laikā apkopotie dati liecina, ka bezdarba līmeņa izmaiņu tendences valstī un Saulkrastu novadā ievērojami neatšķiras visā apskatāmā perioda laikā, kā arī turpina saglabāties zemākā līmenī salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem valstī (Attēls Nr. 2.6). Analizējot NVA publicētos datus, secināms, ka visaugstākais bezdarba līmenis novadā reģistrēts laika posmā no 2015. gada rudens līdz 2016. gada vasarai, sasniedzot 4,8%, savukārt Noslēguma novērtējuma sagatavošanas ziņojuma laikā 2019. gada nogalē bezdarba līmenis Saulkrastu novadā bija samazinājies līdz apmēram 3%, kas ir viszemākais reģistrētais rādītājs monitoringā ietvertajā laika periodā kopš Projekta uzsākšanas.

Attēls Nr. 2.6

Dati: Nodarbinātības valsts aģentūra

2.3. Uzņēmējdarbība

Kā redzams Tabulā Nr. 3.1. laikā kopš Projekta uzsākšanas 2014. gadā līdz Sākotnējā monitoringa ziņojuma sagatavošanai 2016. gada trešajā ceturksnī Saulkrastu novadā ir reģistrēti ne tikai jauni uzņēmumi, bet arī organizācijas. Straujāk augusi uzņēmējdarbības forma ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA) – reģistrēti 96 jauni uzņēmumi, kas veido 19% no kopējā Saulkrastu novadā reģistrēto SIA skaita. Minimāla, bet tomēr pozitīva, aktivitāte ir novērota jaunu individuālo komersantu reģistrēšanā – kopš 2014. gada reģistrēti 5 jauni individuālie komersanti, kas veido 13% no pašreiz Saulkrastu novadā reģistrēto individuālo komersantu skaita.

Šajā laika posmā Saulkrastu novadā tika dibinātas 20 jaunas biedrības, kas veido 24% no Saulkrastu novadā reģistrēto biedrību skaita, un 2 nodibinājumi, kopumā 29% no Sākotnējā novērtējuma ziņojuma sagatavošanas laikā Saulkrastu novadā reģistrētajiem nodibinājumiem.

Tabula Nr. 2.2

Saulkrastu novadā reģistrētā uzņēmējdarbība un organizācijas 2014.g. – 2016/3. g.				
	2014. gadā reģistrētie uzņēmumi/organizācijas	2015. reģistrētie uzņēmumi/organizācijas	2016. reģistrētie uzņēmumi/organizācijas	Absolūtais uzņēmumu/organizāciju skaits
Uzņēmumi	28	51	22	596
Individuālais uzņēmums (IND)	0	0	0	23
Zemnieku saimniecība (ZEM)	0	0	0	4
Valsts uzņēmums (VU)	0	0	0	0

Pašvaldības uzņēmums (PSV)	0	0	0	0
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA)	28	48	20	498
Filiāle (FIL)	0	0	0	1
Kooperatīvo biedrību uzņēmums (KBU)	0	0	0	0
Kooperatīvā sabiedrība (KB)	0	0	0	19
Individuālais komersants (IK)	0	3	2	38
Pilsabiedrība (PS)	0	0	0	3
Zvejnieku saimniecība (ZVJ)	0	0	0	8
Ārvalsts komersanta filiāle (AKF)	0	0	0	2
Organizācijas	8	6	8	93
Atklātais sabiedriskais fonds (ASF)	0	0	0	0
Sabiedriskā organizācija (SAB)	0	0	0	0
Sporta sabiedriskā organizācija (SPO)	0	0	0	0
Ārvalstu komersanta pārstāvniecība (PAR)	0	0	0	1
Biedrība (BDR)	8	4	8	83
Nodibinājums (NOD)	0	2	0	7
Draudze (DRZ)	0	0	0	1
Katoļu baznīcas publisko tiesību juridiskā persona (KAT)	0	0	0	1
Kopā	36	57	30	689

Datu avots: Lursoft

Noslēguma ziņojuma sagatavošanas laikā tika veikta pieejamo datu statistikas aktualizācija arī par 2016. gadu, jo sākotnējā ziņojuma ietvaros apkopota informācija par periodu līdz 2016.gada 10. oktobrim, tādēļ noslēguma novērtējumā tiek ietverti arī aktuālie dati par 2016. gadu – Tabula Nr. 3.2.

Tabula Nr. 2.3

Saulkrastu novadā reģistrētā uzņēmējdarbība un organizācijas 2016.g. – 2019.g.					
	2016. gadā reģistrētie uzņēmumi/ organizācijas	2017. reģistrētie uzņēmumi/ organizācijas	2018. reģistrētie uzņēmumi/ organizācijas	2019. reģistrētie uzņēmumi/ organizācijas	Absolūtais uzņēmumu/ organizāciju skaits
Uzņēmumi	28	36	39	49	577
Individuālais uzņēmums (IND)	0	0	0	0	21
Zemnieku saimniecība (ZEM)	0	0	0	1	5
Valsts uzņēmums (VU)	0	0	0	0	0
Pašvaldības uzņēmums (PSV)	0	0	0	0	0
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA)	25	34	36	45	480
Filiāle (FIL)	0	0	0	0	0

Kooperatīvo biedrību uzņēmums (KBU)	0	0	0	0	0
Kooperatīvā sabiedrība (KB)	0	0	0	0	20
Individuālais komersants (IK)	2	2	1	2	36
Pilnsabiedrība (PS)	0	0	1	1	4
Zvejnieku saimniecība (ZVJ)	1	0	0	0	9
Ārvalsts komersanta filiāle (AKF)	0	0	1	0	2
Organizācijas	9	6	3	6	10
					9
Atklātais sabiedriskais fonds (ASF)	0	0	0	0	0
Sabiedriskā organizācija (SAB)	0	0	0	0	0
Sporta sabiedriskā organizācija (SPO)	0	0	0	0	0
Ārvalstu komersanta pārstāvniecība (PAR)	0	0	0	0	1
Biedrība (BDR)	9	6	3	6	99
Nodibinājums (NOD)	0	0	0	0	7
Draudze (DRZ)	0	0	0	0	1
Katoļu baznīcas publisko tiesību juridiskā persona (KAT)	0	0	0	0	1
Kopā	37	42	42	55	686

Datu avots: Lursoft

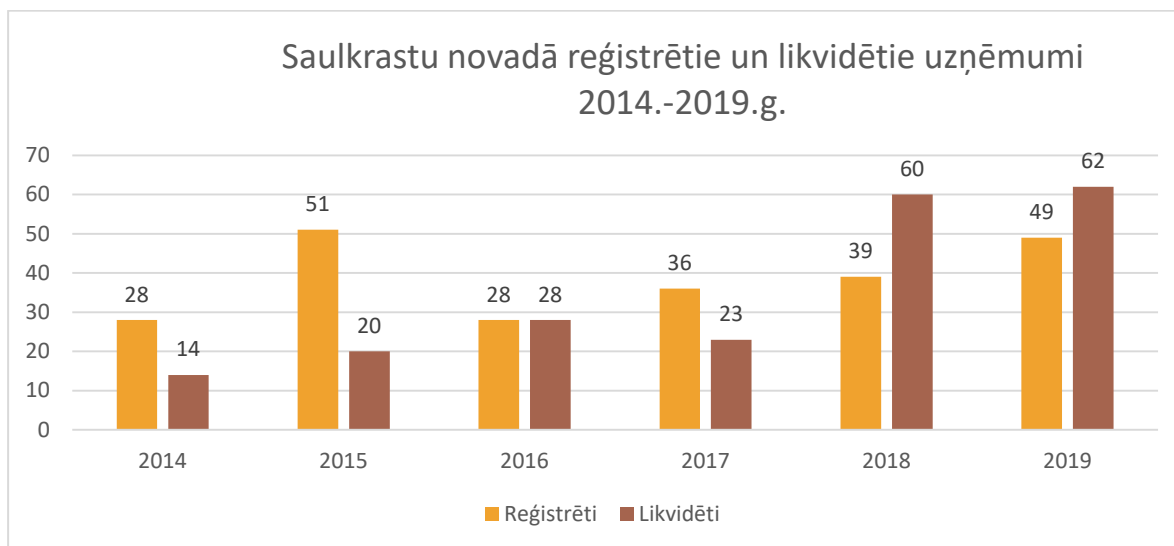
Analizējot uzņēmējdarbības rādītājus Saulkrastu novadā no uzņēmumu un organizāciju reģistrācijas aspekta, vērojamas līdzīgas tendences kā sākotnējā novērtējuma posmā. Periodā no 2016.gada līdz 2019.gadam Saulkrastos reģistrēti 152 uzņēmumi, no kuriem pēc uzņēmējdarbības formas 140 jeb 92% ir SIA. Šajā laika posmā reģistrēti septiņi individuālie komersanti (IK), kas ir 19% no kopējā novadā reģistrētā IK skaita, kā arī viena zemnieku saimniecība, viena zvejnieku saimniecība, divas pilnsabiedrības un viena ārvalsts komersanta filiāle. Šajā laika periodā reģistrētas arī 24 biedrības, kas procentuāli veido 24% no kopējā novada teritorijā reģistrēto biedrību skaita. Kopējais Saulkrastu novadā reģistrēto uzņēmumu un organizāciju skaits ir 176, kas veido 26% no absolūtā Saulkrastu novadā reģistrētā skaita.

Salīdzinot Saulkrastu novadā reģistrēto un likvidēto uzņēmumu skaitu līdz Sākotnējā novērtējuma ziņojuma sagatavošanai (attēls Nr. 2.7) redzams, ka situācija bijusi pozitīva, proti, reģistrēto uzņēmumu skaits bijis lielāks kā likvidēto. Turklāt gan 2014. gadā, gan 2015. gadā, reģistrēto uzņēmumu skaits ir bijis uz pusi lielāks nekā likvidēto uzņēmumu skaits. Tomēr tālākā datu analīze liecina, ka šī tendence nav saglabājusies – 2016. gadā gan reģistrēto, gan likvidēto uzņēmumu skaits bija 28. 2017. gada dati liecina par nelielu uzlabojumu, reģistrēto uzņēmumu skaitam pārsniedza likvidēto skaitu par aptuveni 50%, bet nākamajos gados likvidēto uzņēmumu skaits jau pārsniedz reģistrētos, un īpaši strauja likvidēto uzņēmumu proporcija vērojama 2018. gadā, kad likvidēto uzņēmumu skaits sasniedz sešus, kas ir par 50% lielāks nekā šajā gadā novada teritorijā reģistrēto uzņēmumu skaits. 2019. gadā situācijā vērojami nosacīti uzlabojumi un likvidēto uzņēmumu skaits

pieaudzis nebūtiski – par diviem likvidētajiem uzņēmumiem vairāk, turpretim straujāku kāpumu ataino reģistrēto uzņēmumu indikators, gada laikā tam palielinoties par 10 (Attēls Nr. 2.7).

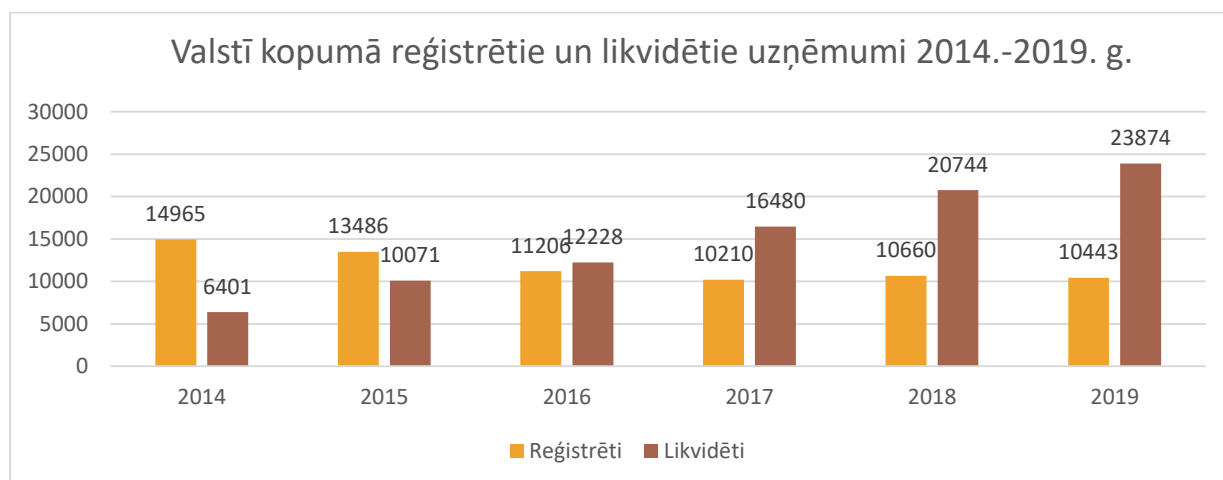
Attēls Nr. 2.7

Datu avots: Lursoft

Salīdzinot Saulkrastu novada datus ar situāciju valstī no uzņēmumu un organizāciju reģistrācijas un likvidācijas dinamikas aspekta, redzams, ka arī Latvijā kopumā pēc 2016. gada likvidēto uzņēmumu skaits pārsniedz reģistrēto uzņēmumu skaitu, taču valsts mērogā šī negatīvā proporcija ir ievērojamāka – 2018. gadā likvidēto uzņēmumu skaits ir uz pusi lielāks, bet 2019. gadā jau 2.3 reizes lielāks nekā likvidēto uzņēmumu skaits, kamēr Saulkrastu novadā šī attiecība ir daudz mazāka un 2019. gadā atšķirība ir vien 25%.

Attēls Nr. 2.8

Datu avots: Lursoft

2.4. Tūrisms

Monitoringa vadlīnijās paredzētā viesmīlības un tūrisma analīze sākotnēji tika plānota kā atsevišķas uzņēmējdarbības jomas analīze, tomēr veicot monitoringu secināts, ka tūrisma Projekta sociāli ekonomiskā monitoringa ietvaros ir nepieciešams skatīt no cita rakursa – vērtējot tūrisma jomas devumu Saulkrastu novadam. Šajā un turpmākajā monitoringa procesā tūrisma jomas ietvaros tiek analizēti sekojoši indikatori, kas pieejami CSP¹ publicētajos datos:

- naktsmītņu skaits;
- apkalpoto tūristu skaits;
- apkalpoto ārvalstu tūristu skaits;
- salīdzinošā analīze par tūristu pavadītajām naktīm Latvijas un Saulkrastu naktsmītnēs;
- salīdzinošā analīze par ārvalstu tūristu pavadītajām naktīm Latvijas un Saulkrastu naktsmītnēs.

Sākotnējā novērtējuma laikā, lai veiktu vispārēju Saulkrastu novada tūrisma tendences analīzi, izmantoti CSP pieejamie dati par 2014. gadu un 2015. gadu, bet noslēguma novērtējumā atkarībā no datu pieejamības tika apkopota informācija par tūrisma Saulkrastu novadā no 2016. gada līdz 2019. gadam. Tabulā Nr. 2.4 atainots apkopots datu atainojums par naktsmītņu un apkalpoto viesu skaitu Latvijā un Saulkrastu novadā no 2014. līdz 2019. gadam. Tabulā 2.4. atspoguļota CSP publicētā informācija, gan par naktsmītņu skaitu Latvijā un Saulkrastu novadā, gan par viesu skaitu, tomēr būtiski ir minēt, ka Saulkrastu tūrisma informācijas lapā norādītas vairāk kā 20 naktsmītnes. Tiesa ne visas no tām darbojas visas sezonas garumā. Lai būtu iespējams savstarpēji salīdzināt Latvijas un Saulkrastu novada datus, turpmākā analīzē izmantoti CSP dati.

Tabula Nr. 2.4

Naktsmītņu un tūristu skaits Latvijā un Saulkrastu novadā 2014.g.-2019.g.										
	Mītņu skaits, gada beigās		Viesu skaits		...apkalpotie ārvalstu viesi		Pavadītās nakts		...ārvalstu viesu pavadītās nakts	
	LATVIJA	SAULKRASTU NOV.	LATVIJA	SAULKRASTU NOV.	LATVIJA	SAULKRASTU NOV.	LATVIJA	SAULKRASTU NOV.	LATVIJA	SAULKRASTU NOV.
2014	544	6	2 098 381	9 355	1 431 038	1 303	4 158 418	15 528	2 875 934	3 356
2015	563	6	2 139 393	8 982	1 474 765	1 111	4 109 910	15 156	2 873 885	2 043
2016	607	7	2 303 643	10 104	1 573 632	2 558	4 416 597	13 983	3 044 532	5 028
2017	809	7	2 577 338	10 330	1 778 973	2 916	4 950 929	17 000	3 406 527	7 163

¹ <http://www.csb.gov.lv/>

Naktsmītņu un tūristu skaits Latvijā un Saulkrastu novadā 2014.g.-2019.g.

	Mītņu skaits, gada beigās		Viesu skaits		...apkalpotie ārvalstu viesi		Pavadītās nakts		...ārvalstu viesu pavadītās nakts	
	LATVIJA	SAULKRASTU NOV.	LATVIJA	SAULKRASTU NOV.	LATVIJA	SAULKRASTU NOV.	LATVIJA	SAULKRASTU NOV.	LATVIJA	SAULKRASTU NOV.
2018	831	7	2 808 808	15 041	1 925 397	3 240	5 368 739	17 469	3 742 966	4 477
2019	847	8	2 853 333	17 157	1 945 919	3 988	5 509 682	19 643	3 851 303	5 595

Dati: Centrālā statistikas pārvalde²

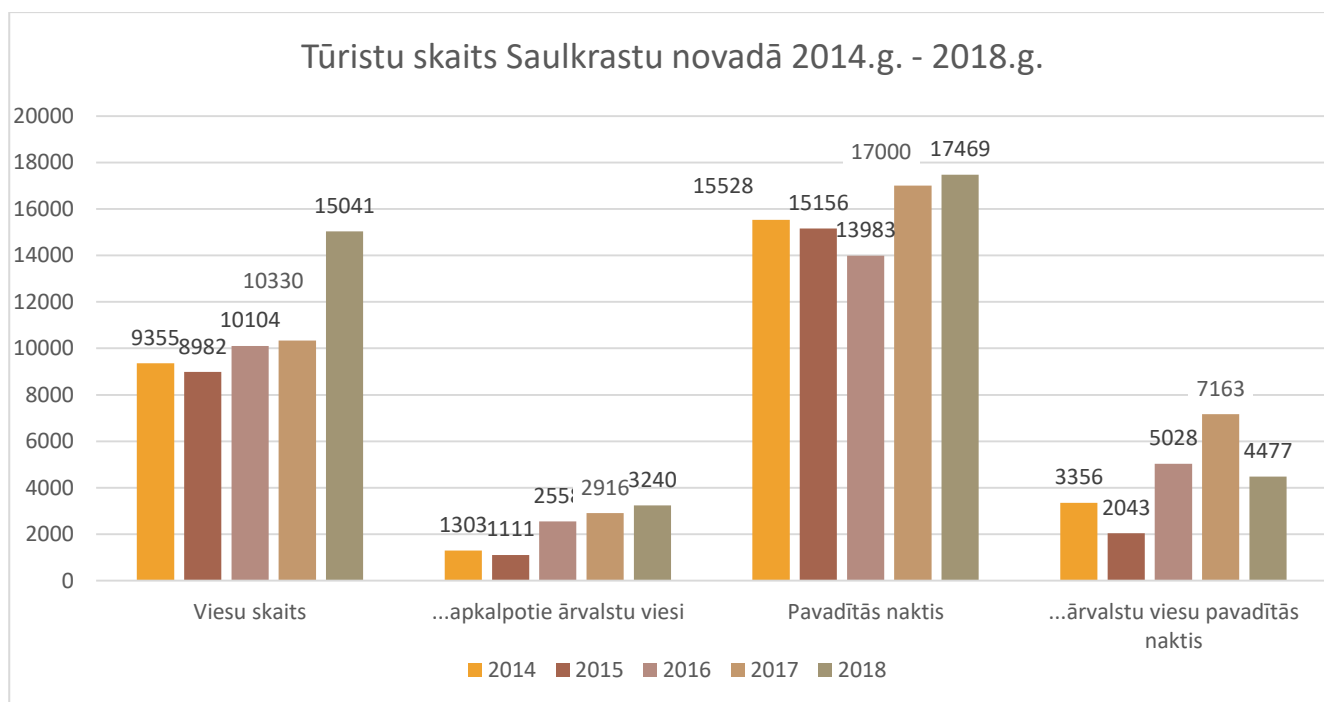
Lai veiktu objektīvu Saulkrastu novada tūrisma nozares izvērtējumu, dati ir salīdzināti ar tūrisma nozares datiem Latvijas mērogā. Salīdzinot minētos datus sākotnējā novērtējuma ietvaros, secināts, ka situācija ir atšķirīga, proti, Latvijas mērogā tūrisma nozare ir augusi – palielinājies gan naktsmītņu skaits, gan arī audzis apkalpoto personu skaits (tajā skaitā arī ārvalstu viesu skaits). Vienīgais rādītājs, kurš 2015. gadā Latvijas mērogā ir samazinājies salīdzinājumā ar 2014. gadu, ir "pavadītās nakts" (tajā skaitā ārvalstu viesu). Analizējot informāciju par tūrismu Latvijā salīdzinājumā ar datiem par Saulkrastu novada teritoriju, secināts, ka, salīdzinot ar 2014. gada rādītājiem, 2015. gadā Saulkrastu novadā ir samazinājies gan tūristu skaits, gan arī pavadīto nakšu skaits (Tabula Nr. 2.4).

Izvērtējot datus par visu apskatāmo laika periodu, redzams, ka pēc 2015. gada visu tūrisma sektora novērtējumā ietverto indikatoru rādītāji ir auguši gan valstī kopumā, gan Saulkrastu novadā, kā tas redzams Tabulā Nr. 2.4 un Attēlā Nr. 2.9. Vienīgais izņēmums ir ārvalstu viesu pavadītās nakts naktsmītnēs Saulkrastu novada teritorijā – saskaņā ar CSP publicētajiem statistikas datiem šis rādītājs ir ievērojami samazinājies 2018. gadā.

²http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__isterm__turisms/TU0050c.px/table/tableViewLayout2/?rxid=89fa53c2-5ff7-456f-aae4-c4274cf3b2aa

Attēls Nr. 2.9

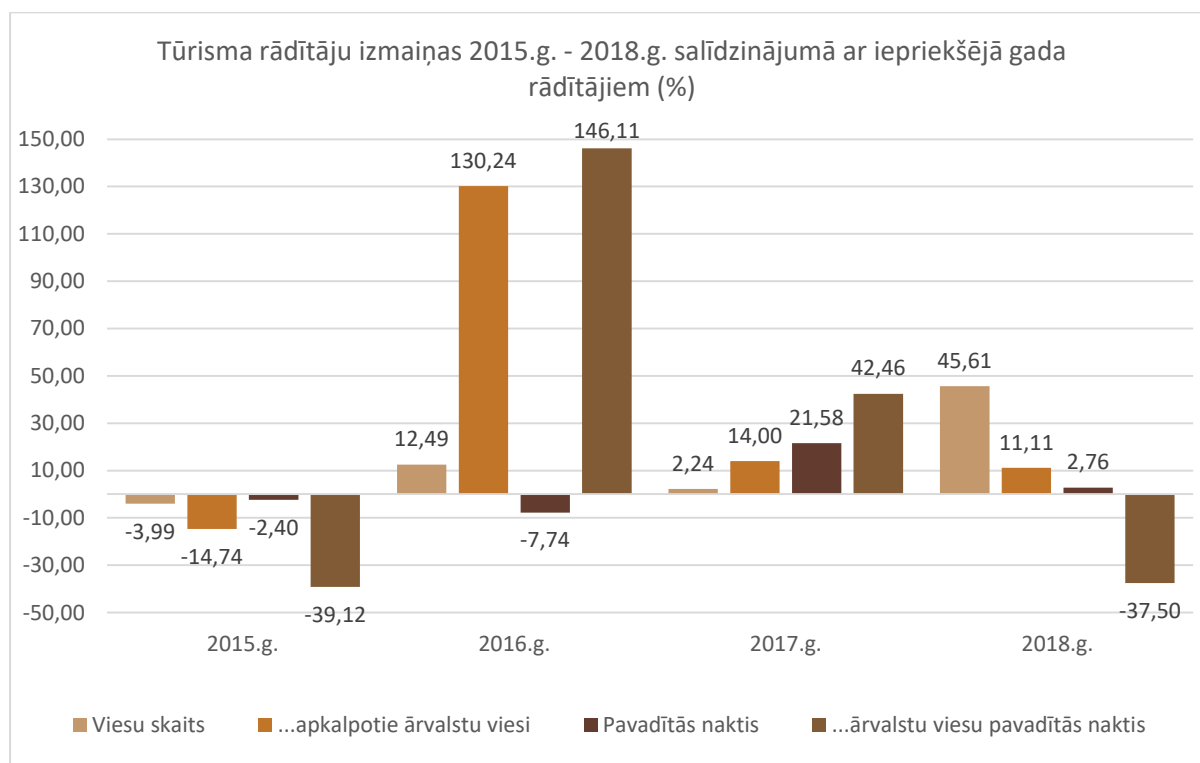

Dati: Centrālā statistikas pārvalde

Tajā pašā laikā būtiski ir atzīmēt, ka tūristu skaita izmaiņas Saulkrastu novadā ir ļoti dažādas. Salīdzinot datus par 2014. un 2015. gadu, apkalpoto personu skaits ir samazinājies minimāli – par 4%, turpretim ārvalstu viesu skaits ir samazinājies par 15% (Attēls Nr. 9.2.). Visievērojamāk ir samazinājies ārvalstu viesu pavadīto nakšu skaits Saulkrastu novadā – salīdzinot 2014. un 2015., gadu kritums ir 39%. Līdzīgs samazinājums šī indikatora vērtībā novērojams 2018. gadā, kad reģistrētais ārvalstu viesu skaits samazinājies par 37,5%. Vislielākais pieaugums attiecībā uz ārvalstu tūristu skaitu, kā arī šo viesu pavadītajām naktīm Saulkrastu novada teritorijā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada rādītājiem bijis 2016. gadā – attiecīgi par 130% un 146% (Attēls Nr. 2.10).

Attēls Nr. 2.10

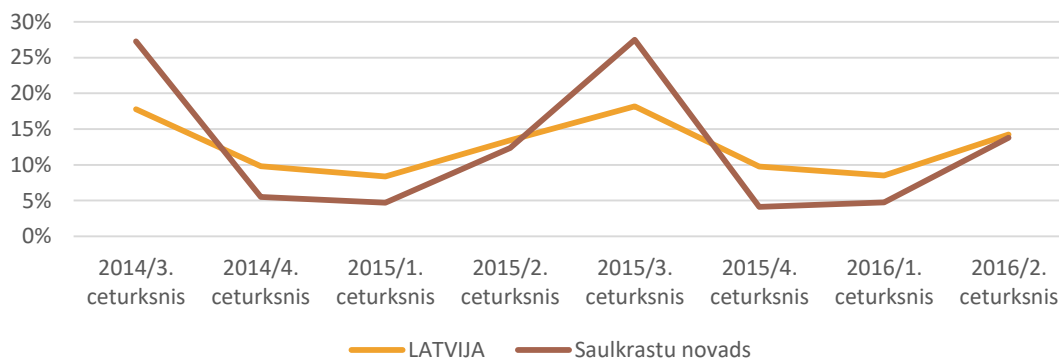
Dati: Centrālā statistikas pārvalde

Attēlā Nr. 2.11 redzams procentuālais tūristu sadalījums pa ceturkšņiem laika posmā no 2014. gada 3. ceturkšņa līdz 2016. gada 2. ceturksnim Saulkrastu novadā un Latvijā. Latvijas tūrisma raksturojošā līkne minētajā laikā posmā, salīdzinot ar Saulkrastu novada tūrisma līkni ir vienmērīgāka, kas ļauj secināt, ka Saulkrastu novadā tūrisms, salīdzinot ar Latviju kopumā, ir izteikti sezonālāks. Saulkrastu novadam kā piejūras teritorijai tūrisma periods no jūlija līdz septembrim ir izteikti aktīvāks salīdzinot ar gada pārējiem ceturkšņiem.

Attēls Nr. 2.11

Procentuālais apkalpoto apmeklētāju sadalījums pa ceturkšņiem
2014/3. - 2016/2.

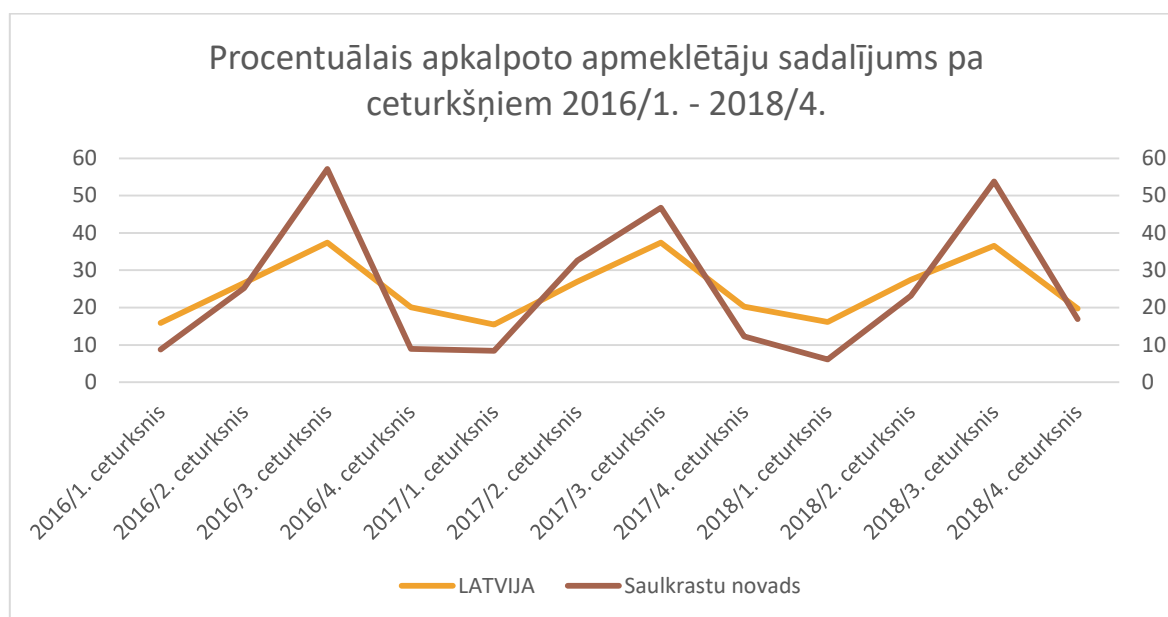

Dati: Centrālā statistikas pārvalde

Arī noslēguma novērtējuma ietvaros iegūtie dati ataino identisku situāciju, kur vasaras periodos viesu skaits Saukrastu novadā ir proporcionāli lielāks nekā aukstajā gada laikā – Attēls Nr. 2.12.

Attēls Nr. 2.12

Procentuālais apkalpoto apmeklētāju sadalījums pa
ceturkšņiem 2016/1. - 2018/4.

Dati: Centrālā statistikas pārvalde

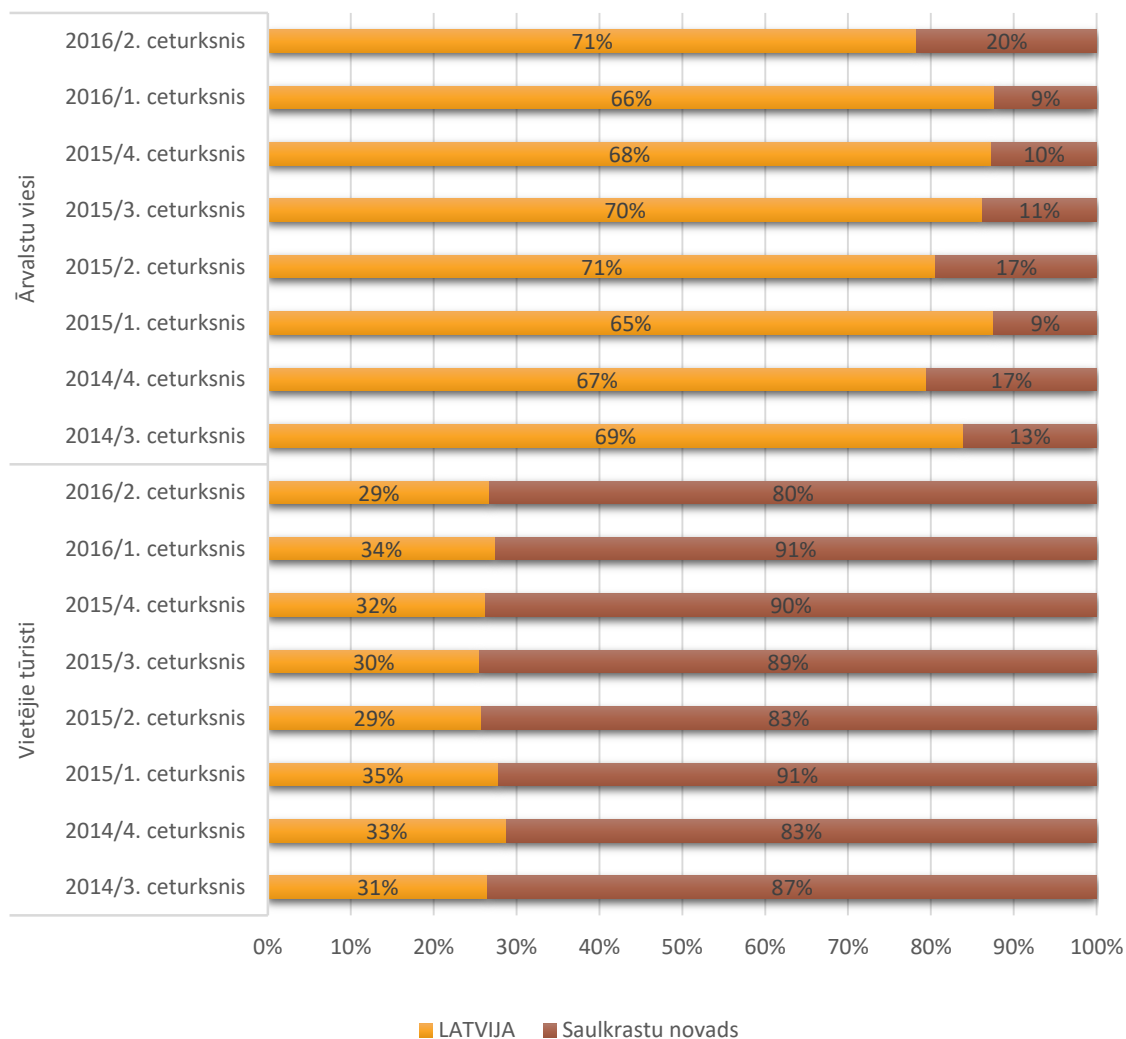
Vērtējot procentuālo vietējo un ārvalstu tūristu sadalījumu pa ceturkšņiem Saukrastu novadā un Latvijā, redzams, ka pastāv nozīmīgas atšķirības. Attēlos Nr. 2.13 un 2.14 apkopoti gan sākotnējā novērtējumā, gan nobeiguma novērtējumā iegūtie dati par posmiem no 2014. līdz 2016. gadam un no 2016/ līdz 2019. gadam – abos attēlos uzskatāmi redzams, ka Latvijā sadalījums starp ārvalstu un vietējiem tūristiem ir sekojošs – Latvijā kopumā lielākā daļa apkalpoto tūristu ir ārvalstu viesi, kamēr

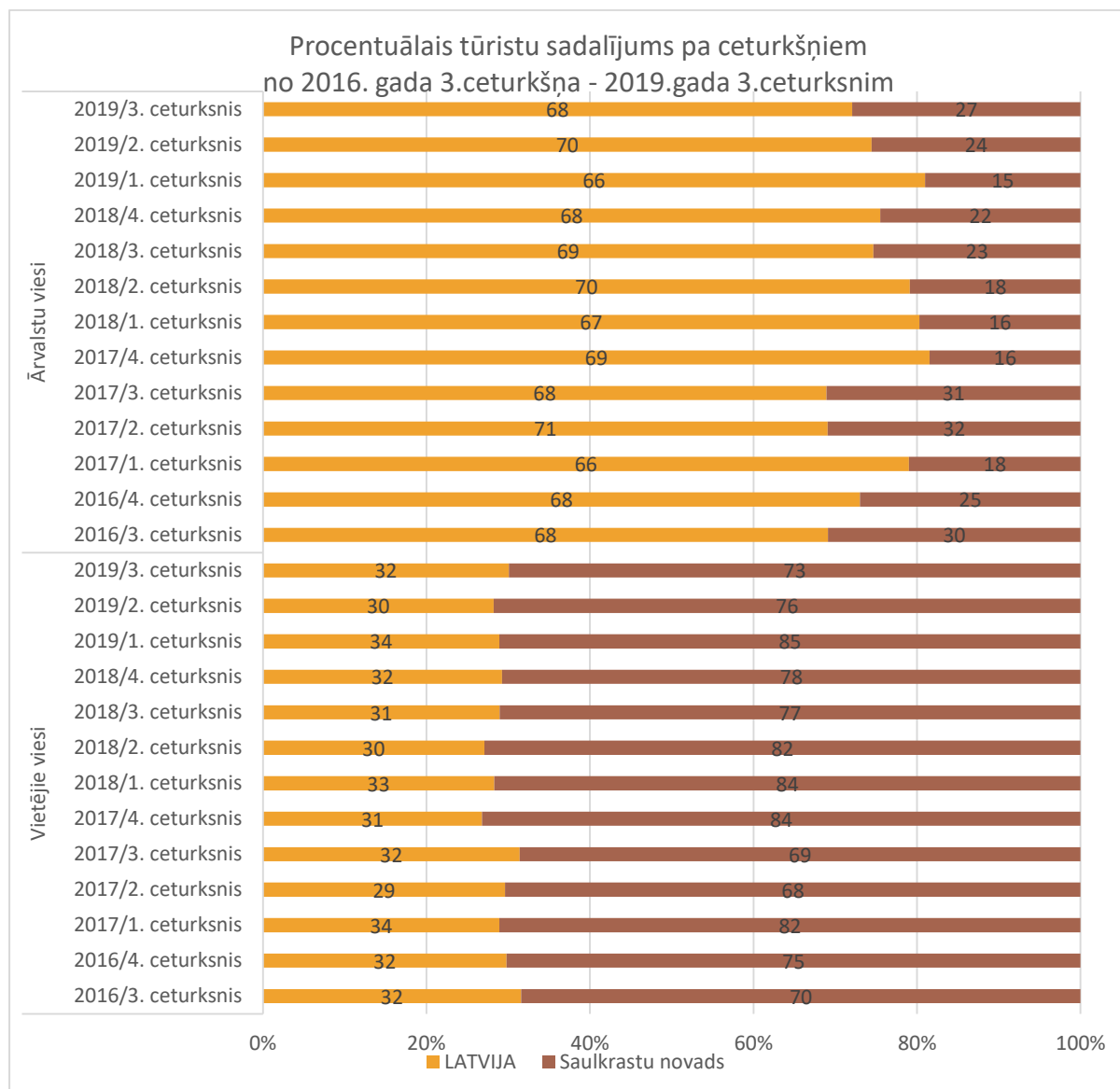
Saulkrastu novadā ievērojami lielākā daļa apkalpoto tūristu ir vietējie – Latvijas – tūristi. Noslēguma monitoringa ietvaros secināts, ka šajā ziņojumā apskatāmā periodā ārvalstu tūristu skaits Saulkrastos ir audzis – 23%, kamēr sākotnējā novērtējuma periodā tas bija vien 13%. Latvijā ārvalstu tūristu īpatsvars nav mainījies. – 68%.

Attēls Nr. 2.13

Procentuālais tūristu sadalījums pa ceturkšņiem 2014/3. - 2016/2.

Dati: Centrālā statistikas pārvalde

Dati: Centrālā statistikas pārvalde

Monitoringa rezultātā iespējams secināt, ka Saulkrastu primārā mērķauditorija ir vietējie - Latvijas tūristi, kuriem būtu nepieciešams nodrošināt vissezona tūrisma piedāvājumu, palielinot tūrisma plūsmu Saulkrastu novadā. Viens no Saulkrastu viesu piesaistes objektiem, ir Projekta ietvaros izveidotais Dabas dizaina parks "Baltā kāpa - Saulkrasti", kuru neietekmē sezonālitate.

Vērtējot tūrisma nozari Projekta Saulkrastu pilotteritorijas mērogā, identificētas četras naktsmitnes³:

³ <http://visitsaulkrasti.lv/saulkrasti-naktsmitnes>

- apartamenti "Krauklis Beach Apartments" (Liepu iela 10, Saulkrasti);
- viesu nams "Pie Maijas" (Murjāņu iela 3, Saulkrasti);
- viesu māja "VinDen" (Rīgas iela 77, Saulkrasti).
- Atpūtas Namiņš pie jūras Saulkrasti Kalnu iela 1

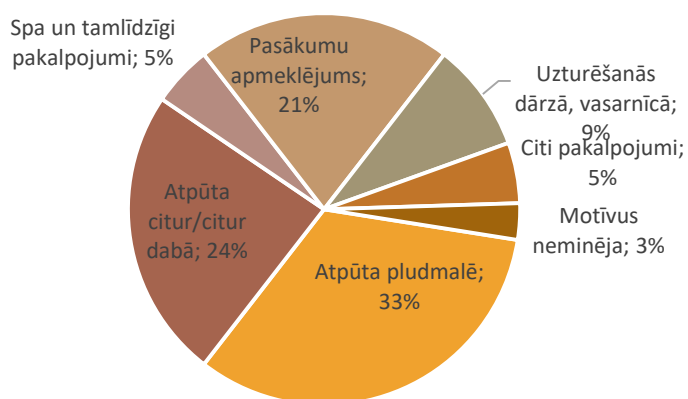
Visi no minētajām naktsmājām ir apartamentu tipa naktsmītnes - privātmājā tiek piedāvāts izīrēt istabiņas vai nelielus dzīvokļus. Precīzāku informāciju par apkalpotajiem viesiem, viesu uzturēšanās ilgumu vai tūristu sadalījumu monitoringa ietvaros iegūt nav izdevies.

Lai arī projekta pilotteritorijā atrodas četras naktsmītnes, būtiski ir minēt, ka tieši pretī projekta pilotteritorijai un tuvu Baltajai kāpa (Rīgas iela 28) atrodas Pine resort viesnīca, kas piedāvā 22 trīsvietīgus un vienu divvietīgu numuriņu. Minētā viesnīca renovēta 2018. gadā un apkalpo daudzus pilotteritorijas un dabas dizaina parka apmeklētājus.

Ministru kabineta rīkojumā nr. 692 "Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai"⁴ norādīts, ka Saulkrastu pludmales ir vasaras sezonās ir ļoti apmeklētas. Šo hipotēzi apstiprina arī Aptauju rezultātu analīze, kas veikta Saulkrastu novada attīstības programmas 2014.-2020. gadam⁵ ietvaros. 2012. gadā Saulkrastos veiktajā aptaujā, aptaujājot 75 respondentus, tika secināts, ka viena trešā daļa Saulkrastus ir apmeklējusi tieši pludmales dēļ (Attēls Nr. 2.15).

Attēls Nr. 2.15

Saulkrastu apmeklēšanas motīvi

Avots: Saulkrastu novada attīstības programmas 2014.-2020 Aptauju rezultātu analīze.

Jūra ir galvenais un svarīgākais tūrisma resurss Saulkrastiem, kas vienlaikus kalpo kā ekonomiskās konkurētspējas līdzeklis, piesaistot ne tikai tūristus, bet arī iedzīvotājus un uzņēmējus.

⁴ <http://likumi.lv/ta/id/286733-par-valsts-ilgtermiņa-tematisko-planojumu-baltijas-juras-piekrastes-publiskas-infrastruktūras-attīstībai>

⁵ http://saulkrasti.lv/images/stories/Attīstības_dokumenti/Saulkrasti_-_Programma_2014-2020.pdf

Saulkrastu novada attīstības programmas 2014. – 2020. ietvaros veiktās aptaujas rezultātu analīze parādīja, ka lielākā daļa Saulkrastu viesu uzturas tieši pludmalē, kas ievērojami palielina pludmalei radīto antropogēno slodzi un vienlaikus nes minimālu devumu Saulkrastu ekonomikai.

Saulkrastu pilotteritorijā no 2016. gada 25. augusta līdz 31. augustam Projekta ietvaros tika veikts kvantitatīvais apsekojums, kura laikā tika aptaujāti 375 respondenti un identificēts Saulkrastos visbiežāk sastaptā apmeklētāja profils – sieviete ar bakalaura grādu vecumā no 28 līdz 35 gadiem (vidējais respondentu vecums – 38,92 gadi, minimālais – 12, maksimālais – 95, visbiežāk minētais – 28) ar neto ienākumiem līdz 700 eiro mēnesī, kura visu gadu dzīvo Saulkrastos, un teritorijas apmeklējuma mērķis ir aktīvā/pasīvā atpūta.

Saulkrastus var uzskatīt par tūrisma un atpūtas galamērķi, lai gan vissezonas pakalpojumu klāsts, mērogs un izvēle ir ierobežota, jo lielākā ekonomiskā aktivitāte Saulkrastos viennozīmīgi ir vasaras sezonā.

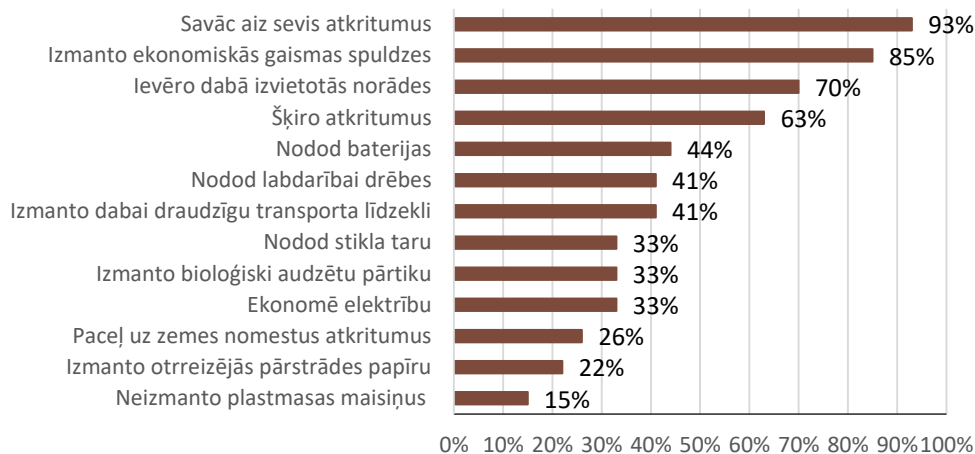
2.5. Saulkrastu iedzīvotāju vides apziņa

2016. gada 12. aprīlī, apmeklējot Saulkrastu vidusskolu Projekta ietvaros tika iniciēta sadarbība ar 20 Saulkrastu vidusskolas 5-8 klašu skolēniem, kuras ietvaros skolēni veica socioloģisko pētījumu, aptaujājot Saulkrastu iedzīvotājus ar mērķi noskaidrot to vides apziņas līmeni. Anketas sagatavoja projekta darbinieki un instruēja skolēnus par datu vākšanas procesu (anketas forma pielikumā Nr. 1).

Anketas tika ievāktas periodā no 2016. gada 12. aprīļa līdz 3. jūnijam, un tika aptaujāti Saulkrastu vidusskolas dažādu klašu skolēni, viņu vecāki, skolotāji, kā arī Saulkrastu vietējie uzņēmēji, ievācot 40 derīgas anketas.

Ieguldījums dabas aizsardzībā

Dati: Skolēnu veiktā anketēšana

Kā redzams Attēlā Nr. 2.16 Saulkrastu iedzīvotāji kopumā izturas atbildīgi pret dabu un lielākā daļa pieliek pūles tās aizsardzībā un saglabāšanā. Gandrīz visi respondenti (93%) ir atzīmējuši, ka savāc aiz sevis atkritumus. 85% izmanto ekonomiskās gaismas spuldzes.

Positīvi vērtējams, ka 70% aptaujāto respondentu ir atzīmējuši, ka ievēro dabā izvietotās norādes. Tādējādi Sākotnējā monitoringa ietvaros hipotētiski iespējams pieņemt, ka Projektā izveidotie vides dizaina objekti, stendi un norādes Baltajā kāpā pildīs projektā plānoto funkciju, iedzīvotāji sekos izvietotajām norādēm, tādējādi veidojot organizētu plūsmu un mazinot antropogēno slodzi.

63% respondentu anketā norādījuši, ka šķiro atkritumus, ko, iespējams, sekmē fakts, ka Saulkrastu novadā kopumā ir pieejami 48 šķiroto atkritumu savākšanas punkti⁶.

Analizējot mazāk atzīmētos dabas saudzēšanu veicinošus faktus, redzams, ka tikai 15% respondentu neizmanto plastmasas maisiņus. Dati liecina, ka Latvijā vidēji tiek izlietoti 466 maisiņi gadā uz vienu cilvēku⁷ kas visā pasaulē ir milzīga vides problēma. Diemžēl arī Saulkrastu novadā dati liecina, ka cilvēki nekritiski izturas pret šo vides problēmu, visticamāk – komforta dēļ.

22% respondentu izmanto otrreizējās pārstrādes papīru – lai arī šis rādītājs ir otrs zemākais, tomēr 22% ir pārsteidzoši liela daļa, ņemot vērā faktu, ka pasaulē tikai 10% papīra tiek iegūts no otrreizēji pārstrādātas makulatūras⁸.

⁶ <https://saulkrasti.lv/pasvaldiba/atkritumu-apsaimniekosana/>

⁷ <http://www.europarl.lv/resource/static/files/maisini.jpg>

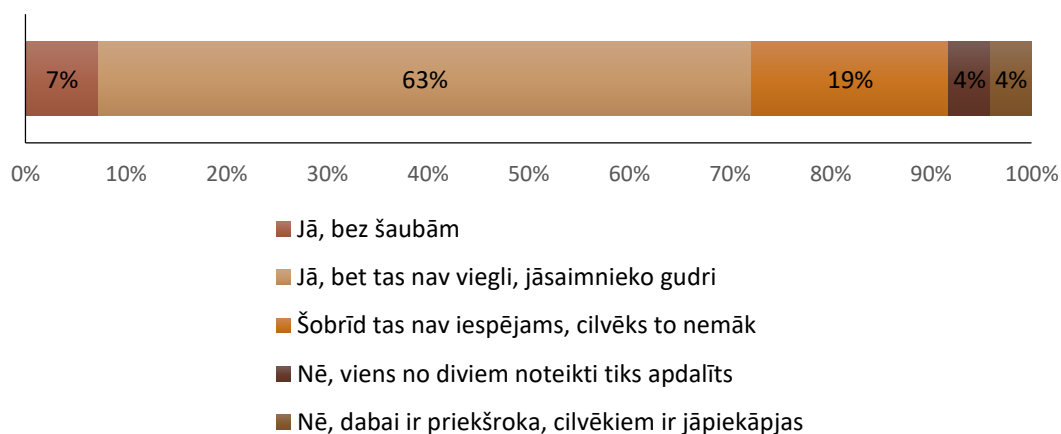
⁸ http://www.pdf.lv/lv_LV/ko-mes-daram/sabiedriba/zalais-birojs/pamatprincipi/papirs-mebeles

Gandrīz trešā daļa respondentu (26%) paceļ citu cilvēku nomestos atkritumus. Salīdzinot minēto skaitli ar respondentiem, kuri savāc aiz sevis atkritumu (93%), citu cilvēku izmestos atkritumus savāc ievērojami mazāka respondentu daļa. Tomēr minēto novērtējumu atšķirības ļauj izdarīt pieņēmumu, ka respondenti ievērojami atbildīgāk izturas pret sevis atstāto ekoloģiskās pēdas nospiedumu.

Vērtējot Saulkrastu novada iedzīvotāju viedokli par dabas un cilvēku mijiedarbību, redzams, ka respondenti saskata nepieciešamību ilgtspējīgi un jēgpilni pārvaldīt dabas sniegtos labumus – 63% respondentu uzskata, ka cilvēks un daba var veiksmīgi līdzās pastāvēt, ar nosacījumu, ka tiek veikta pārdomāta (gudra) saimniekošana (Attēls Nr. 2.17). Tajā pašā laikā 19% respondentu ir skeptiski attiecībā uz cilvēku un dabas harmonisku līdzās pastāvēšanu, uzskatot, šajā brīdī tas nav iespējams cilvēku nepietiekošo zināšanu un prasmju dēļ.

Attēls Nr. 2.17

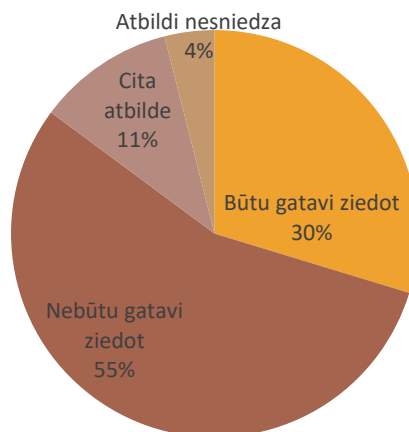

Dati: Skolēnu anketēšanas rezultāti

Lai arī Saulkrastu novada iedzīvotāji saskata nepieciešamību tālredzīgi un jēgpilni pārvaldīt dabas sniegtos labumus, tajā pašā laikā tikai trešā daļa respondentu būtu gatavi ziedot 2% no saviem ienākumiem tuvējās apkārtnes vides problēmu risināšanai (Attēls Nr. 2.18).

Gatavība ziedot 2% no ienākumiem, tuvējās apkārtnes vides problēmu risināšanai

Dati: Skolēnu anketēšanas rezultāti

Vairāk nekā puse (55%) Saulkrastu iedzīvotāju nebūtu gatavi ziedot tuvējās apkārtnes problēmu risināšanai. Iespējams, ka negatīvā tendence palielinātos, ja respondentiem uzdotu vispārīgāku jautājumu, nekonkretizējot, ka iespējamie ziedojumi tiks novirzīti tieši tuvējās apkārtnes vides uzlabošanai.

Secinājumi

Kopumā vērtējot Saulkrastu novada sociāli ekonomisko situāciju, iespējams secināt, ka monitoringa ietvaros analizētie vidējie rādītāji gan sākotnējā novērtējuma laikā, gan Projekta noslēgumā ir ļoti līdzīgi vai pat nedaudz augstāki nekā valstī kopumā. Piemēram, Saulkrastu iedzīvotāju skaits pēdējos divos gados ir audzis pretēji valsts kopējai situācijai, kā arī vidējais bezdarba līmenis. Noslēguma monitoringa atskaites periodā Saulkrastos ir par 3,1 punktiem zemāks kā valstī.

Sākotnējā monitoringa ietvaros, analizējot tūrisma situāciju Saulkrastu novadā, salīdzināti 2014. un 2015. gada dati, no kuriem secināts, ka 2015. gadā tūristu skaits ir samazinājies minimāli – par 4%, tomēr daudz būtiskāk ir samazinājies ārvalstu tūristu skaits – par 15% turklāt vēl būtiskāk ir samazinājies ārvalstu tūristu pavadīto nakšu skaits Saulkrastos – par 39%. Izvērtējot datus par visu apskatāmo laika periodu, redzams, ka pēc 2015. gada visu tūrisma sektora novērtējumā ietvertu indikatoru rādītāji ir auguši gan valstī kopumā, gan Saulkrastu novadā. Izņēmums ir ārvalstu viesu pavadītās nakts naktsmītnēs Saulkrastu novada teritorijā 2018. gadā, kad reģistrētais ārvalstu viesu skaits samazinājies par 37,5% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada rādītāju.

Tomēr, analizējot datus rūpīgāk, secināts, ka pretstatā Latvijai kopumā, kur lielākā daļa tūristu ir ārvalstu ceļotāji, Saulkrastu novadā ievērojami lielākā tūristu daļa ir vietējie viesi un apmeklētāji. Tādējādi iespējams secināt, ka, lai arī ārvalstu viesu samazinājums Saulkrastu novadā ir ievērojams, tomēr būtisku ekonomisko ietekmi tas visdrīzāk nav radījis, jo lielākā daļa tūristu ir vietējie. Saulkrastu novadam kā piejūras teritorijai ir izteikta sezonalitāte un tūrisma periods no jūlija līdz septembrim ir ievērojami aktīvāks salīdzinājumā ar gada pārējiem ceturkšņiem. Ievērojot to, ka Saulkrastu primārā mērķauditorija ir vietējie Latvijas tūristi, Saulkrastu novadam un tūrisma informācijas centram būtu nepieciešams paplašināt vissezona tūrisma piedāvājumu, taču tajā pašā laikā ir nepieciešams veidot tūrisma piedāvājumu ārvalstu viesiem, tādējādi palielinot apmeklētāju skaitu un tūrisma plūsmu novadā. Saulkrastu novada apmeklētāji lielākoties apmeklē pludmali, kas Saulkrastiem sniedz salīdzinoši mazu ekonomisko atdevi. Tūristiem varētu piedāvāt papildus pakalpojumus, ko viesi varētu izmantot papildus savam primārajam apmeklējuma mērķim, tādējādi sniedzot lielāku ekonomisko devumu.

Analizējot uzņēmējdarbību Saulkrastu novadā, secināts, ka vidēji ik mēnesi tiek reģistrēti 3 uzņēmumi, un pēc uzņēmējdarbības formas visvairāk tās ir sabiedrības ar ierobežotu atbildību – vairāk nekā 90% reģistrēto uzņēmumu. Salīdzinot Saulkrastu novada datus ar situāciju valstī no uzņēmumu un organizāciju reģistrācijas un likvidācijas dinamikas aspekta, redzamas līdzīgas tendences, ka pēc 2016. gada likvidēto uzņēmumu skaits pārsniedz reģistrēto uzņēmumu skaitu, taču valsts mērogā šī negatīvā proporcija ir ievērojamāka – pēdējo divu gadu laikā likvidēto uzņēmumu skaits uz pusi pārsniedz reģistrēto skaitu, bet Saulkrastu novadā šī attiecība ir daudz mazāka un reģistrēto un likvidēto uzņēmumu skaits pamazām līdzsvarojas. Detalizētāk Saulkrastu novada iedzīvotāju saimnieciskās darbības tendences un iniciatīvas apskatītas nākamajā nodaļā saistībā ar vides objektu devumu vietējai uzņēmējdarbības attīstībai.

Lielākoties Saulkrastu iedzīvotāju aktivitātes dabā saistītas ar aktīvo un pasīvo atpūtu. Saulkrastu iedzīvotāju anketēšanas rezultāti rāda, ka vietējie iedzīvotāji pozitīvi izturas pret apkārtējo vidi un apzinās nepieciešamību rīkoties pārdomāti attiecībā pret dabas resursiem, lai ilgtspējīgi un jēgpilni pārvaldītu dabas sniegtos labumus.

3. Vides objektu (Dabas dizaina parks "Baltā kāpa – Saulkrasti") izveidošanas devums reģionālajai ekonomikai

Sociāli ekonomiskās ietekmes monitoringa viens no analizējamiem mainīgajiem ir Dabas dizaina parka "Baltā kāpa – Saulkrasti" un tajā ietverto vides objektu izveidošanas devums reģionālajai ekonomikai. Minēto mainīgo monitoringa vadlīnijās bija plānots mērīt, izvērtējot šādus rādītājus:

- Zemes lietojums un tā izmaiņas;
- Darba un vides drošība objektā;
- Zaļā uzņēmējdarbība un uzņēmējdarbības veicināšana;
- Ekoloģiskā stāvokļa uzlabojumi piekrastē;
- Vides izglītības veicināšana.

No minētajiem rādītājiem šajā sadaļā nav iekļauti šādi rādītāji – *ekoloģiskā stāvokļa uzlabojumi* (skatīt Projekta rīcību ietekmes uz pilotteritoriju ekosistēmu kvalitāti monitoringa 2.ziņojumu⁹), kā arī *vides izglītības veicināšana* (informāciju par vides objektu devumu vides izglītības veicināšanā skatīt sadaļā – tūrisma objekta klātienas monitorings).

3.1. Zemes lietojums un tā izmaiņas

Saulkrastu novada teritorijas plānojumā 2012.-2024. gadam¹⁰ norādīts, ka lielāko apbūves teritorijas daļu aizņem mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas, kā arī dārza māju un vasarnīcas apbūves teritorijas. Saulkrastu teritorijā ir izdalītas arī rūpniecības apbūves teritorijas, kurās ietilpst rūpnieciskās un lauksaimnieciskās ražošanas objekti un teritorijas, ostas teritorija, kā arī noliktavas.

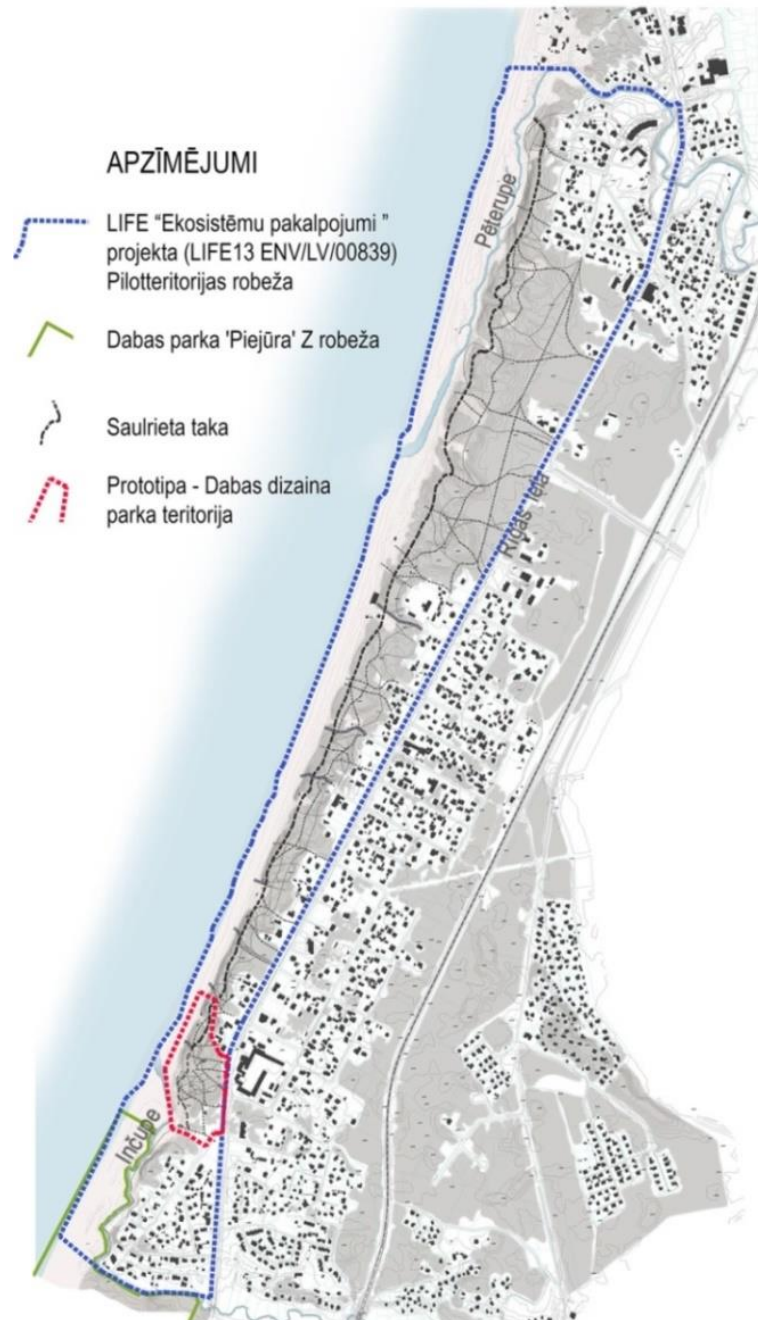
Projekta ietvaros izstrādāts Saulkrastu pilotteritorijas ekosistēmu kvalitātes saglabāšanas un uzlabošanas konceptuālais ietvars¹¹, kurā analizēts esošais zemes lietojums (Attēls Nr. 3.1). Atbilstoši konceptuālajā ietvarā norādītajam, Saulkrastu pilotteritorijas lielāko daļu aizņem aizsargājami biotopi un Austrumu daļā gar Rīgas ielu, aptuveni 30 % no teritorijas veido apbūvētas teritorijas vai ruderālas vietas, kas ietver mazstāvu dzīvojamās apbūves un publiskās apbūves teritorijas. Šajā zonā dabiskie biotopi nav sastopami. Vidēji 10% Saulkrastu pilotteritorijas aizņem smilšaina pludmale. Gan uz Z, gan D no pilotteritorijas turpinās līdzīga piekrastes ainava ar smilšainu pludmali, kāpām un mežainajām kāpām. Bioloģiski augstvērtīgās dzīvotnes pilotteritorijā apdraud gan dabas spēki, gan pārmērīga vai nepareiza cilvēku radīta ietekme.

⁹ <https://ekosistemas.daba.gov.lv/public/download.php?id=177>

¹⁰ www.saulkrasti.lv/images/stories/Dome/Buvvalde/TP_Paskaidrojuma_raksts_I_sejums.pdf

¹¹ https://ekosistemas.daba.gov.lv/upload/File/I_SEJUMS_arhitekt_telpiska_att.pdf

Attēls Nr. 3.1

Avots: "Pilotteritorijas konceptuālais ietvars" | SĒJUMS "Saulkrastu Pilotteritorijas arhitektoniski-telpiskās attīstības koncepcija")¹²

Zemes lietojuma izmaiņu monitorings sākotnēji paredzēja noskaidrot, vai jaunizveidotie vides objekti veicina Saulkrastu novada ekonomisko attīstību, proti, vai Saulkrastu Baltās kāpas tuvākajā teritorijā pēc vides objektu uzstādīšanas ir mainīts zemes lietojuma veids, lai veiktu ekonomiskās aktivitātes. Tomēr, konsultējoties ar Saulkrastu novada būvvaldi secināts, ka Saulkrastu pilotteritorijā kopš

¹² https://ekosistemas.daba.gov.lv/upload/File/I_SEJUMS_arhitekt_telpiska_att.pdf

Saulkrastu novada teritorijas plānojuma 2012. – 2024. gadam nav veikta zemes lietojuma zonējuma maiņa, kā arī tika apstiprināts, ka līdz Projekta beigām zonējuma maiņa netiek plānota un arī turpmāk lielāko teritorijas daļu aizņems mežu teritorijas. Ar zonējumu detāli var iepazīties Saulkrastu novada teritorijas plānojumā¹³

3.2. Saulkrastu Baltās kāpas uzturēšanas izmaksas un investīcijas

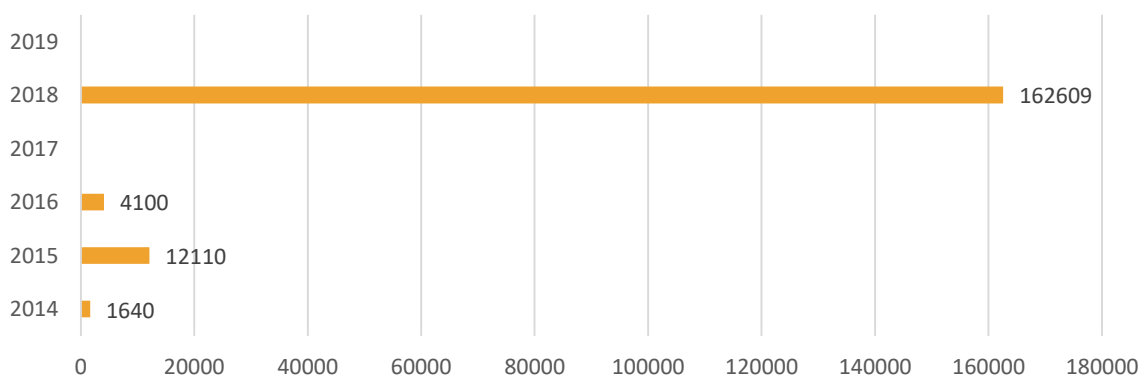
Saulkrastu pilotteritorijā izveidotā Dabas dizaina parka viena no funkcijām ir izglītot apmeklētāju, paredzot ne tikai intereses un zināšanu paaugstināšanos, bet vienlaikus arī sniedzot devumu vides saudzēšanā un uzturēšanā. **Izglītots un saudzīgs apmeklētājs sniedz arī ekonomisku labumu Saulkrastu novadam, jo samazinās izdevumi, kas ir saistīti ar teritorijas uzturēšanu.** Hipotētiski varam pieņemt, ka Saulkrastu Baltajā kāpā izveidotie vides objekti ir ilgtermiņā sniegs ieguldījumu teritorijas uzturēšanā.

Konsultējoties ar Saulkrastu novada domi ir apzināti izdevumi, ko SIA "Saulkrastu komunālserviss" tērē, lai uzturētu Baltās kāpas teritoriju sakoptu. Saulkrastu Baltās kāpas tīrīšanā ieguldītie līdzekļi ziemas sezonā (oktobris – marts) ir 166 EUR (ikmēneša izmaksas), bet no aprīļa līdz septembrim – 486 EUR (ikmēneša izmaksas).

Saulkrastu novadā ik gadu tiek investēti līdzekļi Baltās kāpas uzturēšanā, piemēram, veicot koku laipu izbūvi, nodrošinot kopšanas darbus Saulkrastu Baltās kāpas apkārtnē, stiprinot kāpas ar zaru klājumiem. Kā redzams attēlā nr. 3.2. investīcijas Saulkrastu Baltajā kāpā ir neregulāras – 2018. gadā tās ir bijušas ievērojami augstākas kā citus gadus, pārsniedzot 162 tūkst., nodrošinot ūdensvada un kanalizācijas izbūvi pie Baltās kāpas.

Attēls Nr.3.2.

Veiktās investīcijas Saulkrastu Baltajā kāpā

Datu avots: Saulkrastu novada labiekārtošanas nodaļa

¹³ <https://saulkrasti.lv/wp-content/uploads/2016/10/Snd-teritorijas-planojuma-grafiska-dala.zip>

Atbilstoši Saulkrastu novada domes sniegtajai informācijai, periodā no 2017. līdz 2019. gadam, tikai 2019.gada maijā ir bijusi nepieciešamība veikt investīcijas vides objektu uzturēšanā - 447,7 EUR apmērā -Tabula Nr. 3.1.

Tabula Nr. 3.1.

Veiktās investīcijas vides objektu uzturēšanā 2019.gadā, eur							
2019. gads	01	02	03	04	05	06	07
-	-	-	-	-	447,7	-	-

Datu avots: Saulkrastu novada labiekārtošanas nodaļa

3.3. Reģionālās ekonomikas vērtību izmaiņas, balstoties uz ekosistēmu pakalpojumu monetāro vērtību izmaiņām

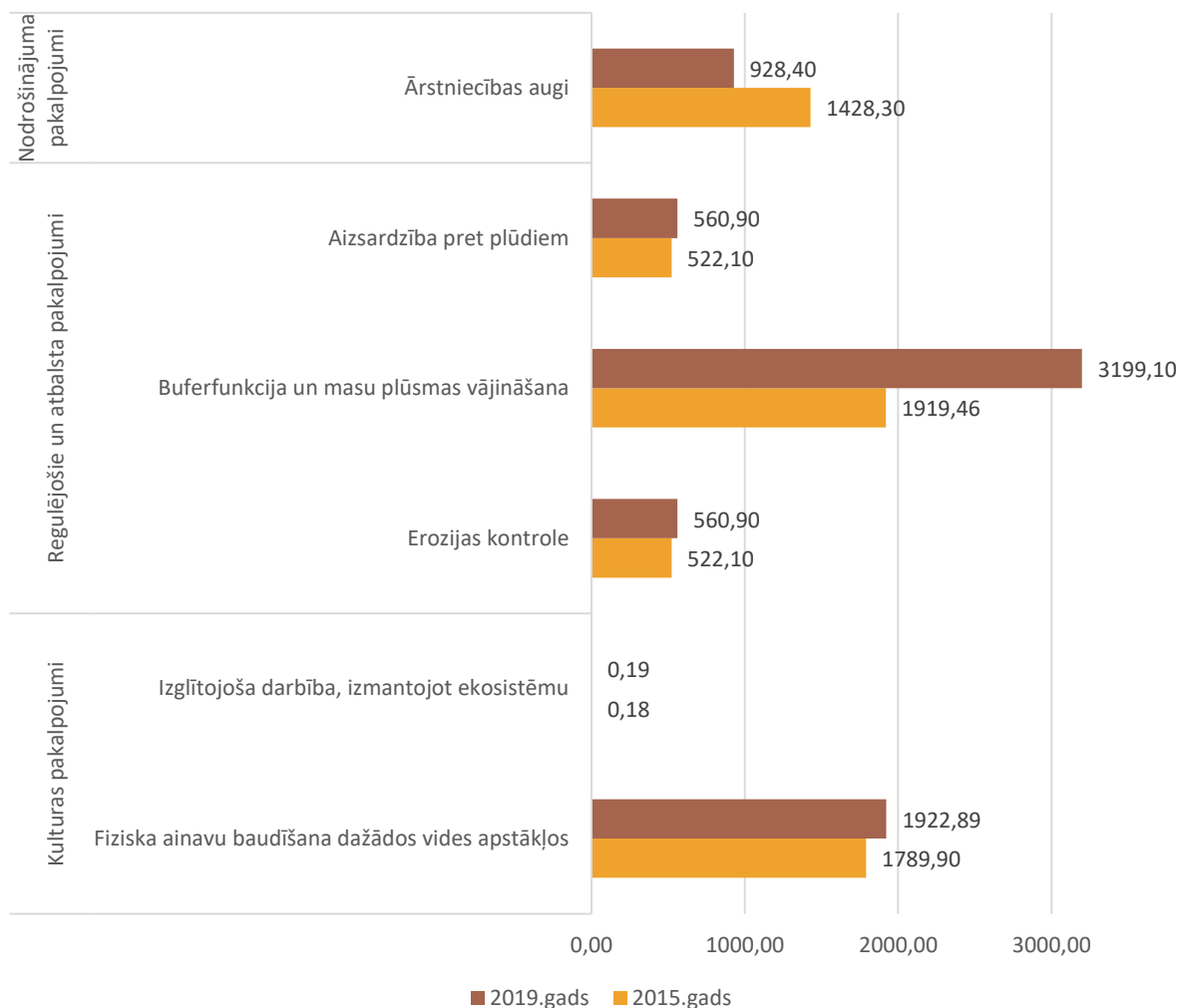
Reģionālās ekonomikas vērtību izmaiņas mērāmas arī ekosistēmu pakalpojumu vērtību kategorijās. Attēlā Nr.3.3.atspoguļotas ekosistēmu pakalpojumu ekonomiskās vērtības tiem pakalpojumiem, kas mainījušies veikto projekta aktivitāšu ietekmē. Vērtību salīdzināšanai izmantotas ekosistēmu pakalpojumu ekonomiskās vērtības 2015.gadā (pirms projekta aktivitāšu īstenošanas) un 2019. gadā (pēc projekta aktivitāšu īstenošanas). Kā redzams, lielākā daļa pakalpojumu vērtību ir augušas, turklāt lielākais monetārās vērtības pieaugums vērojams regulācijas un atbalsta pakalpojumā - buferfunkcijas un masu plūsmas vājināšana.

Vienīgais pakalpojums, kura monetārā vērtība ir kritusies salīdzinot 2015. un 2019. gada vērtības ir nodrošinājuma pakalpojums - ārstniecības augi. Vienlaikus ir būtiski minēt, ka teritorijas sniegtais ekosistēmu pakalpojums nav samazinājies, tomēr pārrēķinot un izsakot ekosistēmu pakalpojumu monetārajā skalā, absolūtā EUR vērtība skaitļos ir samazinājusies. Tas skaidrojams ar pielietoto ekosistēmu pakalpojumu ekonomiskās vērtības noteikšanas metodi. Lai noteiktu nodrošinājuma pakalpojumu ekonomiskās vērtības, izmantota tirgus cenu metode un tā kā 2015. gadā ārstniecību augu tirgus cena ir bijusi augstāka kā 2019. gadā, arī ekosistēmu pakalpojumu ekonomiskā vērtība 2019.gadā ir zemāka.

Attēls Nr.3.3.

Ekosistēmu pakalpojumu ekonomiskā vērtība EUR/ha/gadā
attiecinot uz pilotteritoriju kopumā

Datu avots: Projekta materiāli

3.4. Darba un vides drošība objektā

Uzstādot vides dizaina objektus Saulkrastu Baltās kāpas teritorijā nekādi darba drošības vai vides pārkāpumi būvniecības laikā konstatēti netika.

Attiecībā uz Vides prasībām tika ievērotas Lielrīgas reģionālajā vides pārvaldē (LRVP) izstrādāto tehnisko noteikumu prasības saskaņā ar LRVP atzinumu pēc būvdarbu pabeigšanas šie noteikumi ir tikuši pilnībā ievēroti.

3.5. Zaļā uzņēmējdarbība

Viens no būtiskākajiem ilgtermiņa Projekta mērķiem ir tieši un netieši atbalstīt sociāli atbildīgas uzņēmējdarbības attīstību zaļās ekonomikas koncepcijas ietvaros.

Saulkrastu novadā saimnieciskās darbības specifika ir lielākoties balstīta uz vietējās vides resursiem, ko stipri ietekmē sezonālitate, tādēļ šādas uzņēmējdarbības formas sekmīgi izaugsmei jo būtiski ir akcentēt dabas sniegtos resursus, vietas piederības apziņu, sociālo taisnīgumu, savstarpējo sadarbību un vietējās pārvaldes atbalstu uzņēmējdarbības vides konkurētspējas un investīciju pievilcīguma celšanai uz citu Latvijas novadu fona, kur uzņēmumu darbību tik ļoti neietekmē gadalaiki un laikapstākļi.

Kopš Projekta uzsākšanas Saulkrastos ir dibināta Uzņēmēju biedrība, veiktas investīcijas pilotteritorijā un ārpus tās uzņēmējdarbības veicināšanai, kā arī zaļās uzņēmējdarbības principi iekļauti Saulkrastu novada attīstības programmas Rīcības un investīciju plānā. Vidējā termiņa prioritāte VTP 3 "Piekastes mazā un vidējā uzņēmējdarbība" paredz Rīcības virzienu RV 3.1. "Zaļās uzņēmējdarbības attīstība Saulkrastu novada uzņēmējdarbības īstenošanas teritorijās", kura īstenošanai ir noteikti šādi risināmie uzdevumi (U) un attiecīgu iniciatīvu un rīcību kopums:

- U3.1.1. "Veicināt jaunu komersantu rašanos zaļās uzņēmējdarbības nišā", kas paredz *Ikgadēja zaļās uzņēmējdarbības hakatona* rīkošanu, kura ietvaros ik gadu tiek organizēts 48 stundu zaļā biznesa ideju kaldināšanas pasākums un *Uzņēmēju pieredzes apmaiņas un iedvesmošanas kustības "Uzņēmējdarbības zaļināšana"* izveidi, ik gadu organizējot četrus pieredzes braucienus pie veiksmīgiem zaļās uzņēmējdarbības veicējiem.
- U3.1.2. "Veicināt klastera izveidi un darbību zaļajā uzņēmējdarbībā", paredzot *Sadarbības veicināšanu, lai koordinētu pašvaldības un uzņēmēju rīcības kopējam mērķim*, izveidojot regulāru sadarbības platformu iesaistītajiem uzņēmējiem, pašvaldībai u.c. iesaistītajām pusēm, kas četras reizes gadā tiek darba grupā, kā arī *Pārgājienu taku infrastruktūras uzlabojumu veikšanu un Pārgājienu kustības attīstību Saulkrastu tēla atpazīstamībai*, ik gadu rīkojot četrus pārgājienu pasākumus visos gadalaikos.

Projekta īstenošanas sākumposmā tā aktivitāšu ietvaros tika veikta Saulkrastu uzņēmēju aptauja, noskaidrotu, kādas ir šīs mērķgrupas intereses, vajadzības un attieksmes attiecībā uz savu uzņēmumu sociāli atbildīgu attīstību zaļās ekonomikas koncepcijas ietvaros. Iegūtie un apkopotie dati analizēti nākamajā ziņojuma sadaļā.

3.5.1. Uzņēmēju anketēšana

Sākotnējā monitoringa atskaites periodā tika iniciēta sadarbība ar Saulkrastu pilotteritorijas uzņēmējiem un, izmantojot anketēšanu (anketas forma pielikumā Nr. 2), apzinātas viņu intereses,

darbības jomas un uzņēmējdarbības sezonālā aktivitāte. Anketā iekļauti arī jautājumi, kas ir nepieciešami veiksmīgākas sadarbības veicināšanai, bet Sākotnējā monitoringa ziņojuma ietvaros šie jautājumi netika analizēti, jo nav tieši saistīti ar zaļo uzņēmējdarbību. Laika posmā no 2016. gada 18. oktobra līdz 28. oktobrim, kopumā aptauju aizpildīja 10 Saulkrastu novada uzņēmēji.

Aptaujātie uzņēmēji pārstāv dažādas sfēras – četri uzņēmēji pārstāvēja tūrisma sfēru, trīs – sporta nozari, divi – ražošanu; un pa vienam no - veselības veicināšanas, ēdināšanas, viesu izmitināšanas un foto pakalpojumiem. Apkopojumā redzams, ka uzņēmēji, lielākoties ir daudzfunkcionāli, piedāvājot vienlaikus vairākus pakalpojumus.

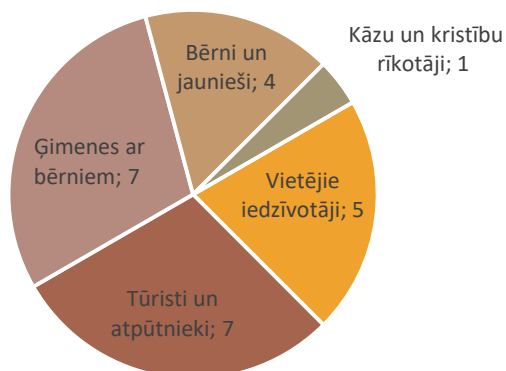
Astoņi respondenti savā uzņēmumā nodarbina 1-5 darbinieku, viens no uzņēmējiem nodarbina no 6-10 darbiniekus un viens no uzņēmējiem nodarbina no 21-49 darbiniekus. Četri no uzņēmējiem Saulkrastu apkārtnē darbojas aptuveni 1-2 gadus, trīs uzņēmēji darbojas vairāk kā 10 gadus, divi - vairāk kā 6 gadus un viens no uzņēmējiem Saulkrastos darbojas aptuveni mazāk kā gadu.

Puse no respondentiem ar uzņēmējdarbību nodarbojas sezonāli un puse – pastāvīgi. No sezonālajiem uzņēmējiem četri vasaras sezonu norāda kā aktuālo uzņēmējdarbības periodu un viens uzņēmējs norāda pavasari. Deviņi no desmit uzņēmējiem izjūt sezonālas ieņēmumu izmaiņas un kā labvēlīgāko uzņēmējdarbības sezonu norāda gada siltāko periodu – lielākoties vasaru.

Kā redzams attēlā Nr. 3.2, septiņu uzņēmēju mērķauditorija ir tūristi un atpūtnieki, kā arī ģimenes ar bērniem, piecu – vietējie iedzīvotāji, četriem uzņēmējiem mērķauditorija ir bērni un jaunieši un vienam uzņēmējam ir specifiska mērķauditorija – kāzu un kristību rīkotāji.

Attēls Nr. 3.2

Uzņēmēju mērķauditorija

Datu avots: Saulkrastu uzņēmēju aptaujas anketa

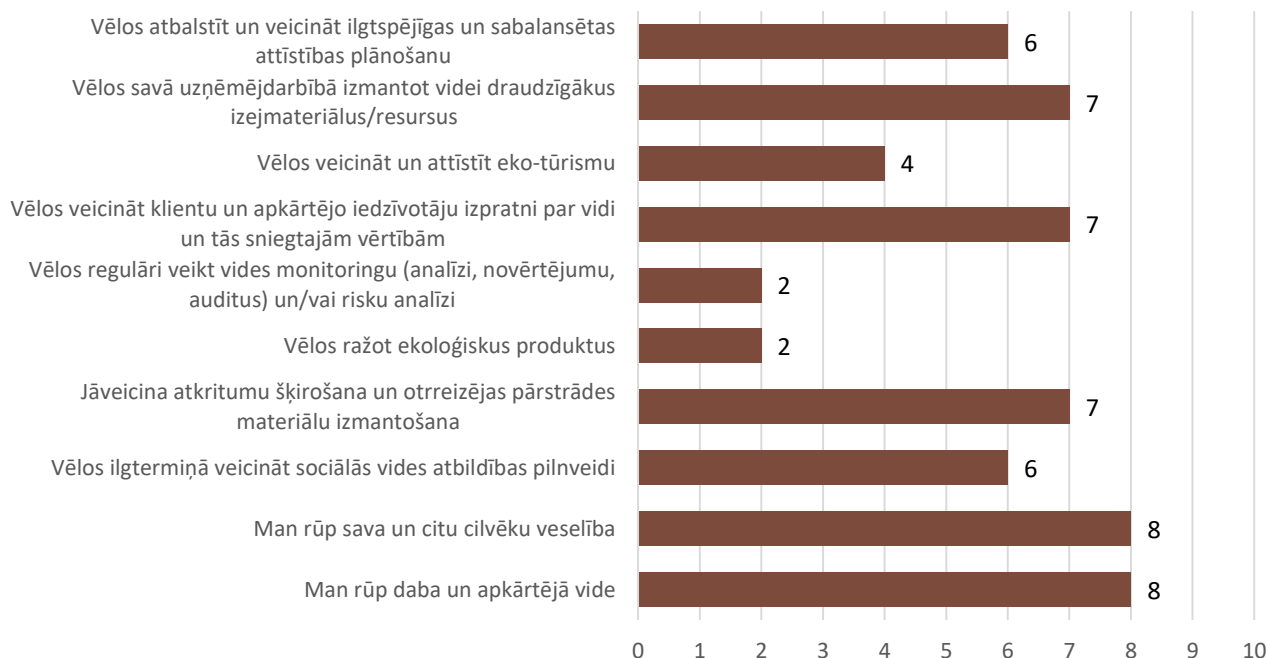
Analizējot aptaujātos uzņēmējus secināts, ka puse no respondentiem veic aktivitātes, kas ir saistītas ar dabai draudzīgu materiālu un tehnoloģiju izmantošanu.

Attēlā Nr. 3.3 redzams uzņēmēju profils saistībā ar zaļās uzņēmējdarbības principiem. Kā tas atspoguļots Attēlā Nr. 3.3 – astoņiem no desmit respondentiem rūp apkārtējā vide un daba, kā arī citu cilvēku veselība. Nākošie biežāk atzīmētie apgalvojumi ir vēlme uzņēmējdarbībā izmantot videi draudzīgākus izejmateriālus/resursus; veicināt klientu un apkārtējo iedzīvotāju izpratni par vidi un tās sniegtajām vērtībām; kā arī piekrist apgalvojumam, ka jāveic atkritumu šķirošana un otrreizējas pārstrādes materiālu izmantošana. Minētos apgalvojumus atzīmējuši septiņi no 10 respondentiem.

Visretāk respondenti ir atzīmējuši vēlmi ražot ekoloģiskus produktus, kā arī vēlmi regulāri veikt vides monitoringu un/vai risku analīzi. Minētos apgalvojumus atzīmējuši divi no 10 respondentiem. Respondentu zemo vēlmi ražot ekoloģiskus produktus iespējams skaidrot ar to, ka lielākā daļa aptaujāto uzņēmēju nav saistīti ar ražošanas sfēru. Vides monitoringa un riska analīzes zemo novērtējumu iespējams skaidrot ar to, ka šāda veida uzdevumi prasa papildus laika un naudas resursus, ko, acīmredzot, respondenti nav gatavi investēt.

Attēls Nr. 3.3

Uzņēmēju profils saistībā ar zaļās uzņēmējdarbības principiem

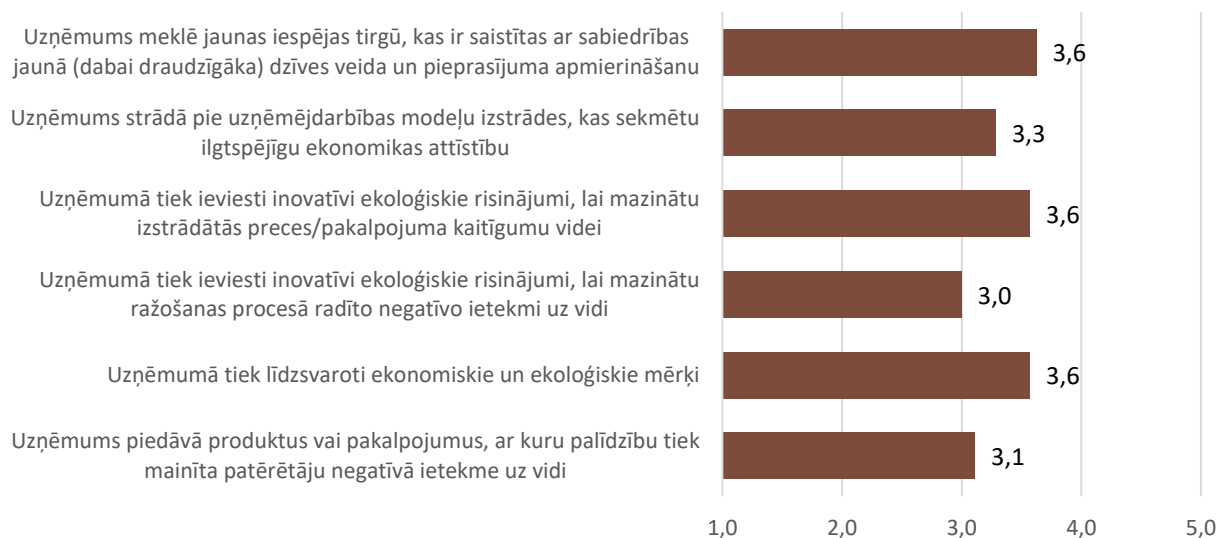
Datu avots: Saulkrastu uzņēmēju aptaujas anketa

Aplūkojot Saulkrastu uzņēmēju sniegto informāciju par Zaļās uzņēmējdarbības principiem, secināts, ka kopumā aptaujātie respondenti izmanto zaļās uzņēmējdarbības principus (m=3,4) (Attēls Nr. 3.4).

Attēls Nr. 3.4

Zaļas uzņēmējdarbības principu ievērošana

Datu avots: Saulkrastu uzņēmēju aptaujas anketa

Analizējot iegūtos datus, būtiski ir ņemt vērā, ka šajā apkopojumā ir iekļauta tikai tā informācija, ko uzņēmējs bija gatavs sniegt – ņemot vērā gan uzņēmēja vēlmi sniegt šāda veida informāciju, gan arī spēju izvērtēt savu uzņēmējdarbības atbilstību zaļas uzņēmējdarbības principiem, proti, datu apkopojumā nav iekļautas atbildes – grūti novērtēt. Attēlā Nr. 3.4 redzams, ka augstāk novērtētās ir sekojošas jomas:

- Uzņēmums meklē jaunas iespējas tirgū, kas ir saistītas ar sabiedrības jaunā (dabai draudzīgāka) dzīves veida un pieprasījuma apmierināšanu (m=3,6);
- Uzņēmumā tiek ieviesti inovatīvi ekoloģiskie risinājumi, lai mazinātu izstrādātās preces/pakalpojuma kaitīgumu videi (m=3,6);
- Uzņēmumā tiek līdzsvaroti ekonomiskie un ekoloģiskie mērķi (m=3,6)

Zemāk novērtētais jautājums ir par inovatīvu ekoloģisko risinājumu ieviešanu, lai mazinātu ražošanas procesā radīto negatīvo ietekmi uz vidi (m=3,0). Šādu vērtējumu iespējams skaidrot, pamatojot to ar vairākiem faktoriem – (1) kā augstāk minēts, tikai divi no aptaujātajiem uzņēmējiem ražošanu norādīja kā savu uzņēmējdarbības sfēru. No minētā izriet, ka uzņēmēji, kuru darbība nav tieši saistīta ar ražošanu nav arī ieinteresēti investēt līdzekļus, lai ražošanas procesā ieviestu inovatīvas, dabai draudzīgākas tehnoloģijas. (2) Investēšana ražošanas procesā uzņēmējiem prasa lielas finanšu investīcijas, un, ja uzņēmējiem nerodas nepieciešamība, piemēram, paplašināt savu ražotās produkcijas klāstu, vai kādā citā veidā mainīt ražošanas piedāvājumu, uzņēmēji lielākoties nemeklē jaunus risinājumus, lai uzlabotu vai mainītu ražošanu.

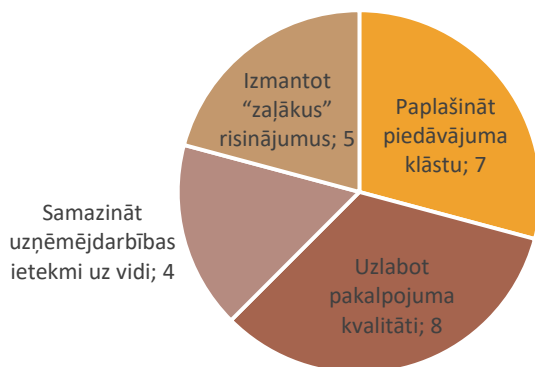
Analizējot uzņēmēju nākotnes ieceres (Attēls Nr. 3.5), redzams, ka primāri uzņēmēji domā par piedāvājuma paplašināšanu un kvalitātes uzlabošanu un tikai četri no respondentiem atzīmējuši, ka

plāno samazināt uzņēmējdarbības ietekmi uz vidi un pieci no 10 plāno izmantot "zaļākus" risinājumus.

Attēls Nr. 3.5

Uzņēmumu attīstības ieceres

Datu avots: Saulkrastu uzņēmēju aptaujas anketa

3.5.2. Uzņēmējdarbības tīkla izveide

2017. gada jūnijā tika dibināta Saulkrastu uzņēmēju biedrība¹⁴, sanākot kopā vairākiem vietējiem uzņēmējiem, kurus vieno spēcīga motivācija ne tikai sava biznesa, bet visa novada izaugsmei un iedzīvotāju labklājībai, īstenojot pilsētas neizmantoto potenciālu. Saulkrastiem ir vairākas priekšrocības straujākai attīstībai – galvaspilsētas tuvums, valsts nozīmes satiksmes infrastruktūra, jūra un osta. Senāk Saulkrasti bija viens no populārākajiem kūrortiem, bet laika gaitā tas ir zudis un šobrīd pilsēta investoriem vairs nešķiet tik pievilcīga, tāpēc attīstība norit lēnām.

Saulkrastos kopumā reģistrēti aptuveni 700 uzņēmumi, taču aktīvi tieši pilsētā ir 100-150 uzņēmumi. Biedrībā sākotnēji tika apvienoti aptuveni 30 uzņēmumi – gan lieli, gan pavisam mazi, un, to izveidojot, tika noteikts, ka Saulkrastiem jāklūst par vienu no iekārojamākajiem kūrortiem Baltijā. Kā vienu no prioritārajiem attīstības virzieniem uzņēmēji saredz tieši tūrismu, bet tam nepieciešamas sadarbībā kopīgi radītas novatoriskas idejas, kā to veicināt arī aukstajā sezonā visā novadā, ne tikai atsevišķās vietās vai uzņēmumos. Saulkrastos patlaban uzņēmējdarbības attīstību visvairāk kavējošais faktors ir sezonālitate, un nomācoši lielākās daļas uzņēmumu darbība ir tieši atkarīga no laikapstākļiem, līdz ar to lielākais izaicinājums būtu radīt tādu produktu, kas pagarinātu šo sezonu.

Saulkrastu uzņēmēju biedrības darbība, kopš tās dibināšanas norit ļoti aktīvi – uzņēmēju sapulces notiek vismaz reizi mēnesī, tiek rīkoti dažādi citi pasākumi – piemēram, Saulkrastu nekustamo

¹⁴ <https://www.facebook.com/saulkrastuuznemeji/>

īpašumu atvērto durvju diena, Investoru forums, Ideju darbnīcas, Arhitektu plenērs, semināri par kriptovalūtām iesācējiem un biznesa attīstības tendencēm. Turklāt, Saulkrastu uzņēmēju biedrības biedri ne tikai pārstāv novada uzņēmēju interešu ievērošanu, bet arī konsultē un sniedz atbalstu novada domei uzņēmējdarbības un attīstības jautājumos, īsteno kopīgus projektus sadarbībā ar valsts un pašvaldības institūcijām un citām sabiedriskajām organizācijām, kā arī kopumā veicina uzņēmēju līdzdalību novada tēla veidošanā. Šajā kontekstā izceļami tādi pasākumi kā orientēšanās spēle "Iepazīsti Saulkrastu uzņēmēju!" un Saulkrastu uzņēmēju biedrības iniciētais un organizētais projekts "Baudi saulrietu visos gadalaikos!", kura ietvaros Saulkrastu kāpās (ietverot arī Projekta pilotteritoriju) gar Saulrieta taku ar skatu uz jūru ir uzstādīti 38 jauni soliņi, uz kuriem ir izvietotas šī projekta finansētāju un atbalstītāju plāksnītes. "Soliņus uzstādām, lai mums dāvētais jūras un kāpu skaistums būtu pieejamāks visiem, piemēram, arī vecākiem cilvēkiem, kuriem bez atpūtas ir grūti veikt garus gabalus"¹⁵.

Saulkrastu uzņēmēju biedrība ir veiksmīgs piemērs kā pēc pašiniciatīvas tiek veidota veiksmīga sadarbība ar valsts un pašvaldības institūcijām, kā arī sabiedriskām organizācijām un vietējiem iedzīvotājiem sociāli atbildīgas un zaļas uzņēmējdarbības attīstībai, tādējādi arī sekmējot straujāku un pievilcīgu novada izaugsmi mūsdienīgas ekonomikas kontekstā.

3.5.3. Uzņēmējdarbības veicināšana

Laika posmā no sākotnējā monitoringa ziņojuma sagatavošanas līdz noslēguma novērtējuma veikšanai Saulkrastu pilotteritorijā un tās tuvumā ir notikušas būtiskas un arī Projekta kontekstā nozīmīgas izmaiņas, kas vērtējamas kā tieša pozitīva Projektā īstenoto aktivitāšu ietekme attiecībā uz uzņēmējdarbību veicinošu pasākumu un projektu īstenošanu.

Saulkrastu pašvaldība 2017. gada aprīlī iesniedza divu projektu – "Publiskās infrastruktūras nodrošināšana uzņēmējdarbības atbalstam pie Baltās kāpas teritorijas" un "Labierīcību infrastruktūras izveide Baltās kāpas teritorijā" – pieteikumus finansējuma saņemšanai no Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) ar "Leader" pieeju. Abi minētie projekti guva atbalstu, un darbi pie to īstenošanas pabeigti 2018. gadā.

Projekta "Labierīcību infrastruktūras izveide Baltās kāpas teritorijā" ietvaros tika izveidotas mūsdienīgas tualetes pie Baltās kāpas Projekta pilotteritorijā, kuru apmeklē ievērojams skaits vietējo iedzīvotāju un novada viesu, savukārt projekta "Publiskās infrastruktūras nodrošināšana uzņēmējdarbības atbalstam pie Baltās kāpas teritorijas" ietvaros pie Baltās kāpas tika izveidota kafējnīca, kā arī izbūvētas inženierkomunikācijas gan jaunajām labierīcībām, gan kafējnīcai.

¹⁵ <http://news.lv/Saulkrastu-Domes-Zinas/2018/12/11/projekts-baudi-saulrietu-visos-gadalaikos-ir-veiksmīgi-nosledzies>

Abu projektu rezultātā tika nodrošināts kvalitatīvāks atpūtas piedāvājums Saulkrastu novadā un konkrēti Saulkrastu Projekta pilotteritorijā, turklāt šādas infrastruktūras objektu izbūve tika veikta ar tiešu mērķi sniegt atbalstu uzņēmējdarbībai konkrēti ar Projektā izveidotajiem vides objektiem saistītā teritorijā. Kafejnīca "Baltā kāpa" ir atvērta kopš 2019. gada pavasara un kļuvusi iecienīta gan vietējo iedzīvotāju, gan novada viesu vidū, un lielāku apmeklētāju skaitu tai nodrošina tieši atrašanās vieta pie Dabas dizaina parka.

Līdzīgi arī kafejnīca un teritorijas labiekārtojums darbojas kā papildu motivējošs faktors potenciāliem pilsētas viesiem, kuri plāno pavadīt kādu no nedēļas nogales dienām pie dabas, un izvērtējot vairākus variantus, nosliecas par labu Saulkrastu apmeklējumam gan Baltās kāpas skaistās piekrastes ainavas un parkā izvietoto izglītojošo vides objektu dēļ, gan pateicoties sakārtotajai labiekārtojuma infrastruktūrai, iespējai ērti novietot auto un kafejnīcas tuvumam.

Dabas dizaina parka popularizēšana un iekļaušana dažādās nacionāla mēroga un starptautiski nozīmīgās tūrisma iniciatīvās un projektos (EuroVelo 13, projekts "Jūrtaka"10) ne tikai nepārprotami veicina tūristu skaita pieaugumu, ko nepieciešams vērtēt uzņēmējdarbības attīstības kontekstā, bet arī vienlaikus nodrošina dabas resursu un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu, kā arī – kas nav mazsvarīgi – vides izglītošanās iespējas gan pakalpojumu sniedzējiem, gan viesiem un apmeklētājiem vispārējai sabiedrības izaugsmei.

3.6. Iepirkumu devums pilotteritoriju ekonomikai

Projekta monitoringa vadlīnijās tika paredzēts veikt Zaļā iepirkuma ievērošanas principu kvantitatīvu/kvalitatīvu analīzi, un kā galvenie indikatori izvirzīti Projekta darbības un iepirkumu sniegtais piensums ekonomikai, īpaši atbalstot jauna veida specialitāti un videi draudzīgus risinājumus. Projekta nobeiguma novērtējumā secināts, ka Projekta ietvaros ievēroti visi finansētāja un valsts noteiktie, kā arī partnerorganizāciju iekšējie kārtības noteikumi attiecībā uz Zaļā iepirkuma pamatprincipu ievērošanu. Visos partneru organizēto iepirkumu nolikumos un attiecīgi ārējās ekspertīzes pakalpojumu līgumos ievēroti un iestrādāti Zaļā iepirkuma principi. Turklāt, līgumu īstenošanas laikā tika izglītoti eksperti un izveidots ciešs sadarbības tīkls ekosistēmu pakalpojumu pieejā, kas tiek tālāk izvērsts arī citu projektu ietvaros un pēc Projekta īstenošanas laika.

Secinājumi

Sākotnējā monitoringa ziņojuma ietvaros tika identificēta esošā situācija un iniciēta sadarbība ar uzņēmējiem. Secināts, ka Saulkrastu uzņēmēji, kas Projektā identificēti kā mērķauditorija, ir mikrouzņēmumi, lielākoties uzņēmējdarbībā nodarbinot 1-5 cilvēkus, un daļa Saulkrastu novadā

darbojas tikai 1-2 gadus, bet daļa jau vairāk ka 10 gadus. Šāda amplitūda ir gan priekšrocība gan kavējošs faktors, jo iespējams, ka uzņēmēji, kas darbojas šajā novadā vairāk kā 10 gadus varētu nebūt tik elastīgi jaunu pieeju integrēšanai savā uzņēmējdarbībā, tomēr tajā pašā laikā šiem uzņēmējiem ir pietiekoši liela pieredze un izpratne gan par savas uzņēmējdarbības attīstības plānu, gan arī par iespējām un ierobežojumiem Saulkrastu novadā.

Lai arī anketēšanas ietvaros ir apkopota informācija par nelielu daļu no Saulkrastu novada uzņēmējiem, tomēr tās ietvaros tika identificēts, ka, plānojot nākotnes attīstību, uzņēmēji primāri domā par ekonomiski izdevīgas uzņēmējdarbības attīstību un tikai sekundāri – par zaļas uzņēmējdarbības attīstību.

Vērtējot Saulkrastu novada uzņēmējdarbības attīstības tendences noslēguma novērtējuma ietvaros secināms, ka vietējo uzņēmēju ieinteresētība ievērot "zaļās" un sociāli atbildīgas uzņēmējdarbības principus ir vērtējama kā īpaši pozitīva un Projekta ietvaros īstenotā Dabas dizaina parka izveidošana netieši ir sekmējusi aktīvo uzņēmēju un vietējo aktīvistu skaita pieaugumu Saulkrastos.

2017. gadā tika dibināta Saulkrastu uzņēmēju biedrība, kas uzskatāms par veiksmīgu piemēru, kā pēc uzņēmēju pašiniciatīvas tiek veidota aktīva un sekmīga jauna veida sadarbība starp visām iesaistītajam pusēm uzņēmējdarbības vides konkurētspējas attīstībai, kā arī straujākai un pievilcīgai novada izaugsmei mūsdienīgas ekonomikas kontekstā.

Biedrībai aktīvi darbojoties jau trīs gadus, uzņēmēji kā vienu no prioritārajiem attīstības virzieniem novadā saskata tieši tūrismu, bet tā kā Saulkrastos pašreiz uzņēmējdarbības attīstību visvairāk kavē izteiktā sezonālitate, primāri risināms ir jautājums, kā savstarpējā sadarbībā panākt sezonālitates ilguma un vietējo uzņēmēju piedāvāto pakalpojumu klāsta izmaiņas. Šajā kontekstā Projekta ietvaros ievēdotie vides objekti un infrastruktūras labiekārtojumi ir sekmējuši ne tikai apmeklētāju skaita pieaugumu, bet arī piemēru perspektīvam attīstības virzienam, kur aktuāli ir mazināt sezonālitates un krasās pakalpojumu pieprasījuma svārstības, kas vērojamas gan gada, gan arī nedēļas griezumā.

Aplūkojot Saulkrastu vietējo uzņēmēju sadarbības modeli, izvirzītos mērķus un līdzšinējās īstenotās iniciatīvas un projektus, ir skaidri saredzama tendence arī nākotnē turpināt pilnveidot atpūtas, vides izglītības un ainavtelpas izmantošanas iespējas, izlīdzinot apmeklētību laikā un telpā un pielietojot tādus arhitektoniski telpiskos un uzņēmējdarbību veicinošus risinājumus, kas vienlaikus gan mazina antropogēno slodzi, gan vairo vietas un dabas ainavas, kultūrsociālo un ekonomisko vērtību.

Saulkrastu pilotteritorijā un tās tuvumā ir veikti būtiski un arī Projekta kontekstā nozīmīgi uzlabojumi gan dabas resursu un kultūras mantojuma saudzīgākai izmantošanai, gan teritorijas labiekārtošanai un infrastruktūras izveidei ar komunikāciju nodrošinājumu, kas palielina biznesa attīstības un sadarbības iespējas – šo pasākumu ieviešana vērtējama kā tieša, pozitīva Projektā īstenoto aktivitāšu

ietekme attiecībā uz uzņēmējdarbību veicinošu pasākumu un projektu īstenošanu pilotteritorijā, kas īstenota valsts un privātā sektora iniciatīvu sadarbībā, kā arī piesaistot ES fondu finansējumu.

Būtiski arī piezīmēt, ka Saulkrastu pilotteritorijā izveidotā kafejnīca-restorāns "Baltā kāpa" pēc pieprasījuma var durvis apmeklētājiem arī ziemas sezonā, un tādējādi ne tikai darbojas sinerģijā ar Dabas dizaina parku apmeklētāju piesaistīšanai un tūrisma plūsmas palielināšanai, bet arī sniedz ieguldījumu Saulkrastu novada un vietējā uzņēmēju sadarbības tīkla prioritāri izvirzītajai tūrisma attīstības stratēģiskajai virzībai uz vissezonas piedāvājuma izveidošanu.

Kopumā noslēguma monitoringa vērtējumā secināms, ka Dabas dizaina parka izveide darbojas kā magnēta objekts, ko uzņēmēji spēj izmantot uzņēmējdarbībā kā atpazīstamu un ar konkrēto vidi identificējamu simbolu. Šāda jauna "magnētoobjekta" radīšana, kura apmeklēšanai nav nepieciešami specifiski laikapstākļi, ir vērtējama kā viesmīlības un tūrisma nozares uzņēmējdarbību attīstoša iniciatīva.

4. Apmeklētāju apjoms un tā izmaiņas

Sākotnēji monitoringa vadlīniju ietvaros tika iekļauts vides objektu apmeklētāju apjoma un tā izmaiņu monitorings, lai noskaidrotu gan apmeklētāju skaita gan plūsmas izmaiņas. Tomēr monitoringa izstrādes laikā ir identificēta nepieciešamība apzināt visu pieejamo informāciju par pilotteritorijas un tuvākās apkārtnes noslodzi, vienlaikus identificētie indikatori tiek iekļauti monitoringa vadlīniju grozījumos.

Lai veiktu apmeklētāju apjoma monitoringu Projekta pilotteritorijā ir identificēti šādi indikatori:

Netiešie indikatori: (nesniedz precīzu informāciju par apmeklētāju skaitu)

- a. Ieņēmumi Saulkrastu Baltās kāpas maksas stāvlaukumā;
- b. Organizēto laulību ceremoniju skaits Baltajā kāpā.

Tiešie indikatori:

- c. Apmeklētāju skaits:
 - i. Baltā kāpa;
 - ii. Pilotteritorijas Z daļa;
 - iii. Pilotteritorijas vidus daļa.
- d. Baltajā kāpā organizēto pasākumu un to apmeklētāju skaits.

4.1. Netiešie indikatori

Ar terminu netiešie indikatori šī ziņojuma kontekstā tiek saprasti indikatori, kas nesniedz precīzu informāciju par apmeklētāju skaitu, bet gan indikatīvu apmeklētāju apjomu, kas ļauj izdarīt secinājumus nevis par apmeklētāju skaitu, bet gan par teritorijas noslodzi projekta perioda griezumā.

4.1.1. Ieņēmumi Saulkrastu Baltās kāpas maksas stāvlaukumā

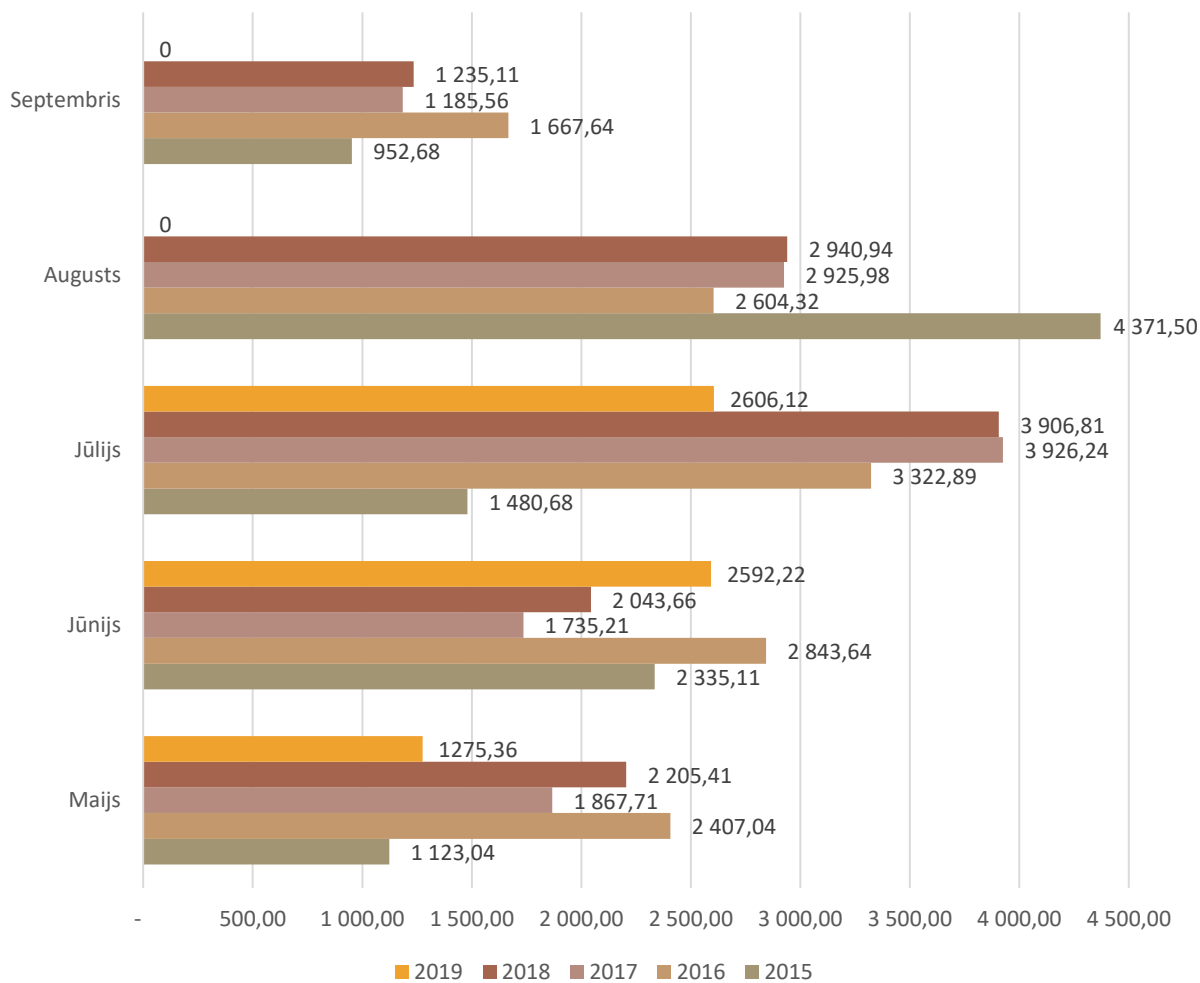
Kopš Projekta uzsākšanas līdz 2018. gada novembrim Saulkrastu Baltās kāpas autostāvvietā maksa tika iekasēta laika periodā no maija līdz 15. oktobrim, un Saulkrastu novada pašvaldības noteiktais tarifs bija 1.40 EUR par pirmo stundu un 0.70 EUR par katru nākamo stundu. Pēc 2018. gada novembra tika veikti grozījumi saistībā ar autostāvvietas pakalpojumiem, nosakot, ka maksa par stāvlaukuma izmantošanu jāveic visa gada periodā, kā arī mainot pakalpojuma cenu – 2 EUR par pirmo stundu, 4,00 EUR par katru nākamo. Lai nodrošinātu savstarpēji salīdzināmus datus, iekasētā summa par autostāvvietas pakalpojumiem tika pārrēķināta stundās, pieņemot, ka visi apmeklētāji, stāvlaukuma pakalpojumus izmanto vidēji vienu stundu. Tajā pašā laikā, lai nodrošinātu datu

salīdzināmību, novērtējumā tiek apskatīti dati par vasaras periodu (no maija līdz septembrim), turklāt, tā kā dati tika pieprasīti augusta beigās un to analīze uzsākta 2019. gada septembrī, Saulkrastu komunālserviss sniedza datu apkopojumu par periodu līdz 2019.gada jūlijam ieskaitot. Ievērojot iepriekš minēto 4.1. attēlā apkopota informācija par autostāvvietas izmantošanu periodā no 2015.gada maija līdz 2018. gada septembrim. Kā redzams attēlā Saulkrastu Baltās kāpas autostāvvietas izmantošana ir izteikti sezonāla – lielāko noslodzi un līdz ar to arī ienākumus, gūstot jūlija un augusta mēnešos. Pārskata periodā lielākie ieņēmumi Saulkrastu Baltās kāpas maksas stāvlaukumā ir bijuši 2015. gada augusta mēnesī, sasniedzot 6120,10 EUR.

Attēls Nr. 4.1.

Autotransporta uzturēšanās Saulkrastu Baltās kāpas stāvlaukumā 2015.g. - 2018.g. maijs - septembris (stundas)

Dati: SIA „Saulkrastu komunālserviss”

Sākotnējā monitoringa ziņojuma ietvaros, salīdzinot 2016. un 2015. gada datus iespējams secināt, ka 2016. gadā auto stāvvietā iekasētās maksas sadalījums ir vienmērīgāks, turpretī 2015. gadā ir vērojama nevienmērīga likne – jūlijā iekasētie ieņēmumi ir zemāki gan par jūnija gan augusta mēnešiem, turklāt augustā, salīdzinot ar jūlija mēnesi ieņēmumi ir bijuši trīs reizes lielāki.

Salīdzinot iekasētos maksas auto stāvvietas datus ar reģistrētajiem apmeklētāju datiem (Attēls Nr. 4.4.), redzams, ka ilustratīvi datu likne gandrīz saskan, vienīgā atšķirība ir jūnija un augusta mēnešu salīdzinājumā, proti apmeklētāju skaitītāja dati uzrāda, ka 2016. gada jūnijā apmeklētāju ir bijis nedaudz mazāk (par 401) nekā augustā, turpretī auto stāvvietā iekasētā maksa, salīdzinot jūnija un augusta mēnešus, lielāka ir jūnijā. Iespējams, radušos situāciju var skaidrot ar 2016. gada silto jūlija mēnesi, kas iesākās ar karstumu, un kā, liecina Latvijas vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centra dati, pirmajās mēneša dienās pārspēja vairākus maksimālās gaisa temperatūras rekordus. Tajā pašā laikā, augusts bija nokrišņiem bagāts un kopš 23. jūnija līdz 24. augustam nevienā no meteoroloģijas datiem nav bijusi neviena diena, kad Latvijā nebūtu bijuši nokrišņi.¹⁶ Minētās situācijas apraksts var zināmā mērā skaidrot atšķirības starp maksas autostāvvietas ieņēmumiem un apmeklētāju plūsmu jūnija mēnesī. Proti, apmeklētāji, kas mēro tālāku ceļu līdz atpūtas vietai ar auto, iespējams, pirms izbraukšanas kritiski izvērtē vai laika apstākļi ir atbilstoši atpūtai dabā un, ja laika apstākļi ir mainīgi (vai lietaini), tad, iespējams, tiek pieņemts lēmums nemērot zināmu attālumu, ja nav pietiekoši lielas pārliecības, ka būs iespējams atpūsties dabā. Turpretī vietējie vai tuvākās apkārtnes iedzīvotāji ir elastīgāki un arī mainīgos laika apstākļos izmanto iespēju apmeklēt dabu un šajā gadījumā Saulkrastu Balto kāpu.

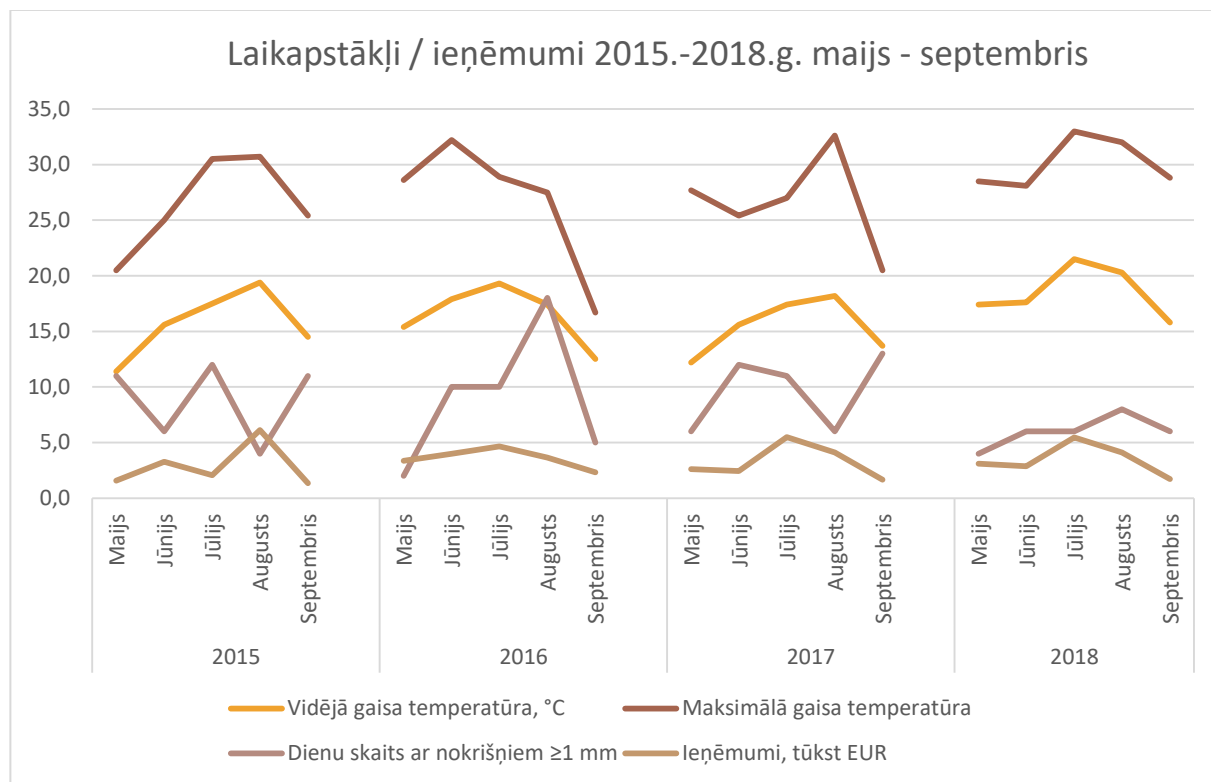
Ievērojot Sākotnējā monitoringa ziņojumā ietvertos izdarītos pieņēmumus un apsvērumus, veicot nobeiguma novērtējumu tika analizēti autostāvvietas ieņēmumi salīdzinājumā ar tā paša perioda reģistrētajiem laikapstākļiem saskaņā ar Centrālās Statistikas pārvaldes publicētajiem vēsturiskajiem statistikas datiem¹⁷ – Attēli Nr. 4.2.

¹⁶ <https://meteo.lv/lapas/laika-apstakli/klimatiska-informacija/laika-apstaklu-raksturojums/si-gada-laika-apstakli/junijs-2016/junijs-2016-meteo?id=2144&nid=1064>

¹⁷ LVĢMC dati par laikapstākļiem Rīgas rajonā, kas ir mazāk kā 50km attālumā no pilotteritorijas, tādēļ uzskatāmi par objektīvi attiecināmiem.

Attēls Nr. 4.2

Dati: SIA „Saulkrastu komunālserviss”, Centrālā Statistikas pārvalde.

Attēla Nr. 4.2 diagrammā atainotas dažādas svārstību līknes – gaisa temperatūra, dienu skaits ar nokrišņiem, ieņēmumi no maksas stāvlaukuma. Ja salīdzina ieņēmumu līkni ar maksimālo gaisa temperatūru un vidējo gaisa temperatūru svārstību līkni, redzams, ka tām ir tendence līdzināties pēc virzības un formas, un attiecīgi līkne, kas atspoguļo dienu skaitu ar nokrišņiem attiecīgajā periodā, ir virzīta un izliekta pretēji. Līdz ar to objektīvi secināms, ka autostāvvietas iekasētos ieņēmumus periodos tieši ietekmē laika apstākļi pilotteritorijā un tās apkārtnē. Tā kā šāda korelācija skaidri un uzskatāmi redzama visos apskatāmo četrus gadu periodos no maija līdz septembrim, tas praktiski izslēdz kļūdas vai sakritības iespējamību šāda secinājuma izdarīšanā, tādēļ detalizētāk Noslēguma monitoringa ziņojumā šis indikators netiks analizēts.

4.1.2. Organizēto laulību ceremoniju skaits

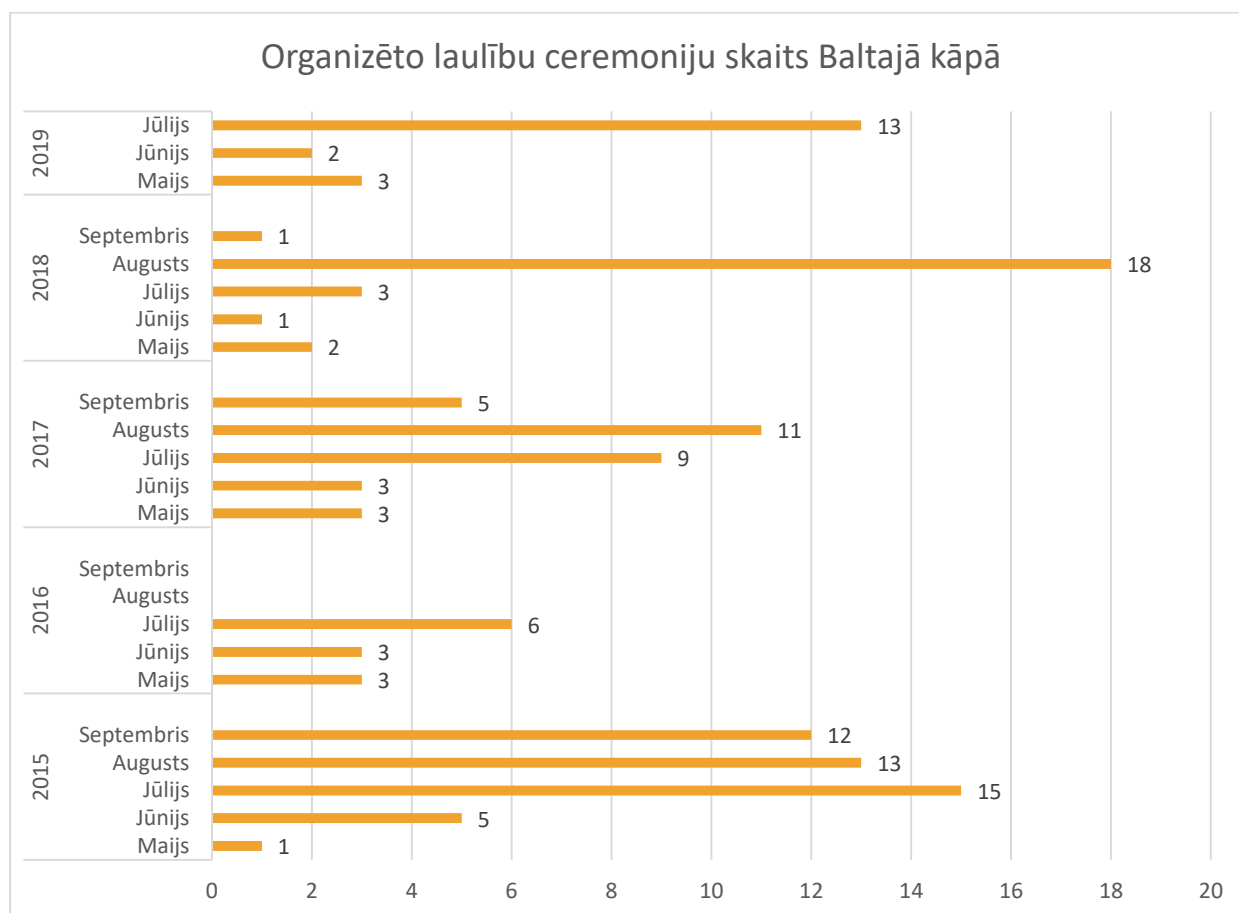
Dati par organizēto laulību skaitu Saulkrastos Nobeiguma monitoringa ziņojuma ietvaros analizēti par visu Projekta periodu no 2015. gada līdz 2019. gadam. Saskaņā ar Saulkrastu novada dzimtsarakstu nodaļas iesniegtajiem datiem laulību skaitam Saulkrastu novadā un jo īpaši Baltajā

kāpā organizēto laulību ceremoniju skaitam ir sezonāls raksturs – lielākais laulību skaits tiek slēgts siltajos vasaras mēnešos – jūlijā, augustā un arī septembrī.

Kopš 2013. gada 1. janvāra laulības ir iespējams reģistrēt brīvā dabā un cilvēki ir iecienījuši Saulkrastu Balto kāpu kā vietu savas laulību ceremonijas organizēšanai. Saulkrastu Baltajā kāpā organizēto laulību skaits, kā redzams Attēlā Nr. 4.3, notiek tikai gada siltajos mēnešos – no maija līdz septembrim.

Attēls Nr. 4.3

Dati: Saulkrastu novada dzimtsarakstu nodaļa

Salīdzinot visu gadu rādītājus, redzams, ka ievērojami vairāk laulību ceremonijas Baltajā kāpā reģistrētas 2015. gadā – kopumā 46. Salīdzinājumā ar citu gadu datiem tā ir ievērojama atšķirība – 2017. gadā reģistrētas kopumā 31 un 2018. gadā – 25 ceremonijas.

Salīdzinājumā pa mēnešiem redzams, ka visu apskatāmo gadu maija, jūnija un septembra mēnešos reģistrēto ceremoniju skaits svārstās no 1 līdz 3, izņēmums ir 2015. gada jūnijs, kad reģistrētas piecas ceremonijas. Salīdzinoši ievērojamākas ir atšķirības šī indikatora rādītājiem pa gadiem jūlija un augusta mēnešos – kā jau iepriekš minēts, tieši 2015. gadā laulības Baltajā kāpā reģistrētas visvairāk

– 15 jūlijā, 13 augustā un 12 septembrī. Šādu tendenci iespējams skaidrot ar labvēlīgiem laikapstākļiem, jo 2015. gada vasarā gan vidējā, gan maksimālā gaisa temperatūra bija augstāka nekā nākamajos divos gados (Attēls Nr. 4.3), kad šajos mēnešos reģistrēto ceremoniju skaits ir mazāks, jo īpaši 2016. gada augustā un septembrī, kad laulību ceremonijas Baltajā kāpā netika reģistrētas. Augstāk apskatītā laika apstākļu statistika liecina par sevišķi zemiem gaisa temperatūras rādītājiem, kā arī ievērojamu dienu skaitu ar nokrišņiem – augustā tās bija 18 dienas. Tomēr jāņem vērā fakts, ka vairumā gadījumu pāri izvēlas plānot savus laulību reģistrācijas pasākumus vairākus mēnešus iepriekš, līdz ar to nav iespējams paredzēt konkrētus laikapstākļus izvēlētajā kāzu dienā.

Turpretim kāzu datums ir fundamentāli iepriekšparedzams, un nereti laulājāmie izvēlas kāzas svinēt īpašos un specifiskos datumos, piemēram, 07.07.17 vai 17.07.17., 06.06.16. vai 16.06.16. Apkopotie dati gan neliecina par īpašu kāpumu reģistrēto kāzu ceremoniju indikatoru rādītājos ne 2015. gada maijā, ne 2016. gada jūnijā, un pat ne arī 2017. gada jūlijā, kad 7. jūlijs, atšķirībā no citiem iepriekšminētajiem "īpašajiem" datumiem, nebija nedēļas vidū, bet piektdienā. Taču šī "īpašā" datuma faktora ietekmi ļoti uzskatāmi var redzēt 2018. gada augusta mēneša indikatora rādītājā, kad Baltajā kāpā mēnesī reģistrētas 18 laulību ceremonijas, un 11 no tām tika organizētas 18.08.2018., kas bija karsta un saulaina sestdiena.

Papildus būtiski vērst uzmanību faktam, ka Baltajā kāpā tiek organizētas arī laulību ceremonijas, ko nevada Saulkrastu novada dzimtsarakstu nodaļa, kā arī ar laulību ceremoniju saistītie cita veida pasākumi – fotografēšanās un cita veida izklaides, ko jaunie pāri labprāt veic ainaviskajā Saulkrastu Baltās kāpās teritorijā. Tādēļ izvērtējot visu pieejamo informāciju par organizētajām laulību ceremonijām Saulkrastu pilotteritorijā, jāsecina, ka datu interpretācija ir neviennozīmīga un kopumā jāsecina, ka šī indikatora rādītājus nav iespējams specifiski korelēt ar Dabas dizaina parka izveidi gan datu nepilnību dēļ, gan pārāk dažādu un nekonkrētu vērtējuma secinājumus ietekmējošo faktoru dēļ.

4.2. Tiešie indikatori

Kā tiešais indikators apmeklētāju skaita identificēšanai ir dati no Saulkrastu pilotteritorijā uzstādītajiem trīs apmeklētāju skaitītājiem: Baltās kāpas teritorijā, pilotteritorijas Z daļā un pilotteritorijas vidus daļā. Uz sākotnējā novērtējuma ziņojuma sagatavošanas laiku tika analizēti dati no 2016. gada pavasara (kopš ir uzlikti apmeklētāju skaitītāji) līdz 2016. gada 4. oktobrim. Noslēguma novērtējuma ietvaros analizēti dati par periodu no 2016. gada 1. aprīļa līdz 2019. gada 15. septembrim.

4.2.1. Baltās kāpas apmeklētāju analīze

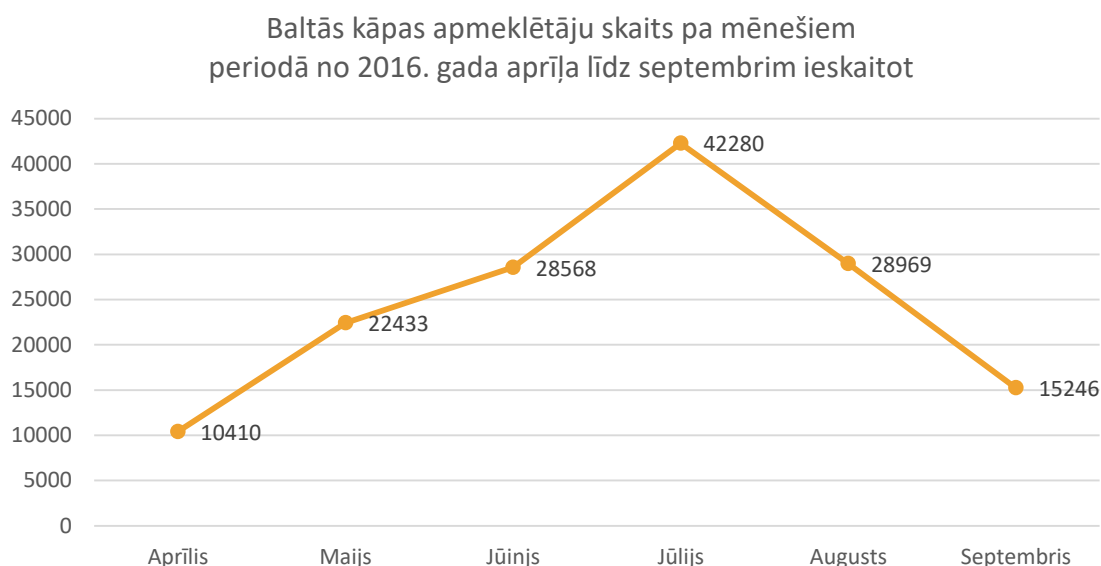
Baltās kāpas apmeklētāju skaits Sākotnējā monitoringa ziņojuma ietvaros apskatīts laika periodā no 2016. gada 31. marta līdz 2016. gada 4. oktobrim. Kopējais Baltās kāpas apmeklētāju skaits šajā

periodā bija 149 446, vidēji dienā Balto kāpu apmeklēja 795 cilvēki. Apmeklētības intensitāte būtiski atšķiras darba dienās un brīvdienās – darba dienu vidējā apmeklētība ir 538 cilvēku, turpretī brīvdienās apmeklētāju ir gandrīz trīs reizes vairāk – vidēji 1432 cilvēki dienā.

Pirmā novērtējuma atskaites periodā maksimālais apmeklētāju skaits dienā ir bijis sestdienā - 25. jūnijā, kad Balto kāpu ir apmeklējuši 3963 cilvēku, turklāt arī 24. jūnijs (piektdiena – vasaras saulgrieži – Jāņi) ir atskaites periodā viena no trim noslogotākajām dienām apmeklētāju ziņā, kad Balto kāpu apmeklēja 3170 cilvēku. Analizējot apmeklētāju skaitu pa mēnešiem, iespējams secināt, ka 2016. gadā, apskatāmajā laika periodā Baltās kāpas apmeklētākais mēnesis ir bijis jūlijs (42280 apmeklētāju) (skatīt attēlu Nr. 4.4).

Attēls Nr. 4.4

Dati: Baltās kāpas apmeklētāju skaitītājs

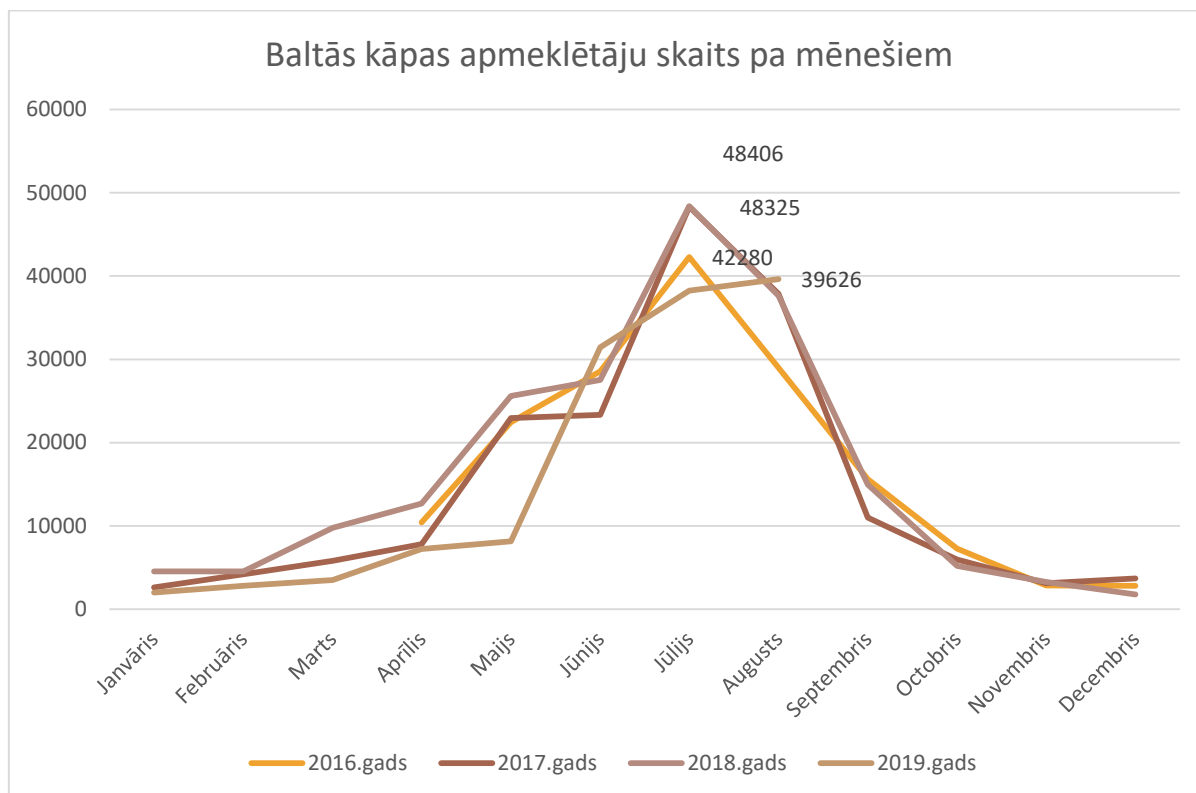
Nobeiguma novērtējumā analizētie dati liecina, ka kopējais Baltās kāpas apmeklētāju skaits visā apskatāmajā periodā kopš skaitītāja uzstādīšanas līdz 2019. gada 15. septembrim bija 675 965 apmeklētāji, vidēji dienā Balto kāpu apmeklēja 672 cilvēki.

Kā jau iepriekšējās nodaļās minēts, Saulkrastu pilotteritorijas apmeklētība ir būtiski atkarīga no sezonālības, tādēļ likumsakarīgi, ka ievērojamākais apmeklētāju skaits reģistrēts tieši vasaras sezonas laikā. Gandrīz visos apskatāmajos gados (izņemot 2019.gadu) jūlija mēnesis ir visnoslogotākais (attēls nr.4.5). Tas skaidrojams ne tikai ar pilotteritorijas apmeklētāju skaita pieaugumu, bet arī ar faktu, ka jūlijs ir vispopulārākais atvaļinājumu mēnesis, un, kā jau iepriekš minēts šī ziņojuma 2. nodaļā, Saulkrastu novadā ir ievērojams sezonālais iedzīvotāju skaita palielinājums, kas saistīts ar vasarnieku kooperatīvu iedzīvotāju pieplūdumu atvaļinājuma mēnešos. Tomēr skaidri redzama ir arī tendence apmeklētāju skaita pieaugumam pa gadiem – 2017. un

2018. gadā jūlijā registrēti par aptuveni sešiem tūkstošiem vairāk apmeklētāju nekā 2016. gada jūlija mēnesī, kas liecina par stabilu apmeklētāju plūsmas palielināšanos pilotteritorijā pēc Dabas dizaina parka izveides.

Attēls Nr. 4.5

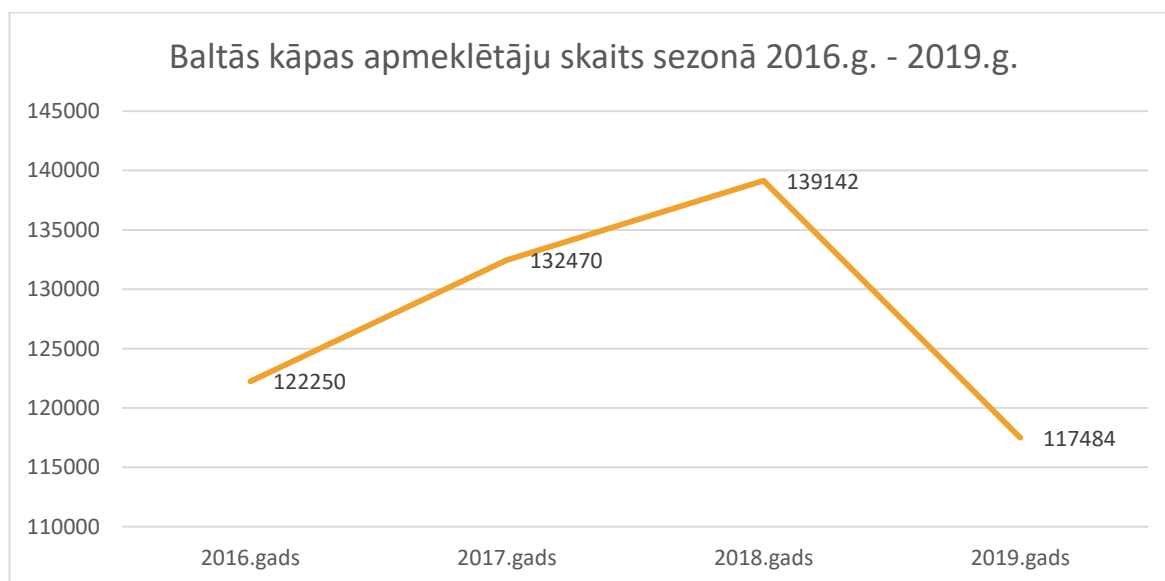

Dati: Baltās kāpas apmeklētāju skaitītājs

Ievērojot to, ka Saulkrastu pilotteritorijas apmeklētībai ir izteikti sezonāls raksturs, bet periodā par 2016. gadu nav datu par mēnešiem no gada sākuma līdz marta beigām, bet 2019. gada rādītāji ietver tikai posmu līdz septembra vidum, tādēļ vidējo rādītāju tendenci detalizētām aprēķinām visa gada griezumā izmantoti dati par teritoriju apmeklētību 2016. – 2019. gadā vasaras sezonas laikā – no maija līdz augustam (attēls 4.6).

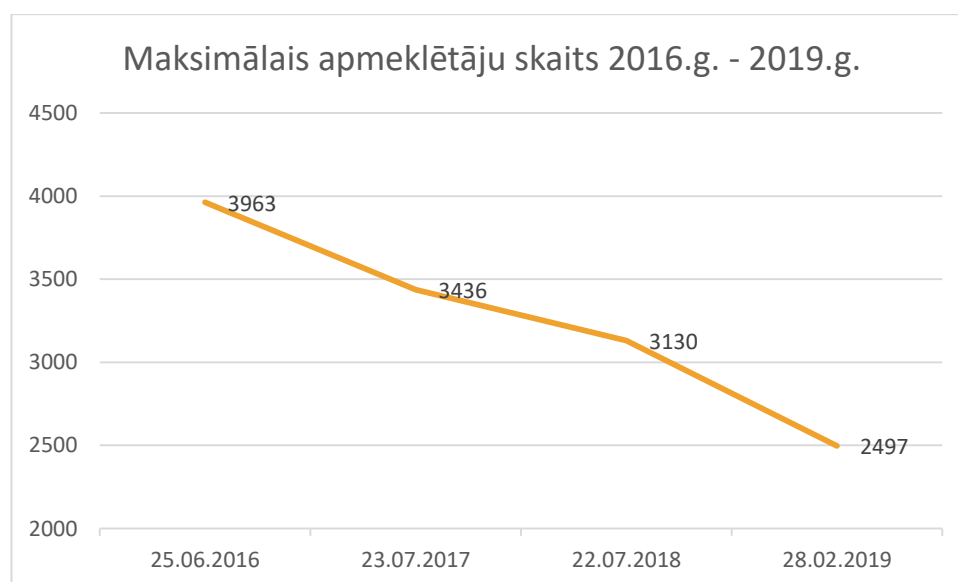
Attēls Nr. 4.6

Dati: Baltās kāpas apmeklētāju skaitītājs

2016. gadā maksimālais apmeklētāju skaits dienā ir bijis sestdienā - 25. jūnijā, kad Balto kāpu ir apmeklējuši 3963 cilvēku, turklāt arī 24. jūnijs (piektdiena – vasaras saulgrieži – Jāņi) ir atskaites periodā viena no noslogotākajām dienām apmeklētāju ziņā, kad Balto kāpu apmeklēja 3170 cilvēku. 2017. gadā maksimālais apmeklētāju skaits bija 23. jūlijā – 3436, bet 2018. gadā 22. jūlijā – 3130. Interesanti, ka 2019.gadā apmeklētākā Baltās kāpas diena ir bijis 28.februāris (attēls nr. 4.7).

Attēls Nr. 4.7

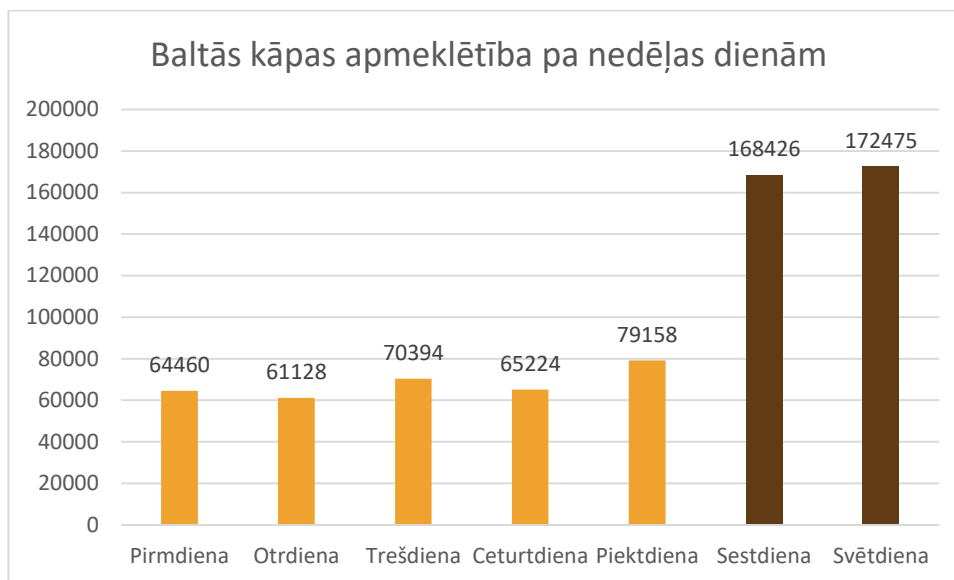
Dati: Baltās kāpas apmeklētāju skaitītājs

Analizējot apmeklētības intensitāti pa nedēļas dienām visa perioda kontekstā no 2016. marta līdz 2019. gada septembrim, redzams, ka saglabājas būtiska atšķirība apmeklētāju skaitā darba dienās un

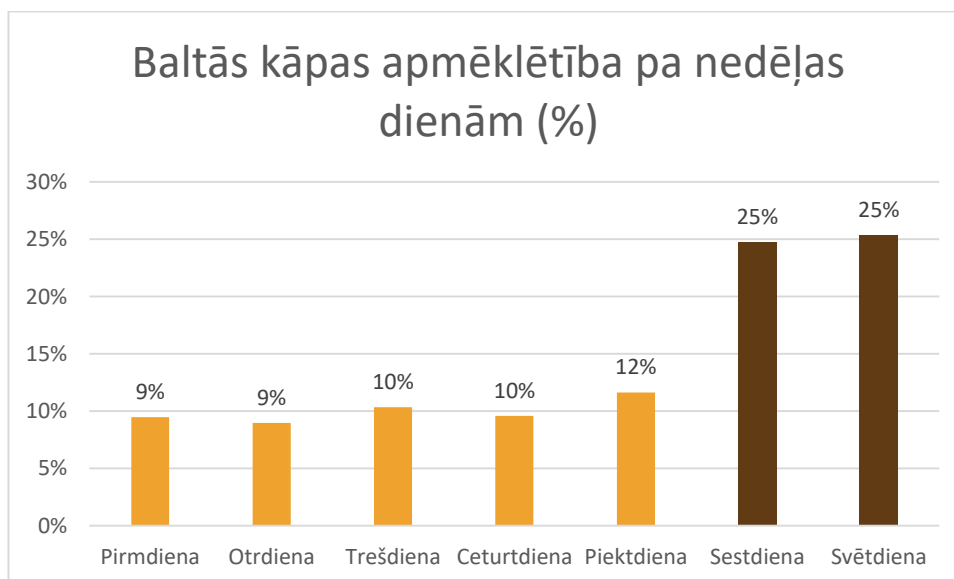
brīvdienās (Attēls Nr. 4.8). Turklāt nedēļas nogāju apmeklētāju slodze ir līdzvērtīga visai darba nedēļai – kā redzams Attēlā Nr. 4.9, nedēļas nogalēs Balto kāpu apmeklētāji vairāk nekā puse no kopējā apmeklētāju skaita – 50%.

Attēls Nr. 4.8

Dati: Baltās kāpas apmeklētāju skaitītājs

Attēls Nr. 4.9

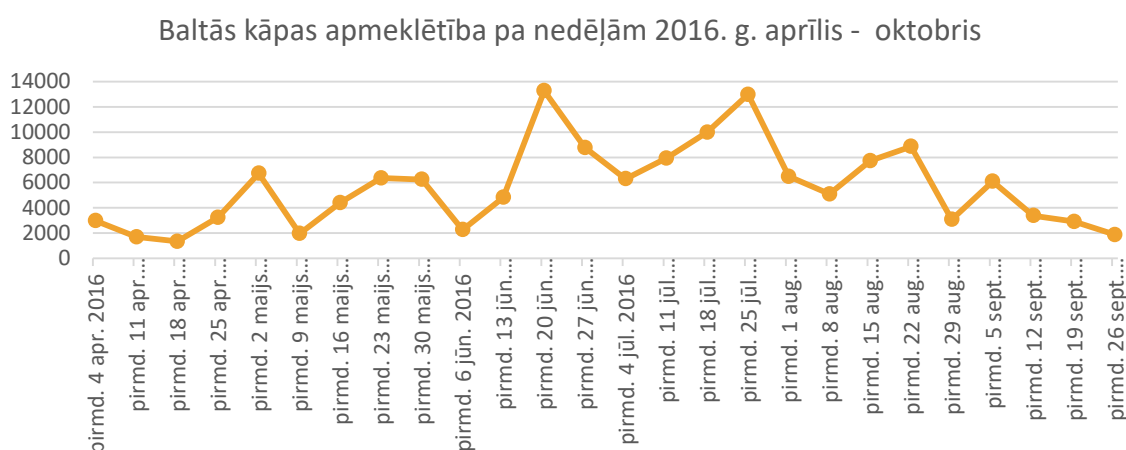
Dati: Baltās kāpas apmeklētāju skaitītājs

Sākotnējā novērtējuma ietvaros veikta Baltās kāpas apmeklētības noslodzes analīze nedēļu griezumā laika periodam no 2016. gada aprīļa līdz oktobrim. Attēlā Nr. 4.10 redzams, ka līkne ir diezgan

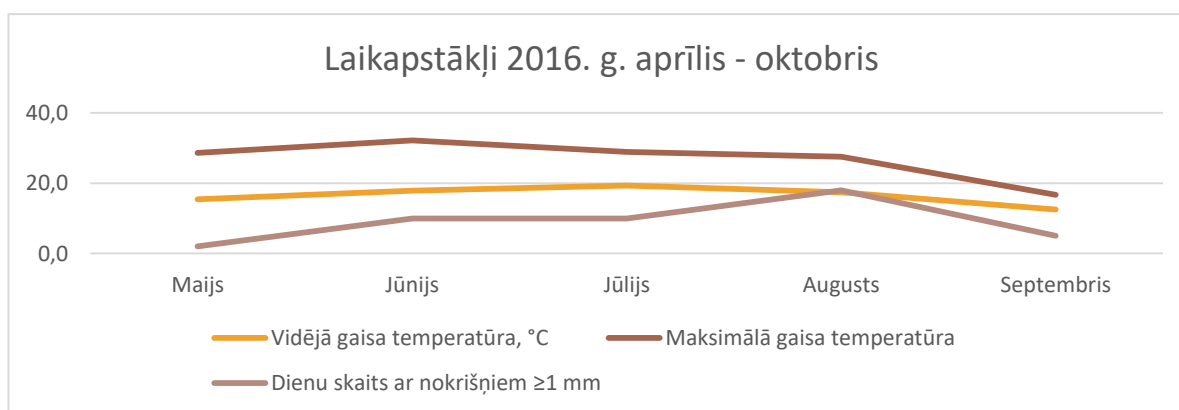
mainīga, proti, tai nav vienmērīgs sadalījums. Piemēram, maijā, salīdzinot divas nedēļas – no 2. maija līdz 8. maijam un no 9. maija līdz 15. maijam apmeklētāju skaits ir samazinājies par 70%, līdzīga situācija ir vērojama lielākajā daļā nedēļu salīdzinājumu. Šajā atskaites periodā ir tikai pāris nedēļas, kad apmeklētāju skaits ir bijis stabils (piemēram, 2016. gada 23. maija nedēļa un 2016. gada 30. maija nedēļa). Kā tas redzams, salīdzinot līknes 4.10 un 4.11. attēlos, aprakstītā situācija hipotētiski varētu tikt skaidrota ar laika apstākļu maiņu. Turklāt Sākotnējā ziņojuma ietvaros analizēt apmeklētāju datus pa nedēļām bija būtiski, lai novērotu apmeklētāju plūsmas izmaiņas uzreiz pēc vides objektu uzstādīšanas, taču noslēguma novērtējumā šādas detalizācijas analīze vairs nav nepieciešama. Ievērojot iepriekš minēto, pilotteritorijas apmeklētāju dati vispārīgi pa nedēļām Noslēguma monitoringa ziņojumā nav apskatīti.

Attēls Nr. 4.10

Dati: Baltās kāpas apmeklētāju skaitītājs

Attēls Nr. 4.11

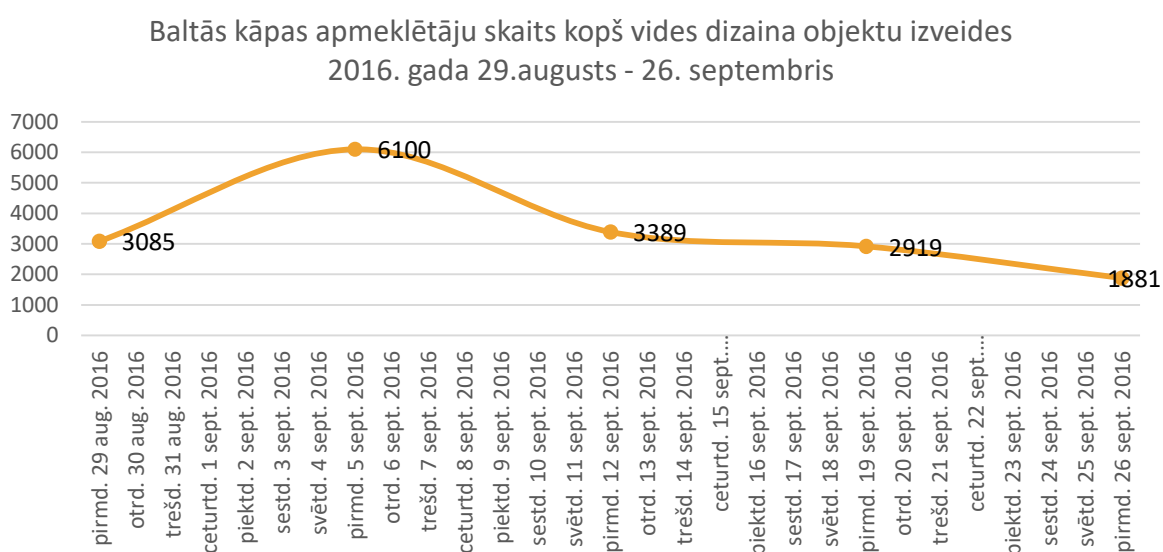
Dati: Centrālā Statistikas pārvalde

Monitoringa vadlīnijas paredzēja analizēt apmeklētāju skaita izmaiņas kopš vides objektu uzstādīšanas (vides objekti tika uzstādīti 2016. gada augusta beigās un oficiāli atklāti 29. septembrī).

Teorētiski šādu salīdzinājumu būtu iespējams veikt, jo kopš vides objektu uzstādīšanas apmeklētāju dati tika ievākti vēl mēnesi (līdz 4.oktobrim). Tomēr minēto salīdzinājumu veikt ir nekorekti sezonālās ietekmes dēļ. Uzskatei attēlā Nr.4.12 ir atspoguļota sākotnējā novērtējuma ietvaros analizētā Baltās kāpas apmeklētība pēc vides objektu uzstādīšanas – kā redzams attēlā līknei ir tendence pazemināties. Pamatojoties uz Saulkrastu novada iedzīvotāju anketēšanas rezultātiem – cilvēku uzturēšanās biežums septembrī, salīdzinot ar augustu, ievērojami samazinās (par 22%), līdz ar to ir nekorekti salīdzināt divas dažādas sezonas un datu interpretāciju attiecināt uz uzstādītajiem vides dizaina objektiem.

Attēls Nr. 4.12

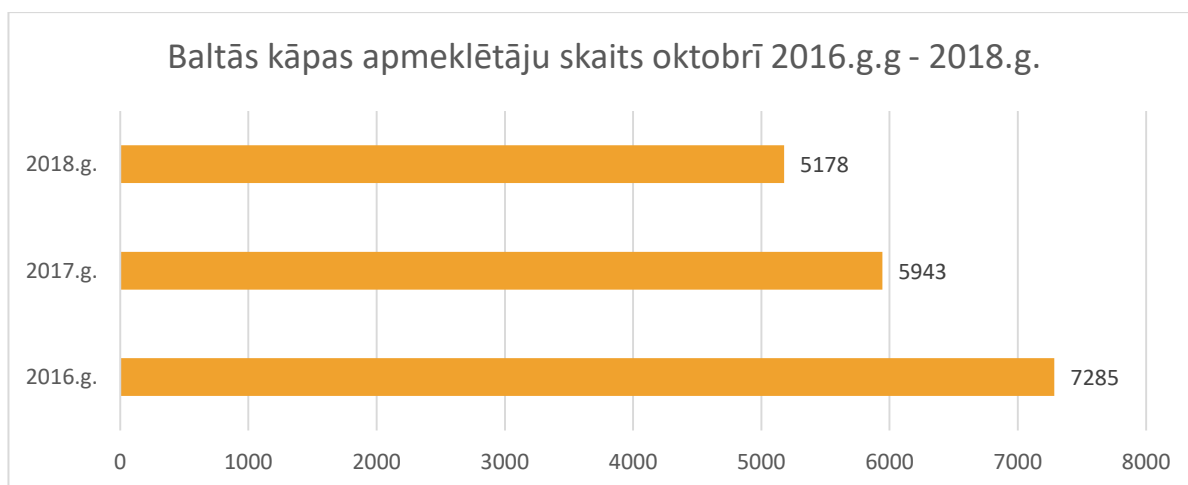

Dati: Baltās kāpas apmeklētāju skaitītājs

Noslēguma novērtējumā vides objektu uzstādīšanas ietekme uz Baltās kāpas apmeklētību ir analizēta, vērtējot apmeklētāju skaitu septembra un oktobra mēnešos salīdzinājumā par 2016. – 2018. gadu. Kā redzams Attēlā Nr. 4.13, 2016. gada oktobrī reģistrēts lielāks skaits apmeklētāju nekā 2017. un 2018. gadā.

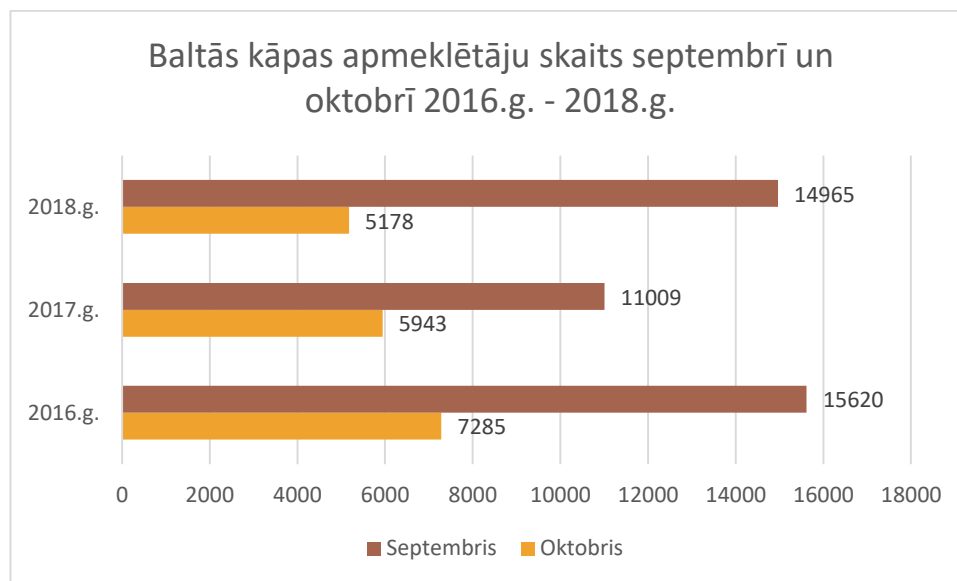

Attēls Nr. 4.13

Dati: Baltās kāpas apmeklētāju skaitītājs

Attēls Nr. 4.14

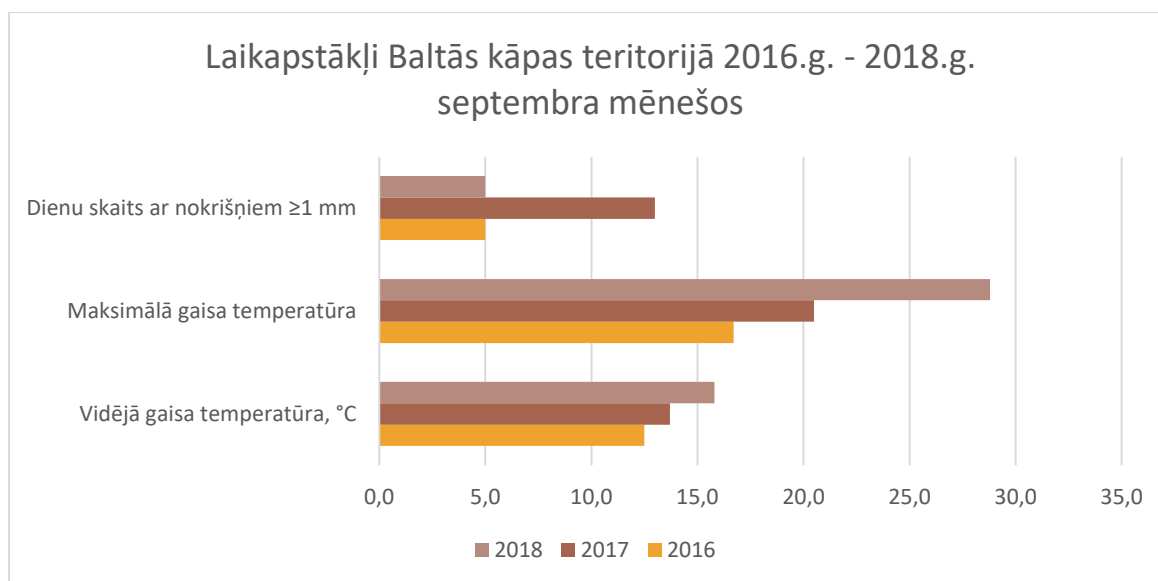

Dati: Baltās kāpas apmeklētāju skaitītājs

Attēlā Nr. 4.14 redzams, ka arī 2016. septembrī Baltās kāpas apmeklētāju skaits ir krietni lielāks nekā nākamā gada šajā pašā mēnesī – atšķirība lēšama 30% apmērā –, taču tā kā 2018. gadā šī mēneša rādītājs ir tikai nedaudz zemāks par 2016. gadā reģistrēto, noslēguma novērtējuma ietvaros tika veikta apmeklētāju datu un laikapstākļu salīdzinoša analīze par apskatāmo laika periodu – Attēls Nr. 4.15.

Attēls Nr. 4.15

Dati: Centrālā statistikas pārvalde

Kā redzams Attēlā Nr. 4.15, no visiem trim apskatāmajiem laika periodiem 2016. gada septembrī laikapstākļi gaisa temperatūras ziņā bijuši visnelabvēlīgākie atpūtai un pastaigām pie dabas, līdz ar to šādu atšķirību apmeklētāju skaitā nebūtu korekti attiecināt uz laikapstākļiem šajā laika periodā, tādējādi varam secināt, ka vides objektu uzstādīšanai ir bijusi ietekme uz apmeklētāju skaita pieaugumu tūlīt pēc Dabas dizaina parka atklāšanas.

4.2.2. Pilotteritorijas Ziemeļu daļas apmeklētāju analīze

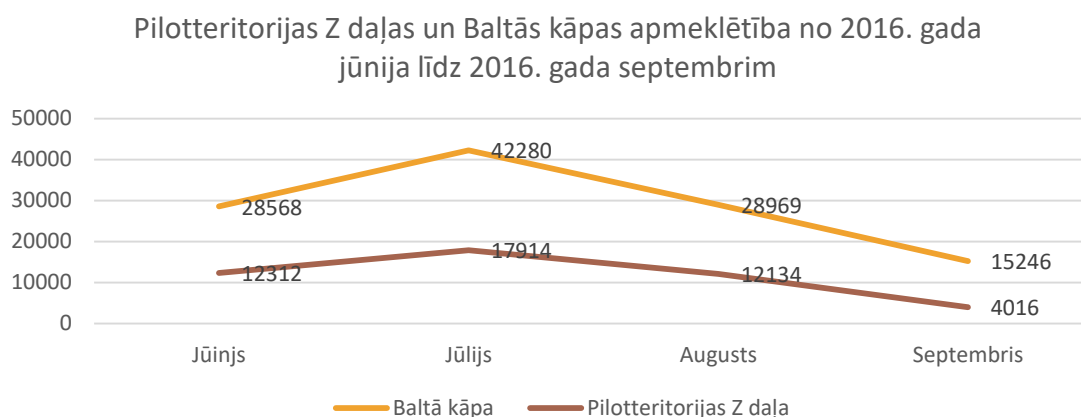
Pilotteritorijas Z daļā uzstādītā apmeklētāju skaitītāja mērķis ir nodrošināt pilotteritorijas ziemeļu gala apmeklētākās teritorijas noslodzes uzskati.

Noslēguma novērtējuma dati liecina, ka kopumā visa apskatāmajā period pilotteritorijas Z daļu apmeklējuši 246 840 cilvēki, vidējā pilotteritorijas noslodze bija 203 apmeklētāji dienā.

Salīdzinot Baltās kāpas un pilotteritorijas Z daļas apmeklētību periodā no 2016. gada jūnija līdz 2019. gada septembrim, redzams, ka pilotteritorijas Z daļā apmeklētāju ir par 60% mazāk (Attēls Nr. 4.16)

Attēls Nr. 4.16

Dati: Baltās kāpas un pilotteritorijas Z daļas apmeklētāju skaitītājs

Tajā pašā laikā, salīdzinot abu apmeklētāju skaitītāju iegūtos rādītājus, iespējams saskatīt gandrīz identisku līknes formu proti, lielākā apmeklētāju intensitāte minētajām teritorijām ir bijusi jūlijā un zemākā septembrī.

Noslēguma novērtējuma ietvaros, līdzīgi kā Baltās kāpas apmeklētāju datu analizē, arī pilotteritorijas Z daļas vidējo rādītāju tendenču detalizētām aprēķinām visa gada griezumā dati tika analizēti, ievērojot sezonālītāti – izmantoti dati par teritorijas apmeklētību 2016. – 2019. gadā vasaras sezonas laikā – no maija līdz augustam (attēls nr.4.17).

Attēls Nr. 4.17

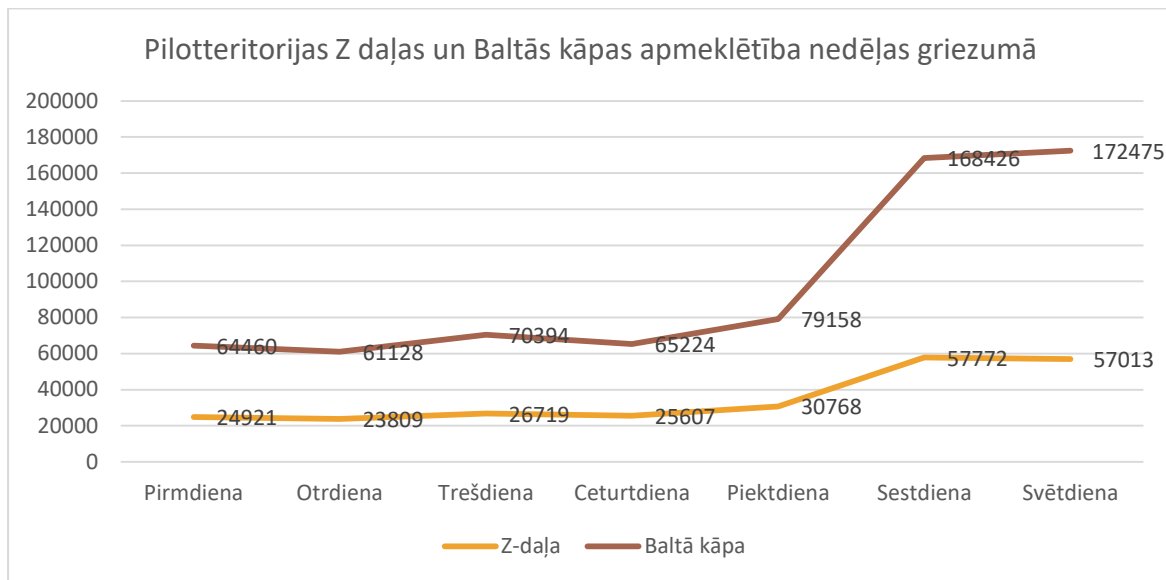

Dati: Pilotteritorijas Z daļas apmeklētāju skaitītājs

Apmeklētāju noslodze pa nedēļas dienām pilotteritorijas Z daļā ir līdzīga kā Baltajā kāpā - noslogotākā ir nedēļas nogale, kad apmeklētāju ir ievērojami vairāk kā jebkurā citā nedēļas dienā (skatīt attēlu Nr. 4.18).

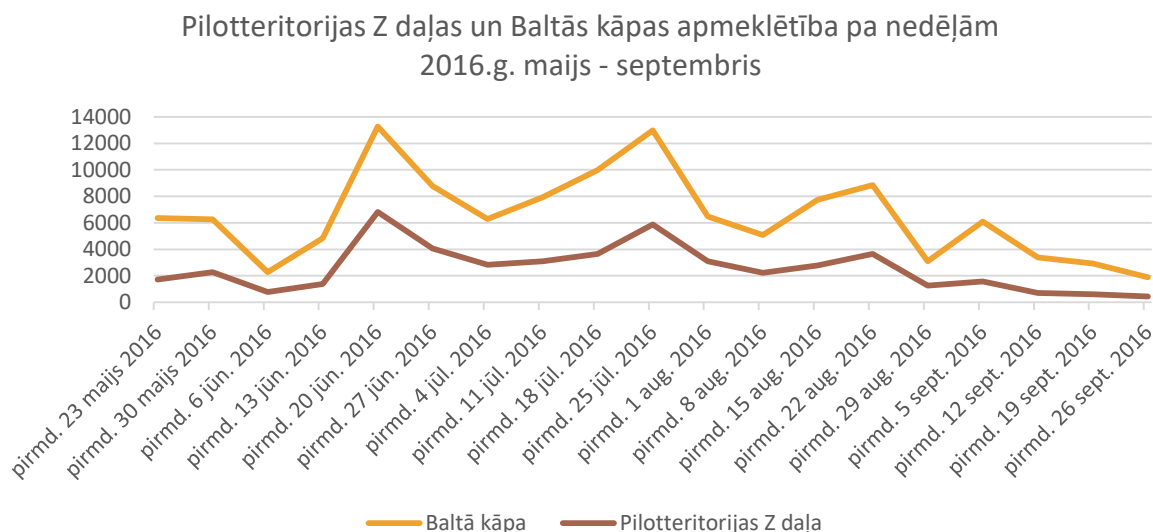
Attēls Nr. 4.18

Dati: Baltās kāpas un pilotteritorijas Z daļas apmeklētāju skaitītājs

Tomēr atšķirība starp pilotteritorijas Z daļu un Balto kāpu ir tajā, ka pilotteritorijas Z daļā darba dienu kopējā apmeklētāju noslodze tomēr ir lielāka nekā nedēļas nogalē – nedēļas nogalē, salīdzinot ar kopējo darba dienu noslodzi, apmeklētāju ir par 10% mazāk, turpretī, kā minēts iepriekš – Baltajā kāpā noslodze nedēļas nogalē ir lielāka nekā darba dienās.

Attēls Nr. 4.19

Dati: Baltās kāpas un pilotteritorijas Z daļas apmeklētāju skaitītājs

Apskatot apmeklētāju plūsmu nedēļu griezumā (attēls Nr. 4.19), redzams, ka pastāv būtiskas līdzības starp abām apmeklētāju uzskaites teritorijām, kas apstiprina augstāk izvirzīto hipotēzi par to, ka apmeklētība ir cieši saistīta ar sezonālītāti un laika apstākļiem. Vienlaikus līkne ļauj secināt, ka, lai arī Baltā kāpa ir unikāls dabas objekts un tā noslodze ir uz pusi lielāka nekā pilotteritorijas Z daļas teritorija, tomēr tās noslodze ir ļoti lielā mērā atkarīga no laika apstākļiem.

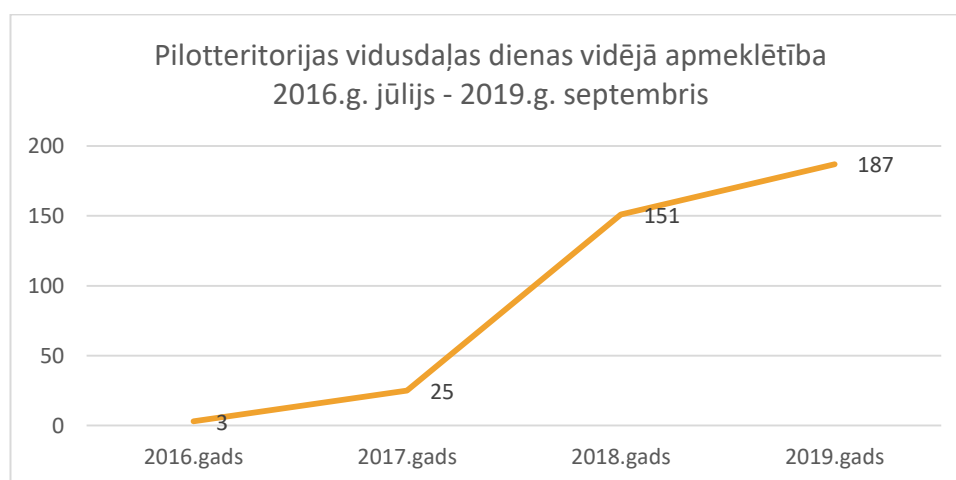
4.2.3. Pilotteritorijas vidusdaļas apmeklētāju analīze

Pilotteritorijas vidus daļā uzstādītā apmeklētāju skaitītāja mērķis ir fiksēt negatīvo plūsmu, kuru ir nepieciešams mazināt. Sākotnējā monitoringa ziņojuma ietvaros apmeklētāju skaitītāja dati analizēti par periodu sākot no 2016. gada 20. jūlija līdz 4. oktobrim. Sākotnējā novērtējuma laika posmā skaitītājs ir fiksējis 298 apmeklētājus – vidēji 4 apmeklētājus dienā.

Noslēguma novērtējumā apskatīti dati par periodu no 2016. gada 20. jūlija līdz 2019. gada septembra vidum. Šajā laika posmā pilotteritorijas vidus daļā fiksēti 113 123 apmeklētāji, vidēji dienā – 95 apmeklētāji.

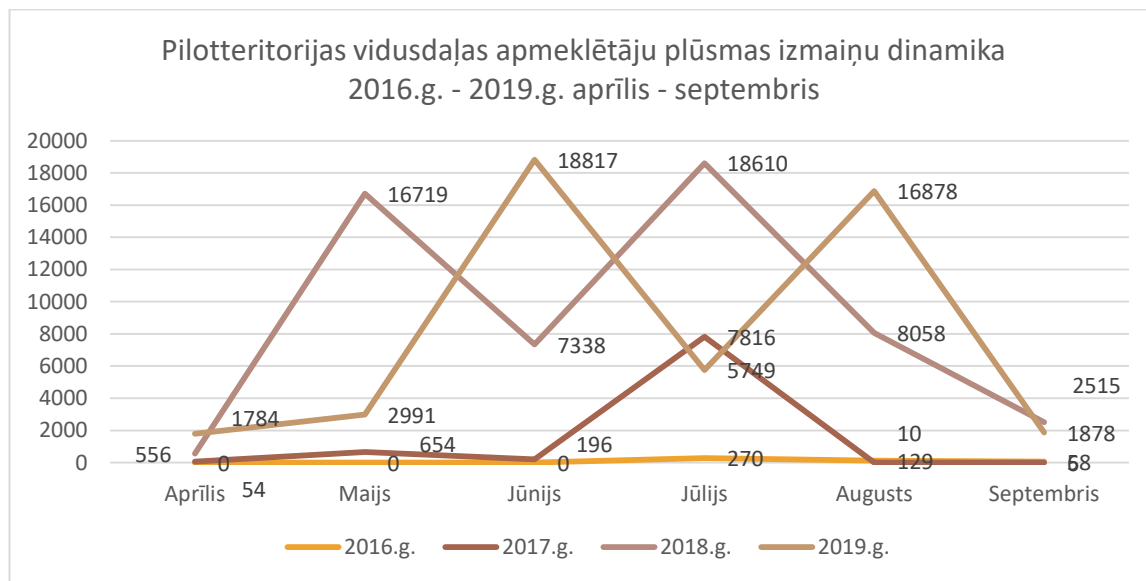
Minētais periods ietver tikai divus pilnus gadus, bet 2016. un 2019. gada dati ir nepilnīgi, iztrūkstot informācijai par apmeklētāju plūsmu 2016. gada pirmajā pusē un 2019. gada 2. pusē, tomēr analizējot vidējo dienas apmeklētāju plūsmu attiecībā pret dienu skaitu konkrētā gada periodā (Attēls Nr. 4.20), nepārprotami redzams, ka pilotteritorijas vidusdaļā apmeklētāju plūsma krasi palielinās no vidēji trīs apmeklētājiem dienā 2016. gadā šis rādītājs ir pieaudzis līdz 25 apmeklētājiem 2017., bet nākamajā gadā tas sasniedz paradoksāli augstu skaitlisko vērtību – 187 apmeklētājs dienā.

Attēls Nr. 4.20

Dati: Pilotteritorijas vidus daļas apmeklētāju skaitītājs

Attēls 4.21

Dati: Pilotteritorijas vidus daļas apmeklētāju skaitītājs

Attēlā Nr. 4.21 grafiski atainota pilotteritorijas vidusdaļas apmeklētāju plūsmas izmaiņu dinamika. Kā redzams attēlā, tad 2018. un 2019. gadā negatīvā apmeklētāju plūsma šajā teritorijas daļā ir ievērojami palielinājusies. 2018. gadā fiksētais apmeklētāju skaits maijā ir vairāk kā 16 tūkstoši un augustā pārsniedz 18 tūkstošus. 2019.gadā šīs teritorijas apmeklētākie mēneši ir bijuši jūnijs, sasniedzot gandrīz 19 tūkstošus, un septembris, sasniedzot gandrīz 17 tūkstošus. Uzstādītais skaitītājs kopumā pilotteritorijas vidusdaļā 2018. gadā fiksējis 55 284 apmeklētājus, veidojot negatīvo apmeklētāju plūsmu. Salīdzinot 2018. gada un 2019. gada datus par identisku laika periodu – no janvāra līdz augustam, secināms, ka 2019. gadā apmeklētāju skaits nedaudz ir samazinājies. 2018. gada minētajā periodā fiksēts 52 468 apmeklētājs, turpretī 2019. gadā 46 333 apmeklētāji. Analizējot datus rūpīgāk, identificēts, ka dažās dienās 2017. un 2018. gada vasaras nedēļas nogalēs fiksētais apmeklētāju skaits pārsniedz pat piecus tūkstošus, kas, salīdzinot ar citām dienām ir neproporcionāli liels apmeklētāju skaits, kas varētu liecināt nevis par unikāliem teritorijas apmeklētājiem, bet gan par dažu (vai vairāku) cilvēku uzturēšanos teritorijā. Lai arī dati liecina, ka šāda apmeklētāju plūsma vienas dienas laikā ir nesamērīga, tomēr šos datus ignorēt būtu nekorekti, jo neatkarīgi no cilvēku skaita, apmeklētāju skaitītājs ir fiksējis konkrētu minētās teritorijas noslodzi.

Kā secināts "Projekta rīcību ietekmes uz pilotteritoriju ekosistēmu kvalitāti monitoringa 2. ziņojuma"¹⁸ ietvaros, apmeklētāju pārvietošanos pa nogāzi veicina kāpņu sliktais tehniskais stāvoklis. 2019. gada jūlijā kāpnes ir demontētas un šobrīd apmeklētājiem vairs nav citas alternatīvas izejai uz pludmali.

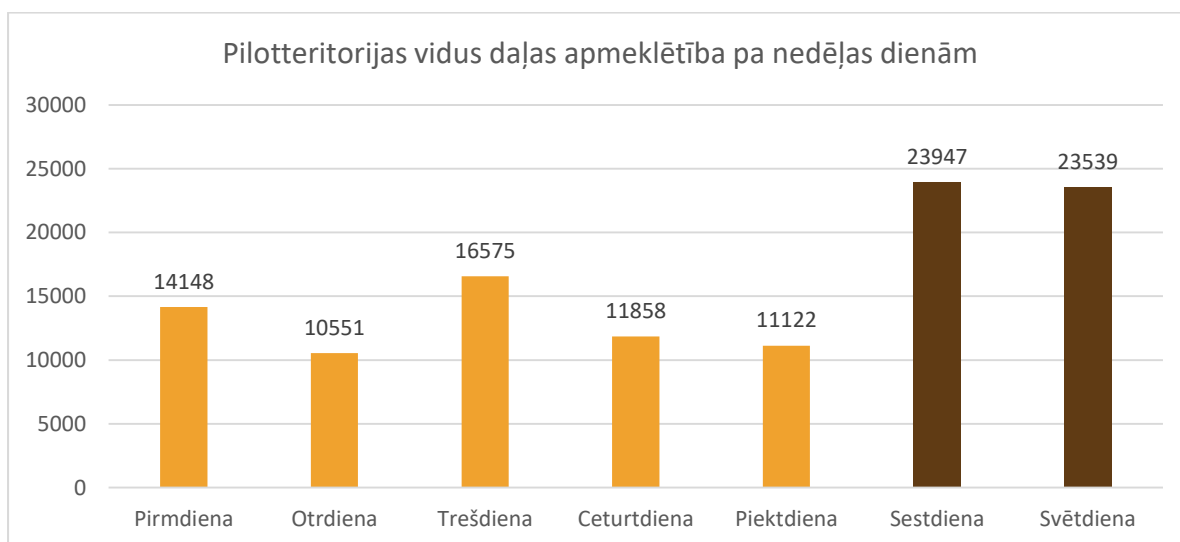
¹⁸

https://ekosistemas.daba.gov.lv/public/lat/rezultati_un_publicācijas1/projekta_materiāli/projekta_ietekme_uz_ekosistēmu_kvalitāti/

Analizējot negatīvās slodzes radītāju profilu iespējams secināt, ka līdzīgi kā abu iepriekšējo apmeklētāju skaitītāju dati, arī pilotteritorijas vidus daļā lielākā apmeklētāju noslodze ir nedēļas nogalē (attēls Nr. 4.22), taču palielināta noslodze vērojama ir arī citas nedēļas dienās – trešdiena un pirmdiena. Tas gan varētu būt skaidrojams ar to, ka kādā no īpaši apmeklētām dienām nedēļas vidū fiksēts rekordliels apmeklētāju skaita rādītājs, tādējādi ietekmējot kopējo statistiku attiecībā uz šo nedēļas dienu visā periodā.

Attēls 4.22

Dati: Pilotteritorijas vidus daļas apmeklētāju skaitītājs

4.2.4. Baltajā kāpā organizēto pasākumu un to apmeklētāju skaits

Attiecībā uz organizētajiem pasākumiem Saulkrastu pilotteritorijā laika posmā no Projekta sākuma (2014. gada augusta līdz 2016. gada jūnijam) identificēti četri kultūras pasākumi – kas ir notikuši jūlija un augusta mēnešos, kuros katrā ir piedalījušies aptuveni 400 dalībnieku. No 2017. gada līdz 2019. gadam teritorijā ir organizēti pieci pasākumi. No šiem datiem redzams, ka Baltās kāpas Dabas dizaina parka izveide kultūras pasākumu un koncertu rīkošanas biežumu neietekmē. Baltajā kāpā šāda mēroga pasākumi ir pašvaldības organizēti – tradicionāli ik gadus pilsētas svētku ietvaros, kā arī dažus gadus Līgo svētku laikā.

Kopš Projekta sākuma līdz Sākotnējā ziņojuma sagatavošanai novadā tika organizēti trīs sporta sarīkojumi ar aptuveni 300 dalībniekiem minētie sporta pasākumi ir notikuši aprīļa un maija mēnešos. Kā redzams no minētajiem datiem Saulkrastu Baltās kāpas teritorija no organizēto pasākumu viedokļa noslogotākā ir siltajos gada mēnešos – aprīlī, maijā, jūnijā un augustā. Savukārt turpmākajos gados sporta pasākumu skaits ievērojami pieaug – laika posmā no 2017. līdz 2019. gada jūlijam Saulkrastu novadā organizēti 10 sporta pasākumi, 6 no tiem – 2018. gadā. Kaut šāda statistika tieši nenorāda uz vides objektu uzstādīšanas ietekmi uz pasākumu skaita pieaugumu, ver secināt, ka

organizēto pasākumu skaitam novadā tomēr kopumā ir tendence pieaugt, īpaši attiecībā uz sporta pasākumiem.

Saulkrastu Baltajā kāpā sākotnējā novērtējuma ietvaros Saulkrastu novada pašvaldības policija nav reģistrējusi nevienu pārkāpumu, savukārt nākamā novērtējuma posmā reģistrēts viens – 2017. gadā, taču tā kā tas ir viens atsevišķs incidents, nav pamata uzskatīt ka tam būtu saistība ar Projektā izveidoto infrastruktūru un fiksēt to kā šī indikatora rādītāja izmaiņas.

Secinājumi

Analizējot Saulkrastu pilotteritorijas apmeklētāju noslodzi, izmantoti tiešie un netiešie indikatori. Netiešie indikatori izmantoti vienīgi Saulkrastu Baltās kāpas analīzei, jo pārējā teritorijas daļā nav iespējams veikt nekādu uzskaiti.

Gan netiešie, gan tieši indikatori uzrādīja līdzīgu situāciju, proti, Saulkrastu Baltā kāpa un arī pilotteritorija kopumā visnoslogotākā ir bijusi jūlija mēnešos, un ir saskatāma tendence apmeklētāju skaitam pieaugumam uzreiz pēc Dabas dizaina parka ierīkošanas. Analizējot datus sīkāk, secināts, ka ievērojami lielāka pilotteritorijas noslodze ir nedēļas nogalēs un svētku dienās, piemēram, Saulkrastu Baltajā kāpā nedēļas nogalēs apmeklētāju skaits ir līdzvērtīgs visas darba nedēļas kopējam apmeklētāju skaitam. Apkopotie dati arī liecina, ka ievērojams apmeklētāju skaita palielinājums novērojams tieši mēnešos pēc Dabas dizaina parka ierīkošanas un vides objektu uzstādīšanas. Salīdzinot šajā pašā periodā reģistrētos laikapstākļus, secināms, ka apmeklētāju pieplūdums šajā situācijā nav skaidrojams ar īpaši labvēlīgiem laikapstākļiem 2016. gada rudenī, bet gan identificējams kā Projekta aktivitāšu tiešā ietekme.

Salīdzinot Baltās kāpas un pilotteritorijas Z daļas apmeklētāju skaitītāju datus, iespējams ļoti skaidri saskatīt līdzības, proti, lai arī pilotteritorijas Z daļā apmeklētāju ir mazāk, tomēr apmeklētības intensitātes līkne monitoringa atskaites periodā ir praktiski identiska, kas ļauj izvirzīt hipotēzi par laika apstākļu būtisko ietekmi uz teritorijas noslodzi. Analizējot laikapstākļu datus periodā no 2016. līdz 2019. gadam, šī hipotēze apstiprinājās.

Analizējot pilotteritorijas vidusdaļā reģistrētos apmeklētāju datus, tika secināts, ka apmeklētāju plūsma krasi palielinās pēc 2016. gada - no vidēji trīs apmeklētājiem dienā 2016. gadā šis rādītājs ir pieaudzis līdz 25 apmeklētājiem 2017., bet 2018. gadā tas sasniedz 151 apmeklētāju dienā. Analizējot datus rūpīgāk, identificēts, ka dažās dienās 2017. un 2018. gada vasaras nedēļas nogalēs fiksētais apmeklētāju skaits pārsniedz pat piecus tūkstošus, kas, salīdzinot ar citām dienām ir neproporcionāli liels apmeklētāju skaits. Lai arī dati liecina, ka šāda apmeklētāju plūsma vienas dienas laikā ir nesamērīga, tomēr šos datus ignorēt būtu nekorekti, jo neatkarīgi no cilvēku skaita, apmeklētāju skaitītājs ir fiksējis konkrētu minētās teritorijas noslodzi. Iepriekšminētais lielais

apmeklētāju skaits reģistrēts tieši saulainās un karstās vasaras sezonas nedēļās, kad pludmali pilotteritorijā un tās apkārtnē apmeklē tūkstošiem cilvēku – gan vietēji un vasarnīcu iedzīvotāji, gan pilsētas viesi no tuvākas un tālākas apkārtnes. Situācija skaidrojama ar faktu, ka minētajā vietā vēsturiski ir bijušas kāpnes, kas laika gaitā kļuvušas arvien tehniski nelietojamākas un cilvēki, nokļūšanai uz pludmali ir izvēlējušies piekrastes nogāzi. 2019. gada jūlijā kāpnes ir demontētas un šobrīd apmeklētājiem vairs nav citas alternatīvas izejai uz pludmali, tādējādi sekmējot negatīvo antropogēno slodzi.

5. Vides objektu popularitātes monitorings

Saulkrastu pilotteritorijā ir izveidots Dabas dizaina parks "Baltā kāpa – Saulkrasti", kura teritorijā ir uzstādīti vides objekti, ar mērķi izglītot un organizēt apmeklētāju plūsmu, tādējādi mazinot Baltās kāpas teritorijā radīto antropogēno slodzi. Izstrādātās monitoringa vadlīnijas paredz veikt vides objektu klātienē un neklātienē monitoringu, lai izvērtētu objektu pievilcību apmeklētāju acīs, informētību un zināšanas.

5.1. Vides objektu klātienē monitorings

Vides objektu klātienē monitoringa ietvaros tika veiktas šādas aktivitātes:

Dabas dizaina parka apmeklētāju anketēšana

- No 2016. gada 27. septembra līdz 14. oktobris (n=66)
- No 2017. gada 2. augusts līdz 2018. gada 22. aprīlim (n=137)

Dabas dizaina parka apmeklētāju intervēšana

- 2017. gada jūnijā (3 intervijas; n=5)

Skolēnu anketēšana

- No 2018. gada 8. marta līdz 2018. gada 20. aprīlim (n=31)

5.1.1. Dabas dizaina parka apmeklētāju anketēšana.

Sākotnējā novērtējuma ietvaros anketēšana tika veikta laika posmā no 2016. gada 27. septembra līdz 14. oktobrim. Lai veiktu vides objektu klātienē monitoringu, tika izstrādāta anketa (anketas forma pielikumā Nr.3), kas sastāvēja no monitoringa vadlīnijās identificētajiem vides objektu funkcionālajiem blokiem:

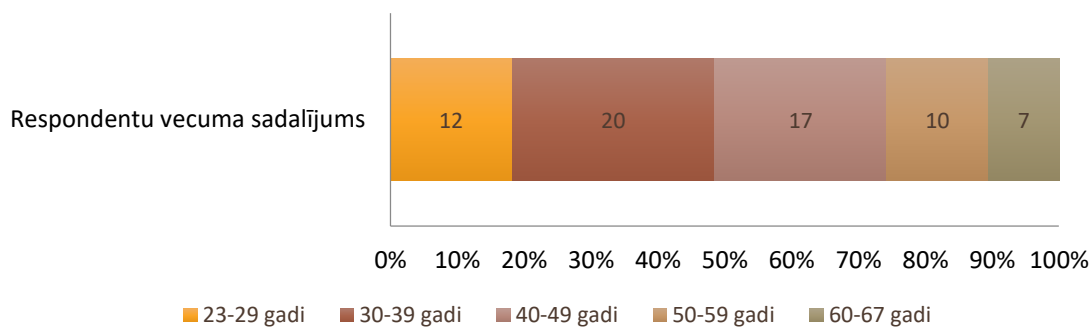
- Dizaina pievilcība;
- Vides izglītība;
- Vides objektu pieejamība, ergonomika un drošība;
- Kultūras mantojums.

Sākotnējā novērtējuma ietvaros anketas atbilžu varianti tika veidoti Likerta skalā no 1 līdz 5, kur atbilde 1 bija "pilnībā nepiekrītu" un atbilde 5 - "pilnībā piekrītu" Anketēšana tika veikta elektroniski, izmantojot, interneta rīku visidati.lv, respondenti tika uzrunāti gan personiski, nosūtot viņiem e-pasta vēstules, gan arī saite uz anketu tika ievietota Saulkrastu novada, Biedrības Baltijas krasti un projekta mājas lapā. Anketēšana tika uzsākta pēc oficiālā vides objektu atklāšanas pasākuma (oficiālā atklāšana notika 29. septembrī, anketēšana tika uzsākta 4. oktobrī) un norisinājās līdz 14. oktobrim. Kopumā tika ievāktas 66 anketas, kuras aizpildīja 15 vīrieši un 51 sieviete. Respondentu vecums ir no

23 līdz 67 gadiem. Kā redzams attēlā Nr. 5.1 lielākā respondentu daļa ir vecumā no 30-39 gadiem un salīdzinoši mazāka respondentu daļa ir vecumā no 60-67 gadiem. Izmantojot statistisko datu apstrādes metodi (SPSS), tika veikta aprakstošā un secinošā datu analīze.

Attēls Nr. 5.1

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Lielākā daļa (58%) respondentu ir Saulkrastu iedzīvotāji un 32% ir Rīgas iedzīvotāji, pārējie 10% ir citu novadu iedzīvotāji – Sigulda, Ogre, Limbaži, Mārupe un Zvejniekiem.

Nobeiguma novērtējuma ietvaros apmeklētāju anketēšana tikai veikta no 2017. gada 2. augusta līdz 2018. gada 22. aprīlim." Anketēšana tika veikta elektroniski, izmantojot interneta rīku visidati.lv, respondenti tika uzrunāti gan personiski, nosūtot viņiem e-pasta vēstules, gan arī saite uz anketu tika ievietota Saulkrastu novada, Biedrības Baltijas krasti un projekta mājas lapā. Anketas atbilžu varianti tika veidoti skalā no 1 līdz 7, kur atbilde 1 bija "ļoti nepatīk" un atbilde 7 – "ļoti patīk. Kopumā anketas aizpildīja 137 aptaujātie, no kuriem 23 bija vīrieši, 114 bija sievietes. Respondentu vecums ir no 9 līdz 70 gadiem. Lielākā daļa respondentu līdzīgi kā sākotnējā anketēšanā ir vietējie Saulkrastu iedzīvotāji (56%), kam seko Rīgas iedzīvotāji (25%) un 19% respondentu ir norādījuši citu dzīves vietu. 2017. gada jūnijā veikta arī Baltās kāpas apmeklētāju intervēšana, kuras laikā tika intervēti pieci respondenti.

Minētās anketas mērķis bija atkārtoti novērtēt vai apmeklētāji ir apmierināti ar uzstādītajiem vides objektiem, kā arī noskaidrot vai viņi saprot katra objekta nodoto izglītojošo vēstījumu. Lai noskaidrotu objektu izglītojošo pienesumu anketēšana tika organizēta divos posmos – pirmajā posmā respondentiem tika lūgts aprakstīt kādu informāciju sniedz katrs vides objekts. Turklāt būtiski ir minēt, ka šajā anketēšanas posmā respondentiem, lūdzot sniegt atbildi, tika parādīts tikai attēls, turpretī otrajā anketēšanas posmā respondentiem tika parādīts attēls, kopā ar objekta nosaukumu, kas vienlaikus arī skaidro objekta sniegto vides vēstījumu.

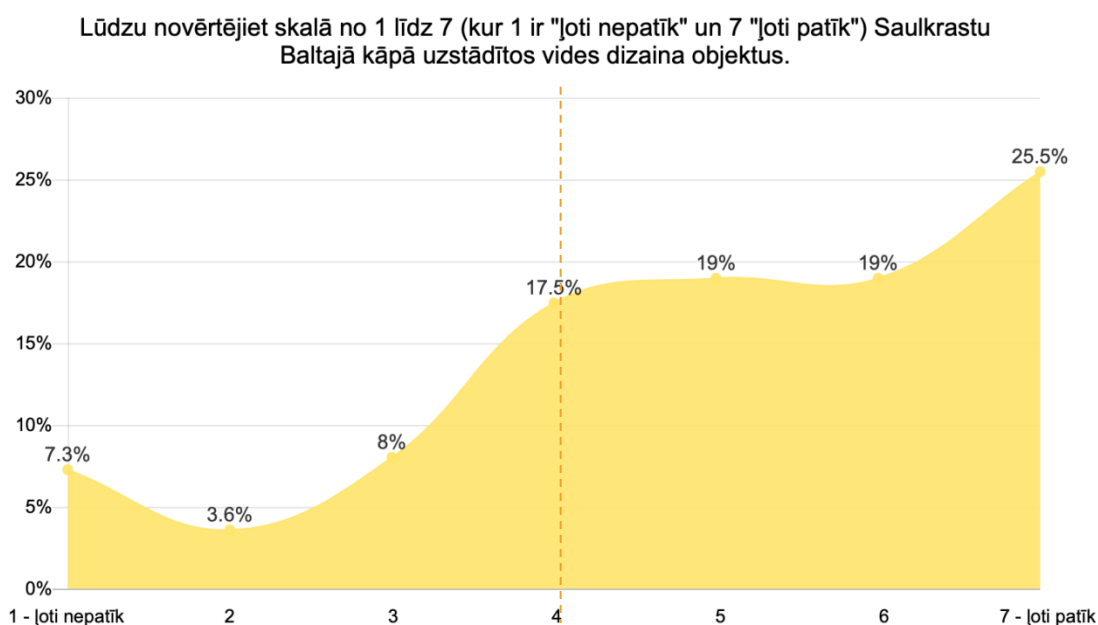
Projekta nobeigumā no 2018. gada 8. marta līdz 2018. gada 20. aprīlim tika veikta arī skolēnu anketēšana, un tajā aptaujāto skaits bija 31.

Novērtējot respondentu sniegtās atbildes, secināts, ka kopumā uzstādīto vides objektu novērtējums ir vidēji augsts – 2016. gadā veiktajā aptaujā vidējais vērtējums 5 punktu skalā ir 3,8. 2017. gadā veiktajā anketēšanā 25% apmeklētāju vērtējums par Baltajā kāpā izveidotajiem objektiem bija 7 – ļoti patīk, bet 55% devuši vērtējumu no 4-6. Tikai 19% no aptaujātajiem izveidotos vides objektus novērtējuši līdz 3 punktiem (attēls nr.5.2).

Attēls Nr. 5.2

Apmeklētāju vērtējums par Baltajā kāpā izveidotajiem objektiem ($n=137$), 2017. gads

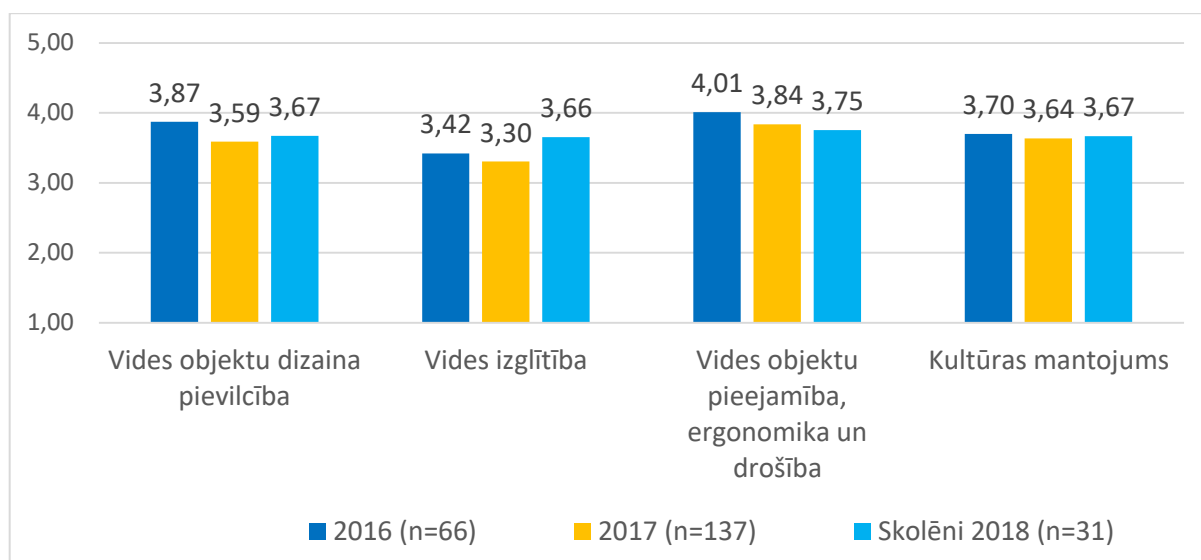
Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Kā redzams attēlā Nr. 5.3 visaugstāk ir novērtēta uzstādīto vides objektu pieejamība, ergonomika un drošība ($m=4,01$, 2016. gads) un viszemāk vides izglītība ($m=3,30$, 2017. gads). Būtiski uzsvērt, ka visu mainīgo novērtējums ir virs vidējā, kas ļauj secināt, ka apmeklētāji pozitīvi vērtē jaunizveidotos vides objektus.

Attēls Nr. 5.3

Dabas dizaina parka novērtējums

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

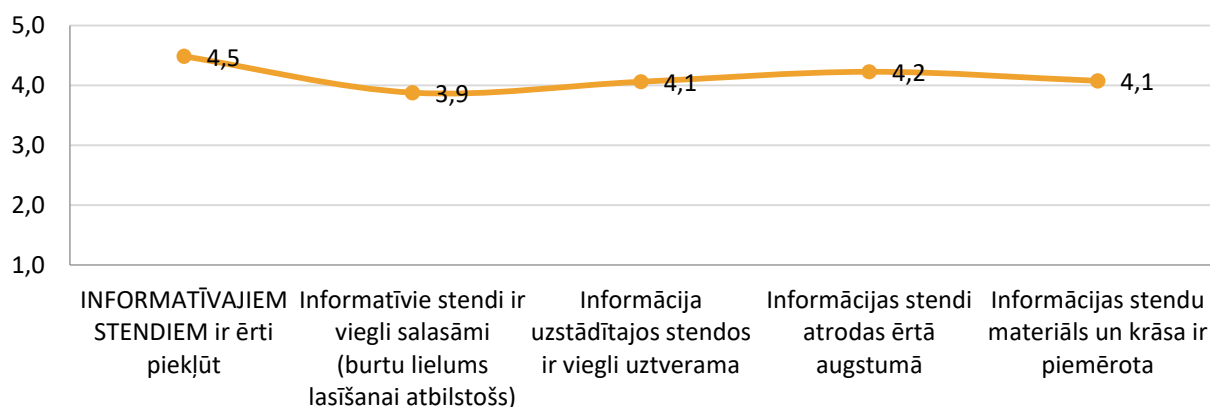
Dabas dizaina parka novērtējums 2016. gadā – specifiskie jautājumi

Monitoringa 2016. gadā veiktās aptaujas ietvaros analizēta katra no augstāk minētajām vides objektu funkcijām atsevišķi.

Lai noskaidrotu respondentu vērtējumu **par vides objektu pieejamību, ergonomiku un drošību** tika uzdoti jautājumi gan par uzstādītajiem informatīvajiem stendiem (Attēls nr. 5.4), gan arī par vides dizaina objektiem (Attēls nr. 5.5).

Attēls Nr. 5.4

INFORMATĪVO STENDU pieejamība, ergonomika un drošība

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

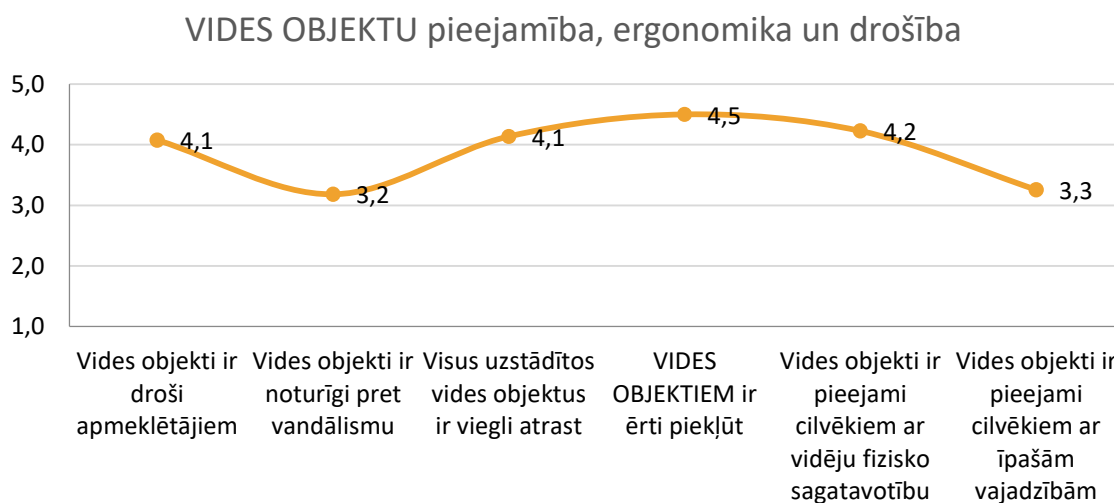
Datu pārskatāmības dēļ informatīvo stendu un vides objektu novērtējums ir nodalīts atsevišķi. Nodalot abus minētos mainīgos, redzams, ka informatīvo stendu pieejamības, ergonomikas un drošības vidējais novērtējums (m=4,16) ir augstāks nekā vides objektu pieejamības, ergonomikas un drošības vidējais novērtējums (m=3,9).

Tajā pašā laikā identificētos atšķirības nav viennozīmīgi interpretējamās, jo katram no novērtētajiem objektiem (gan informatīvajiem stendiem, gan vides objektiem) ir cita veida funkcionālā nozīme un tāpēc arī jautājumi tika uzdoti atšķirīgi.

Atšķirīgo funkcionālo mērķu un uzdoto jautājumu dēļ nav iespējams veikt datu analītisko apstrādi abu minēto mainīgo novērtējumam.

Kā redzams Attēlā Nr. 5.4, respondenti vispozitīvāk ir novērtējuši piekļuvi informatīvajiem stendiem (m=4,5). Visi pārējie informatīvo stendu pieejamības, ergonomikas un drošības raksturojošie mainīgie ir novērtēti ļoti līdzīgi – vidējie vērtējumi ir amplitūdā no 3,9 līdz 4,2.

Attēls Nr. 5.5

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Līdzīgs vērtējums ir arī par uzstādītajiem vides objektiem (Attēls Nr. 5.5), proti, visaugstāk novērtēta ir piekļuve pie vides objektiem (m=4.5). Tomēr pretēji informatīvo stendu pieejamības, ergonomikas un drošības novērtējumam, kur visi mainīgie ir novērtēti līdzīgi augstu, vides objektu novērtējumā ir divi mainīgie, ar vidējiem vērtējumiem – vides objektu noturība pret vandālismu (m=3,3) un vides objektu pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām (m=3,3).

Analizējot iegūtos datus padziļināti, tika secināts, ka pastāv statistiski nozīmīgas atšķirības vides objektu noturības pret vandālismu vērtējumā ($p=0,014$) starp Saulkrastu, Rīgas un citu novadu

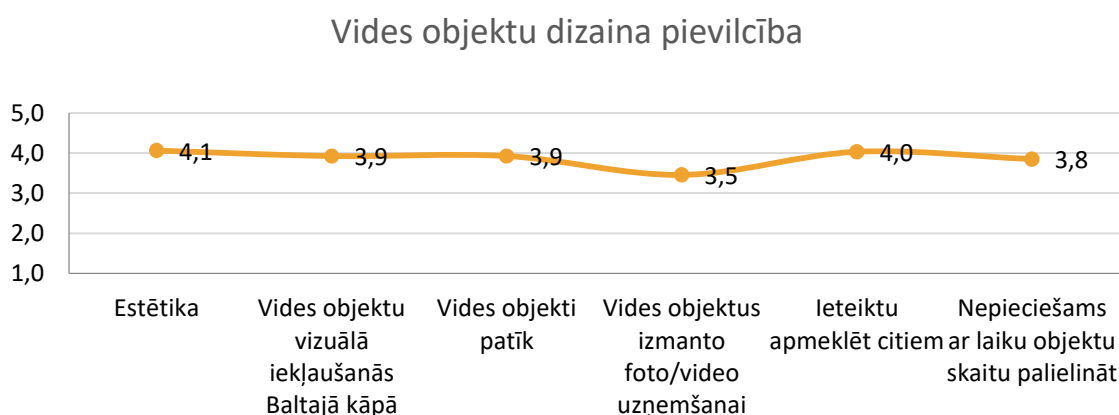

iedzīvotājiem, proti, Saulkrastu iedzīvotāji ir viskritiskākie attiecībā par uzstādīto vides objektu noturību pret vandālismu un optimistiskākie ir citu novadu iedzīvotāji.

Respondentu ar dažādām dzīves vietām viedokļu dažādību var skaidrot ar to, ka, iespējams, citu novadu iedzīvotāji ir mazāk informēti par vandālisma situāciju Saulkrastos, kamēr pašu iedzīvotāju viedoklis, zinot situāciju, ir ievērojami kritiskāks.

Vides objektu dizaina pievilcību kopumā aptaujātie respondenti vērtē pozitīvi – vidējais vērtējums ir 3,87 (Attēls Nr. 5.6). Visaugstāk ir novērtēta objektu estētiskā pievilcība ($m=4,1$) un salīdzinoši zemāk, kas tajā pašā laikā tomēr ir virs vidējā, ir novērtēta iespēja vides objektus izmantot foto un/ vai video uzņemšanai ($m=3,5$). Analizējot šī rādītāja zemo novērtējumu, iespējams, hipotētiski pieņemt, ka novērtējums ir salīdzinoši zemāks, jo jebkuri objekti atmiņu saglabāšanai parasti fotogrāfijās vai video tiek iemūžināti vien pāris reizes, tāpēc likumsakarīgi, ka respondentiem ir bijis grūti sniegt pozitīvi apstiprinošu atbildi šim jautājumam. Tajā pašā laikā, kā redzams, lielākā daļa respondentu nav norādījuši negatīvu nostāju attiecībā uz šo objektu iekļaušanu foto un video materiālos.

Attēls Nr. 5.6

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Statistikās datu apstrādes ietvaros tika veikts salīdzinājums starp dažādu vecumgrupu respondentu sniegtajām atbildēm.

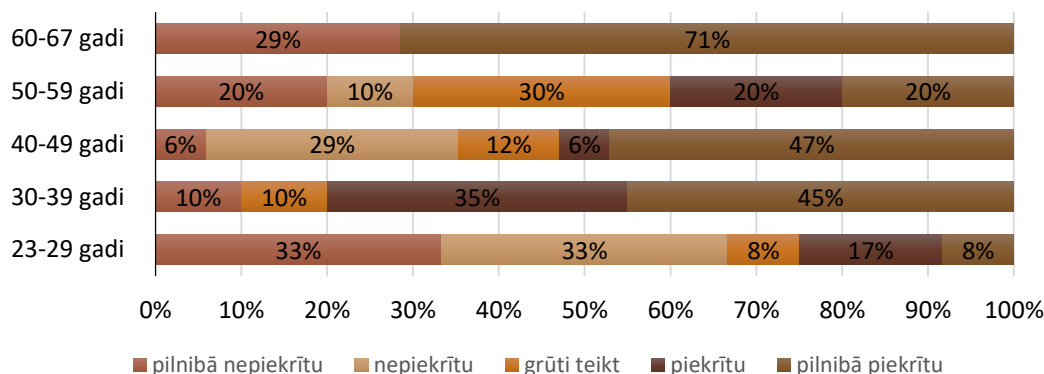
Statistiski nozīmīgas atšķirības tika identificētas divos anketas blokos – vides objektu dizaina pievilcība un vides objektu devums vides izglītībā.

Vides objektu dizaina pievilcības novērtējumā, salīdzinot dažādās vecuma grupas, identificēti divi jautājumi, kuros novērotas statistiski nozīmīgas atšķirības – vides objektus izmantos foto/video uzņemšanai ($p=0,031$) un ieteiktu vides objektus apmeklēt citiem ($p=0,032$) (Attēls Nr. 5.6).

Attēls Nr. 5.7

Vides objektus izmantos foto/video uzņemšanai Sniegto atbilžu salīdzinājums pēc respondentu vecuma

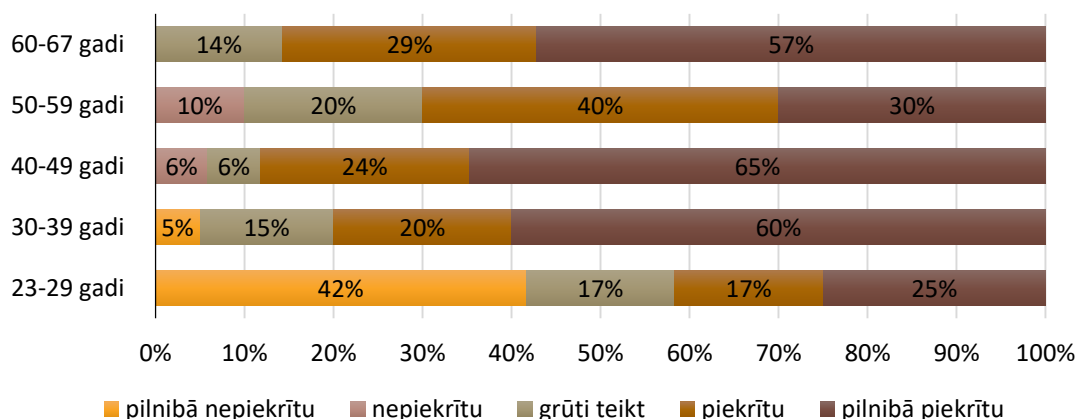
Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Kā redzams Attēlā nr. 5.7 negatīvāk noskaņotie attiecībā uz vides objektu izmantošanu foto un video uzņemšanai ir respondenti vecumā no 23-29 gadiem (m=2,3). 33% respondentu ir negatīvi noskaņoti attiecībā uz iespējamību vides objektus izmantot video un foto uzņemšanai. Tajā pašā laikā respondentu vecuma grupa no 30-39 gadiem ir gluži pretēji noskaņota uz vides objektu iekļaušanu, proti, 45% pilnībā piekrīt iespējai izmantot vides objektus foto un video uzņemšanai.

Interesants šķiet 60-67 gadus vecu respondentu vērtējums par vides objektu izmantošanu foto un video uzņemšanai. Minētās vecumgrupas respondentu viedoklis vienas grupas ietvaros ir kardināli pretējs, proti, 5 respondenti pilnībā piekrīt iespējai vides objektus izmantot foto un video uzņemšanai un 2 respondenti pilnībā nepiekrīt minētai iespējai.

Attēls Nr. 5.8

Ieteiktu apmeklēt vides objektus citiem Sniegto atbilžu salīdzinājums pēc respondentu vecuma

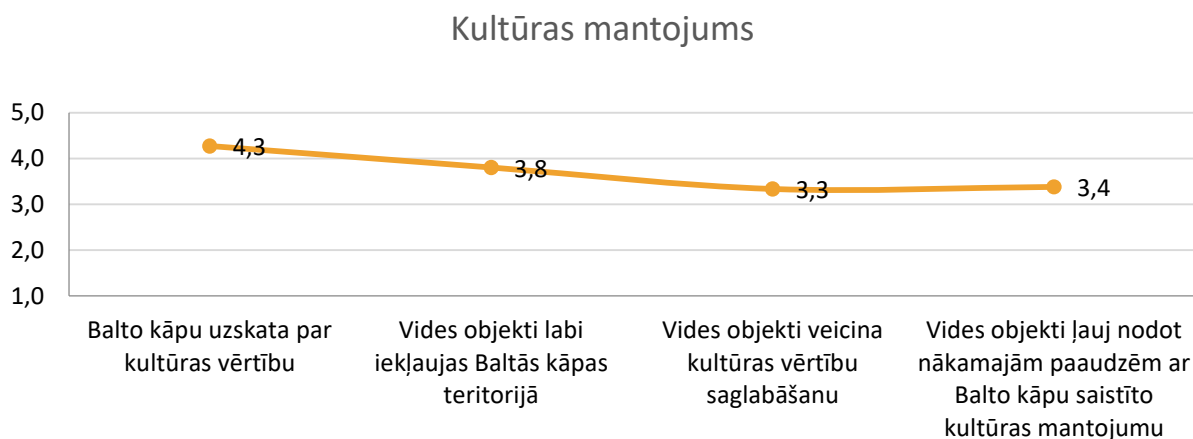

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Līdzīgas atšķirības dažādo vecumgrupu salīdzinājumā ir arī jautājumā par vides objektu apmeklēšanas ieteikumu citiem cilvēkiem (Attēls Nr. 5.8). Proti, negatīvāk noskaņotākā vecumgrupa ir no 23-29 gadiem (m=2,8). 5 (45%) respondenti no minētās grupas neieteiktu apmeklēt vides objektus citiem. Pārējo vecumgrupu vērtējums attiecībā uz ieteikšanu apmeklēt vides objektus ir vis vidējā, no minētajām vecuma grupām visaugstāk šo iespēju ir novērtējuši respondenti vecumā no 40-49 gadiem (m=4,5).

Kā augstāk minēts, respondentu sniegtās atbildes par **vides objektu sasaisti ar kultūras mantojumu** ir vidēji augstas (m=3,7) (Attēls Nr. 5.9). Tomēr būtiski ir minēt, ka anketas blokā, kas saistīts ar vides objektu un kultūras mantojumu, apzināti tika iekļauts atlases jautājums par to vai respondenti Balto kāpu uzskata par kultūras vērtību – uz ko lielākā daļa respondentu ir atbildējuši apstiprinoši (m=4,3). Minētais atlases jautājums ir ievērojami palielinājis vidējo vērtējumu par kultūras mantojumu, jo brīdī, kad šo jautājumu izņem no kopējiem aprēķiniem, kultūras mantojuma vidējais vērtējums samazinās (m=3,5).

Attēls Nr. 5.9

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

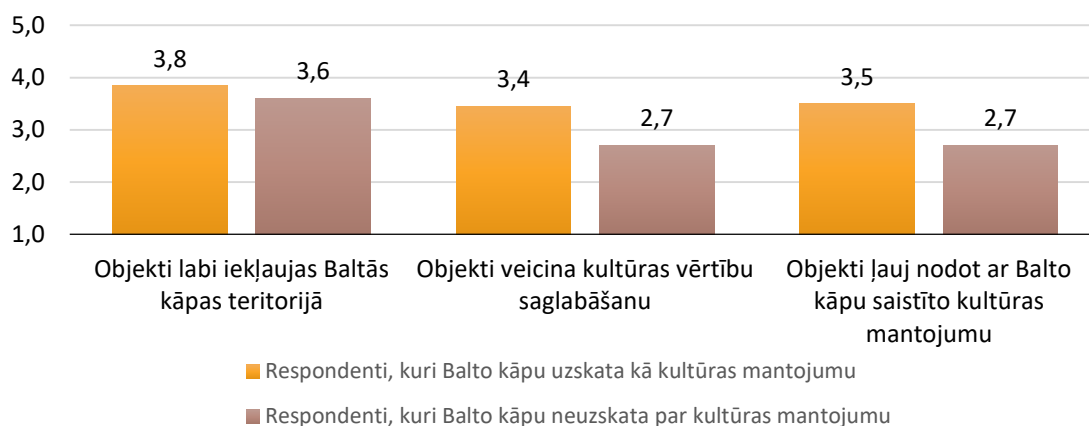
Izmantojot atlases jautājumu par to vai Balto kāpu respondenti uzskata par kultūras vērtību, secināts, ka, lai arī Saulkrastu Baltā kāpa nav iekļauta Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā¹⁹, 56 no 66 respondentiem Balto kāpu uzskata kā kultūras mantojumu.

¹⁹ <http://mantojums.lv/lv/piemineklu-saraksts/>

Attēls Nr. 5.10

Vides objektu sasaiste ar kultūras mantojumu

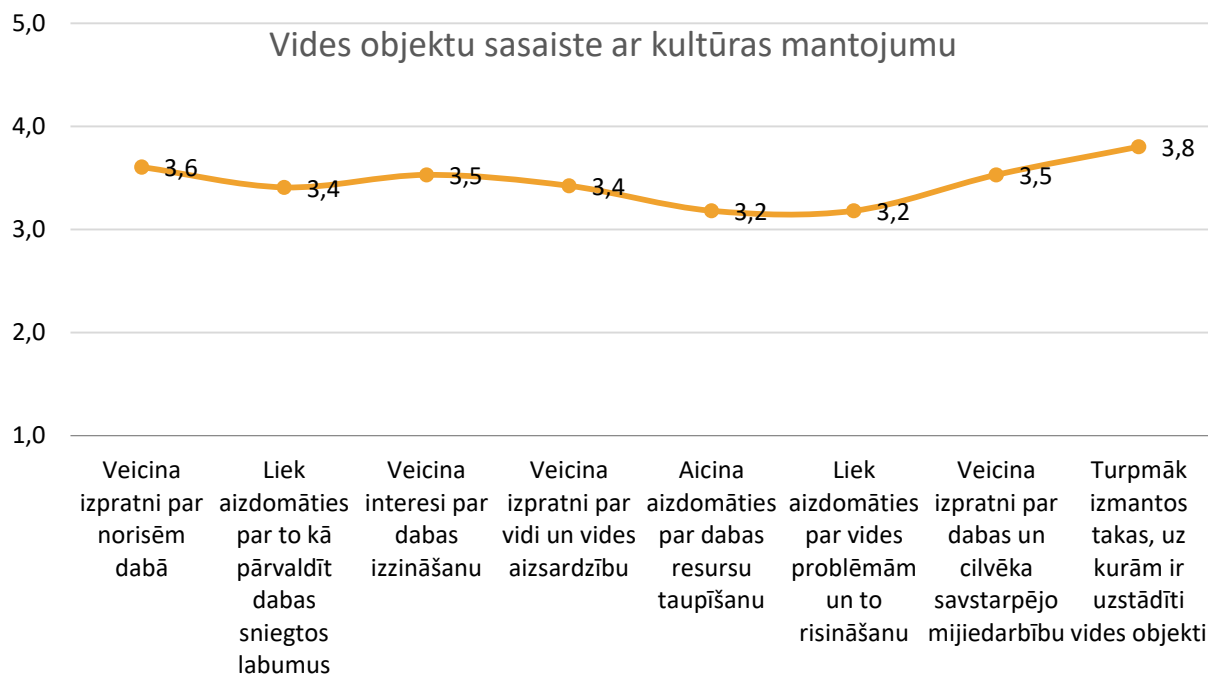
Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Attēlā Nr. 5.10 redzams vidējo vērtību salīdzinājums starp grupām, kura uzskata Saulkrastu Balto kāpu kā kultūras mantojumu un, kura tā neuzskata. Redzams, ka grupa, kura Saulkrastu Balto kāpu uzskata par kultūras mantojumu pozitīvāk vērtē vides objektu sasaisti ar kultūras mantojumu. Respondentu viedokļi būtiskāk atšķiras divos jautājumos – Objekti veicina kultūras vērtību saglabāšanu un Objekti ļauj nodot ar Balto kāpu saistīto kultūras mantojumu. Vienlaikus minētie divi jautājumi ir arī kopumā zemāk novērtētie, turklāt būtiski ir minēt, ka respondenti, kuri Balto kāpu neuzskata kā kultūras mantojumu, arī minētos divus jautājumus ir novērtējuši negatīvi ($m=2,7$)

Anketā viszemāk novērtētais bloks ir **vides objektu vides izglītojošā funkcija**. Kā redzams Attēlā Nr. 5.11 vides objektu vides izglītojošo funkciju respondenti ir novērtējuši vidēji augstu - amplitūdā no $m=3,2$ (vides objekti liek aizdomāties par vides problēmām un to risināšanu un aicina aizdomāties par dabas resursu taupīšanu) līdz $m=3,8$ (turpmāk izmantos takas, uz kurām ir uzstādīti vides objekti).

Attēls Nr. 5.11

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

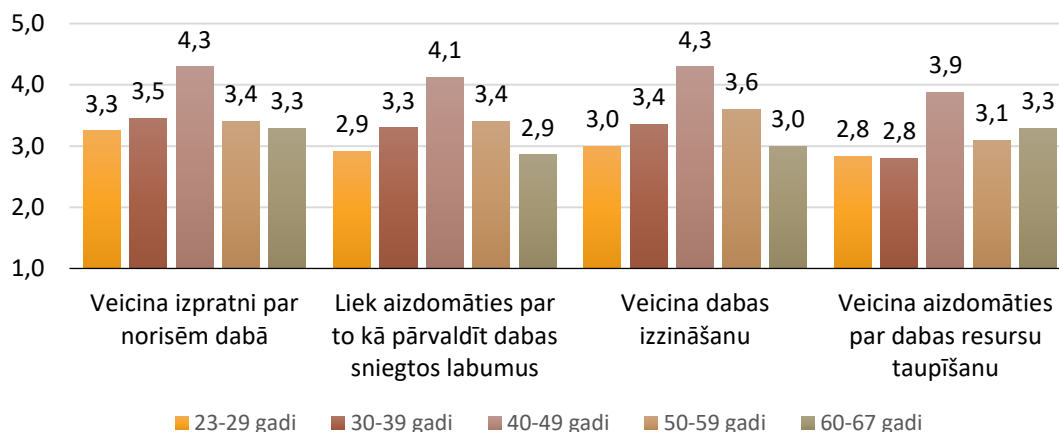
Salīdzinot dažādu vecuma grupu respondentu sniegtās atbildes, secināts, ka visvairāk statistiski nozīmīgas atšķirības pastāv tieši vides objektu vides izglītojošo funkciju nodrošināšanā. Statistiski nozīmīgas atšķirības starp dažādām respondentu vecuma grupām pastāv par sekojošiem jautājumiem:

- Vides objekti liek cilvēkiem aizdomāties par to kā pārvaldīt dabas sniegtos labumus ($p=0,03$);
- Vides objektiicina aizdomāties par dabas resursu taupīšanu ($p=0,04$);
- Vides objekti veicina izpratni par norisēm dabā ($p=0,03$);

Ļoti būtiskas statistiskas atšķirības starp vecuma grupām pastāv jautājumā "vides objekti veicina interesi par dabas izziņāšanu" ($p=0,008$). Attēlā Nr. 5.11 ir atspoguļoti jautājumi, par kuriem dažādu vecuma grupu respondentiem viedokļi atšķiras.

Vides objektu piensums vides izglītībā Respondentu vecumu salīdzinājums

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Attēlā Ar. 5.12 redzams, ka ievērojami pozitīvāk vides objektu izglītojošo funkciju ir novērtējuši respondenti vecuma grupā no 40 līdz 49 gadiem, kas, kā minēts augstāk, ir otra lielākā respondentu grupa. Jautājumos, kuros ir identificētas statistiski nozīmīgas atšķirības starp respondentu vecuma grupām, respondenti vecumā no 40-49 gadiem, salīdzinot ar pārējām respondentu grupām, ir snieguši salīdzinoši augstus vērtējumus – vidējais vērtējums ir par 0,97 punktiem augstāks kā pārējo vecuma grupu vērtējums.

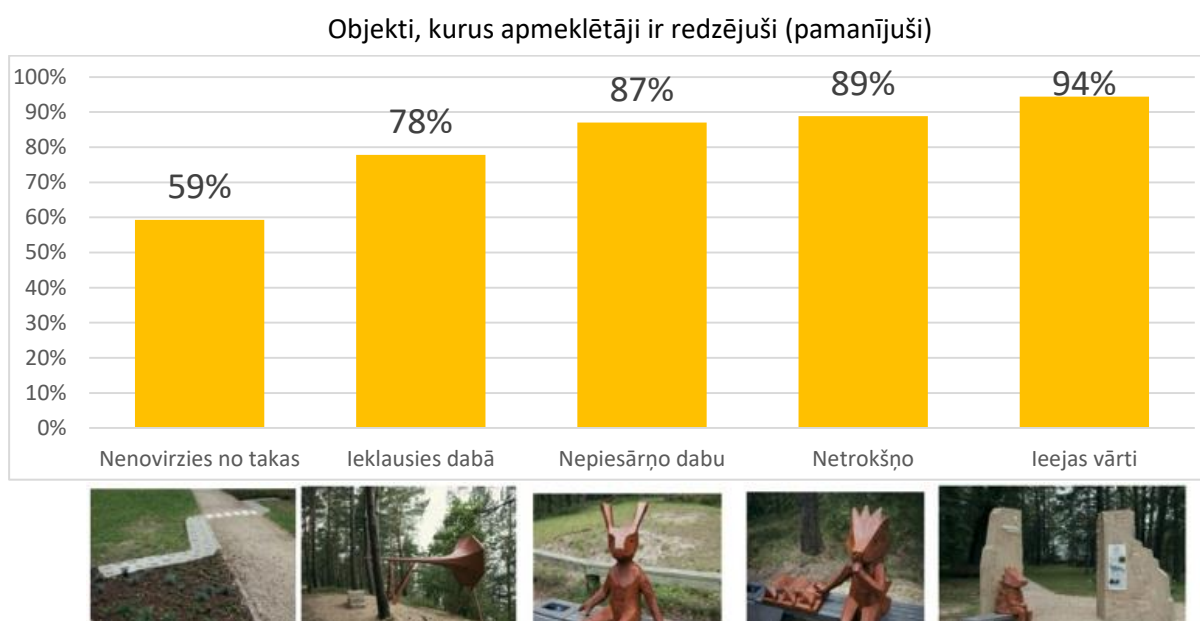
Viszemāk minētos apgalvojumus novērtējuši respondenti vecuma grupā no 23-29 gadiem, kā arī respondenti vecumā no 60-67 gadiem. Minēto vecuma grupu vērtējums ir gandrīz identisks, atšķirības ir vienīgi jautājumā par to vai vides objekti liek aizdomāties par dabas resursu taupīšanu – šajā jautājumā respondentu vecumā no 23-29 gadiem vidējais vērtējums ir 2,8 (no iespējamajiem 5 punktiem), kamēr vecākās grupas respondentu (60-67 gadi) vidējais vērtējums ir par 0,5 punktu augstāks (m=3,3).

Anketas noslēgumā respondentiem tika sniegta iespēja brīvi izteikties par uzstādītajiem vides objektiem. Liela daļa respondentu sniedza pozitīvu atgriezenisko saiti, minot, ka vides objekti viņiem patīk. Tajā pašā laikā daļa respondentu izteica savu negatīvo nostāju, kritizējot izvēlētos tēlus un nespējot tos sasaistīt ar Balto kāpu. Šīs situācijas risinājumam ieteikts vietējā laikrakstā sniegt skaidrojumu un izglītojošo materiālu par izvēlētajiem tēliem – zaķi un ezi.

Dabas dizaina parka novērtējums 2017. gadā– specifiskie jautājumi

Nobeiguma novērtējuma ietvaros anketēšanas laikā apmeklētājiem tika vaicāts par to, cik pamanāmi ir uzstādītie vides objekti un informācijas stendi. Attēlos Nr. 5.13 un 5.14 redzamas respondentu atbildes par katru vides objektu – *Nenovirzies no takas*, *Ieklausies dabā*, *Nepiesārņo dabu*, *Netrokšņo* un *leejas vārti*, kā arī katru informācijas stendu – pie vides objekta *Ieklausies dabā*, *Saulrieta takas*, *Kāpas*, *Baltā kāpas (Inčupe)*, *Katrīnas liepas* un *leejas vārtiem*.

Attēls Nr. 5.13

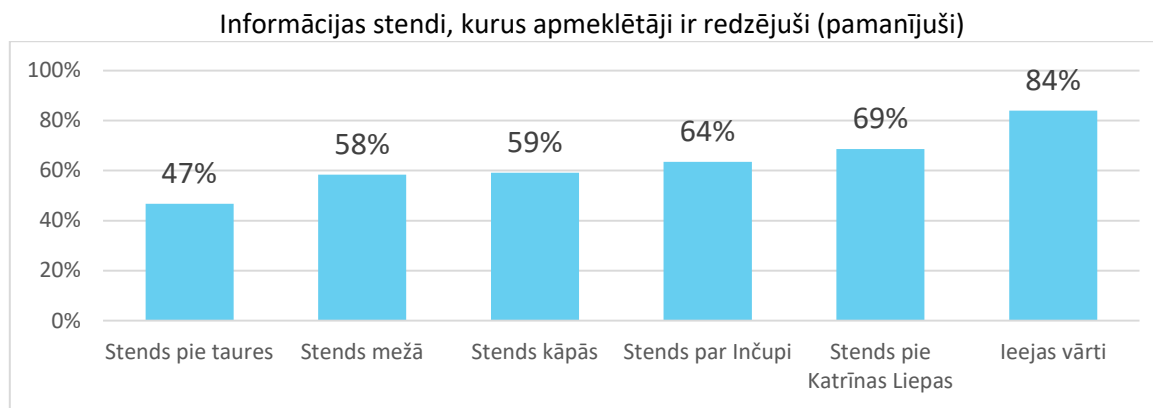

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Kā redzams Attēlā Nr. 5.13, visvairāk aptaujātie minējuši, ka pamanījuši vides objektu *leejas vārti* – 94% respondentu. Nedaudz mazāk apmeklētāju pamanījuši objektus *Nepiesārņo dabu* un *Netrokšņo* – attiecīgi 87% un 89%, zemāks novērtējums – 78% - ir objektam *Ieklausies dabā*, bet tikai 59% no aptaujātajiem atbildēja, ka ievērojuši objektu *Nenovirzies no takas*.

Līdzīgi kā atbildēs par uzstādītajiem vides objektiem, arī attiecībā uz pamanītajiem informācijas stendiem visievērotākais respondentu vidū bija informācijas stends pie *leejas vārtiem* – to pamanījuši 84% aptaujāto *Baltās kāpas* Dabas dizaina parka apmeklētāju. Nedaudz mazāk pamanāmi aptaujātajiem respondentiem ir bijuši *Baltās kāpas* un *Katrīnas liepas* informācijas stendi – 64% un 69%, vēl zemāks rādītājs ir *Saulrieta takas* un *Kāpas* informācijas stendiem – 68% un 69%. Par visnepamanāmāko atzīts stends pie vides objekta *Ieklausies dabā* – to pamanījuši tikai 47% no aptaujātajiem apmeklētājiem – Attēls Nr. 5.14.

Attēls Nr. 5.14

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Gan Baltās kāpas, gan skolēnu aptaujas ietvaros respondentiem lūgts novērtēt informāciju, ko sniedz vides objekti, jautājumus uzdodot par katru objektu atsevišķi. Šādu jautājumu iekļaušana aptaujā tika veikta ar mērķi noskaidrot, vai apmeklētājiem ir viegli uztverams vides objektu vēstījums un cik liela nozīme un nepieciešamība ir informatīvo stendu papildināšanai ar paskaidrojošo informāciju.

Respondentiem tika dota iespēja izteikt savu viedokli par katra uzstādītā vides objekta vēstījumu un sniegto informāciju brīvā veidā. Apkopojot atbildes, tās tika sagrupētas pēc konteksta. Anketēšana tika veikta divās daļās – daļai respondentu, aizpildot anketu un sniedzot interpretāciju par vide objektu sniegto vēstījumu pie attēliem netika sniegts paskaidrojošais apraksts, savukārt daļai respondentu pie anketā redzamajiem vides objektiem bija redzams paskaidrojošais apraksts. Skolēnu aptaujā aptaujātajiem skolēniem tika jautāts atbildēt tikai vienu reizi, izsakoties brīvā formā bez paskaidrojošā teksta. (Attēli Nr. 5.15 – 5.24).

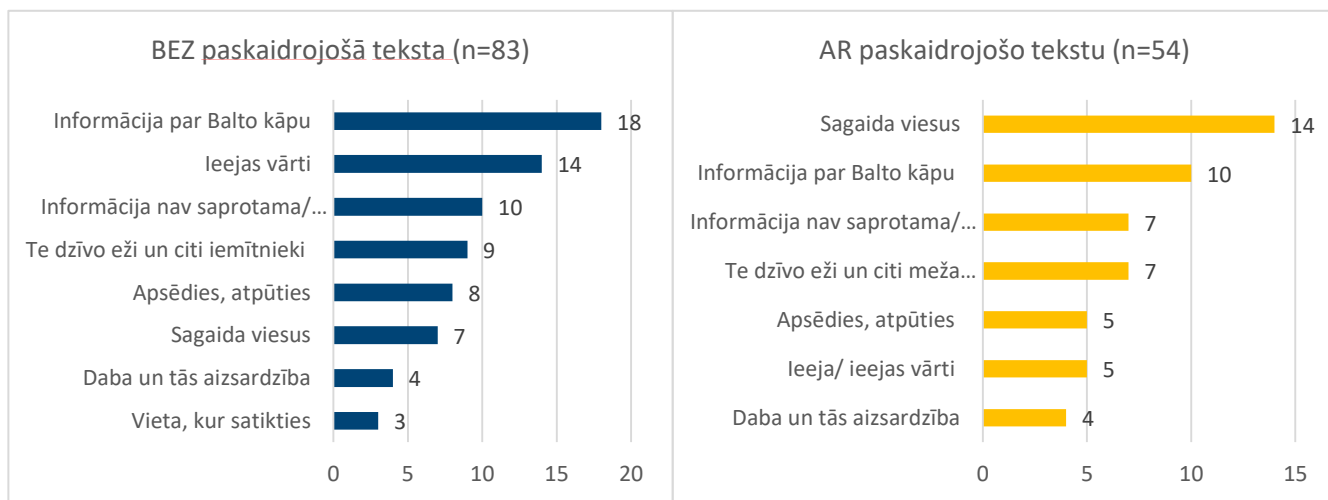
Kā redzams Attēlā 5.15, vairums respondentu interpretējot objekta "Ieejas vārti" sniegto vēstījumu, kā objekta mērķi uzskata informācijas sniegšana par Balto kāpu. Turpretī pēc paskaidrojošā teksta izlasīšanas ievērojami lielāks ir to aptaujāto skaits, kuri uztvēruši vēstījumu, ka objektā attēlotais ezis sagaida viesus. Salīdzinot atbilžu variantus pēc hierarhijas, redzams, ka atšķirības ir minimālas – izņemot jau pieminēto vēstījumu par viesu sagaidīšanu. Vienāds procents aptaujāto uzskata, ka informācija nav saprotama ne ar, ne bez paskaidrojošā teksta.

Skolēnu aptaujā vairums uzskata, ka objekts sniedz informāciju par ieejas vārtiem – 12 respondenti, četri – informāciju par Balto kāpu, un četri uztvēruši vēstījumu par ciemiņu sagaidīšanu (Attēls 5.16).

Kopumā secināms, ka paskaidrojošā informācija nelielā mērā palīdz uztvert objekta *leejas vērti* vēstījumu.

Attēls Nr. 5.15

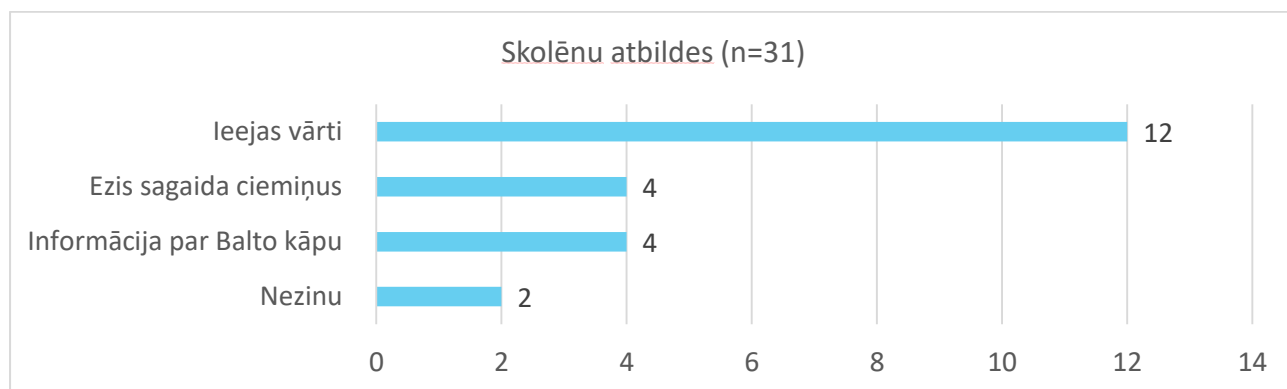
Informācija, ko sniedz vides objekts "leejas vērti"

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Attēls Nr. 5.16

Informācija, ko sniedz vides objekts "leejas vērti"

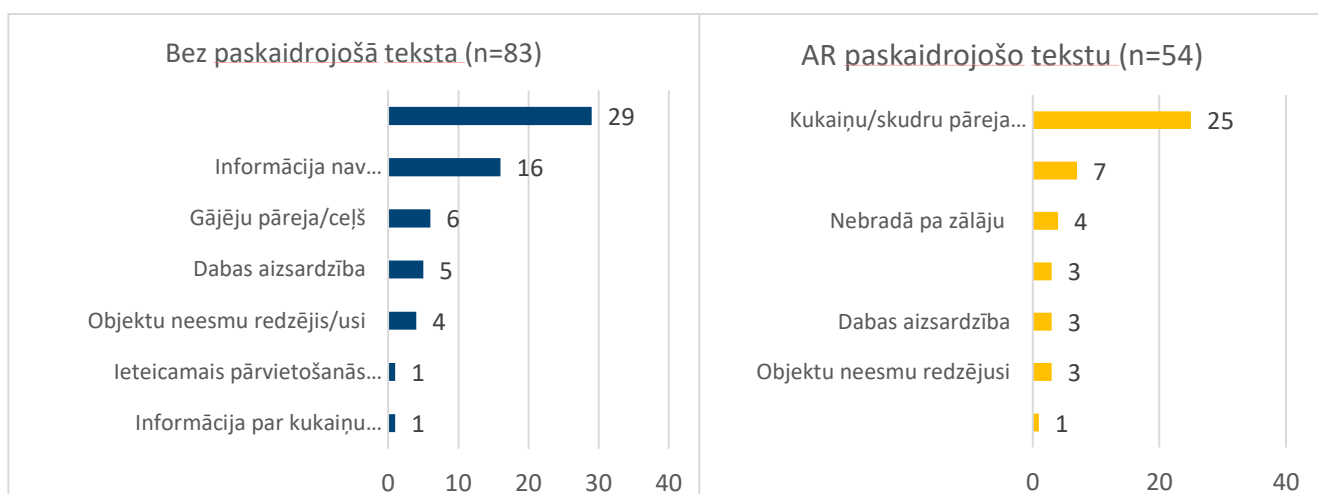
Dati: Skolēnu aptauja

Vide objekta *Nenovirzies no takas* vēstījumu, kas aicina ievērot kukaiņu pārvietošanās ceļus pastaigu laikā, bez paskaidrojošā teksta uztvēruši 34% aptaujāto, bet ar paskaidrojošo tekstu – 46%.

Informācija nav saprotama 19% respondentu, bet ar paskaidrojošo tekstu nedaudz mazāk – 13% (Attēls 5.17). Skolēnu aptaujā puse no aptaujātajiem izpratuši objekta vēstījumu – Attēls. 5.18.

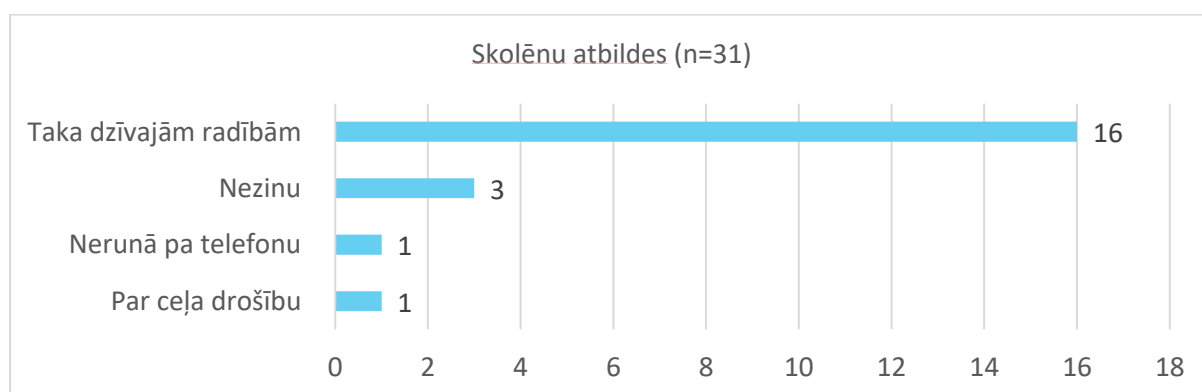

Attēls Nr. 5.17
Informācija, ko sniedz vides objekts "Nenovirzies no takas"

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Attēls Nr. 5.18
Informācija, ko sniedz vides objekts "Nenovirzies no takas"

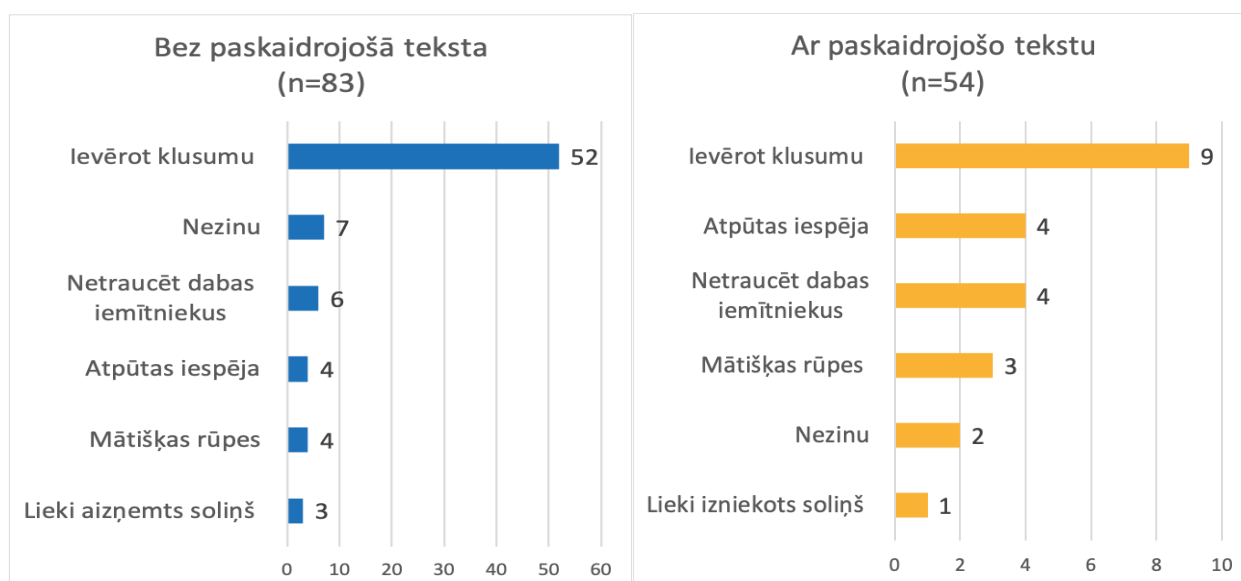
Dati: Skolēnu aptauja

Vides objekta *Netrokšņo* sniegtā informācija ir uztverama gan ar, gan bez paskaidrojošā teksta vairumam respondentu apmeklētāju aptaujā, kā arī skolēnu aptaujā (Attēli 5.19 un 5.20).

Attēls Nr. 5.19

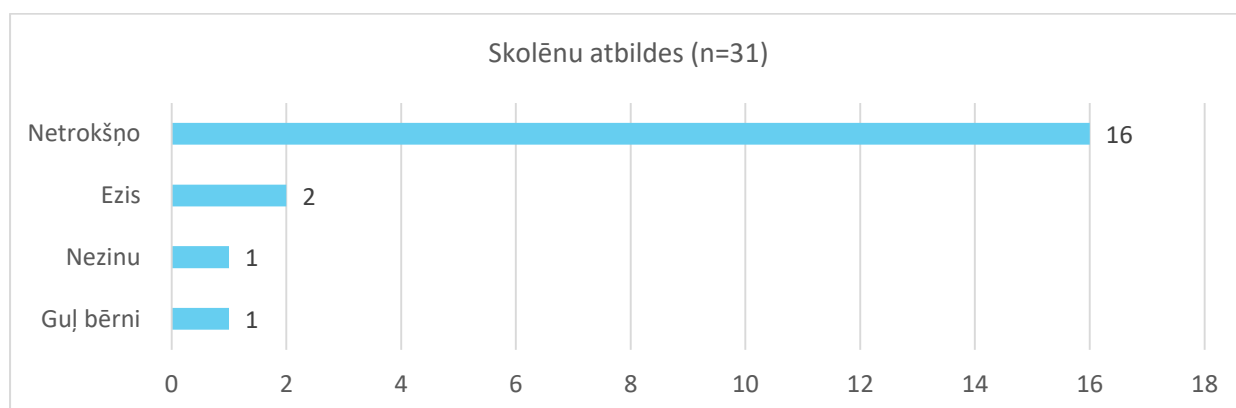
Informācija, ko sniedz vides objekts "Netrokšņo"

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Attēls Nr. 5.20

Informācija, ko sniedz vides objekts "Netrokšņo"

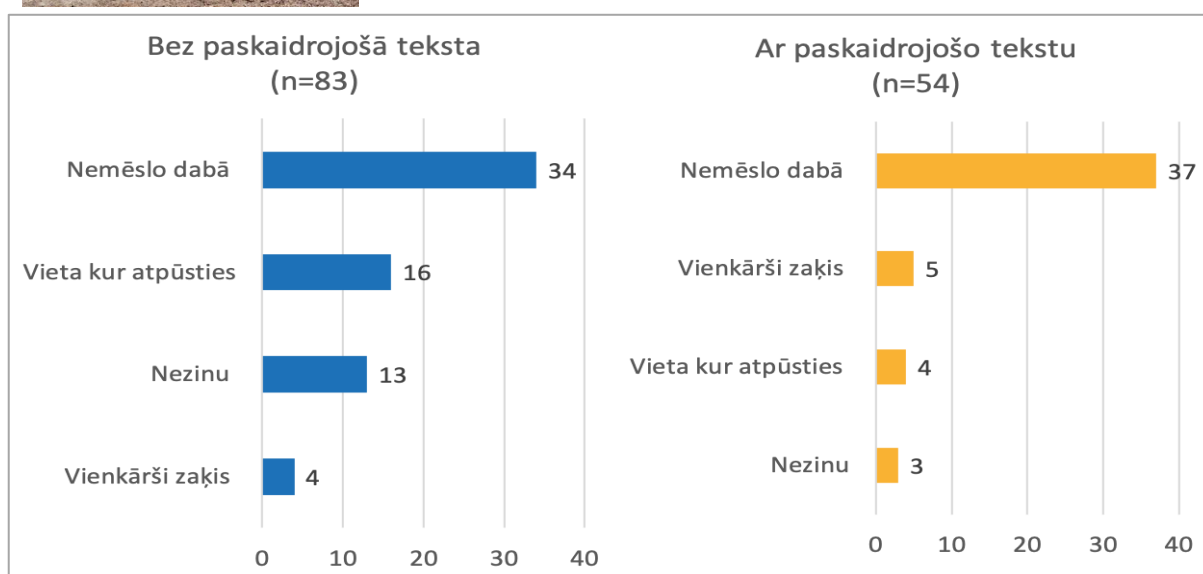
Dati: Skolēnu aptauja

Attēlā Nr. 5.21 redzams, ka objekta *Nepiesārņo dabu* paskaidrojošais teksts veicina vēstījuma uztveršanu – bez tā konceptuālo aicinājumu izpratuši 41% aptaujāto, bet ar paskaidrojošo tekstu vēstījums ir skaidrs gandrīz 70% respondentu, turklāt sniedzot objekta tekstuālu skaidrojumu uz pusi samazinās respondentu daļa, kas atbildi nevarēja sniegt. Skolēnu aptaujā vairums respondentu skaidri izpratuši vides objekta sniegto informāciju – Attēls Nr. 5.22.

Attēls Nr. 5.21

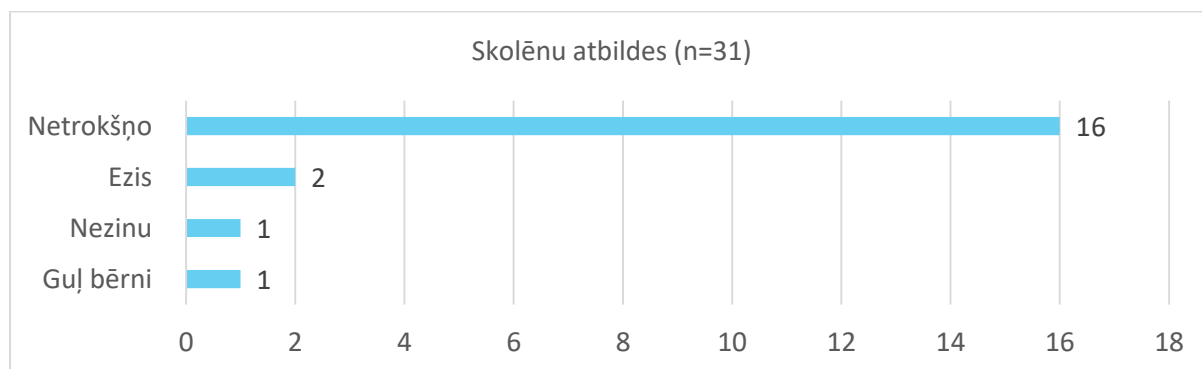
Informācija, ko sniedz vides objekts "Nepiesārņo dabu"

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Attēls Nr. 5.22

Informācija, ko sniedz vides objekts "Nepiesārņo dabu"

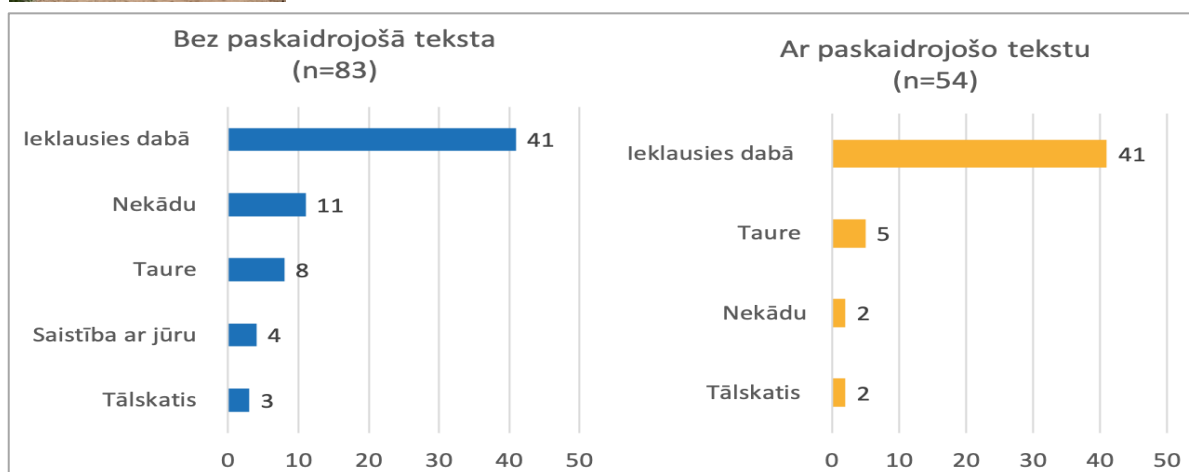
Dati: Skolēnu aptauja

Arī vides objekta *Ieklausies dabā* sniegtā informācija respondentiem ir vieglāk uztverama ar paskaidrojošo tekstu – 75% respondenti, kuriem anketēšanas ietvaros bija pieejama papildinformācija ar skaidrojumu, skaidri uztvēra vides objekta sniegto vēstījumu. Bez paskaidrojošā teksta vēstījums bija skaidrs 50% respondentu, kas arī vērtējams kā pozitīvs rādītājs. Bez papildteksta informāciju nav uztvēruši 13%, bet ar paskaidrojošo tekstu, šādi ir bijuši tikai nepilni 4% aptaujāto (Attēls Nr. 5.23). Skolēnu aptaujā, līdzīgi kā iepriekš apskatītajiem objektiem, paustais vēstījums ir izprotams vairumam aptaujāto – Attēls 5.24.

Attēls Nr. 5.23

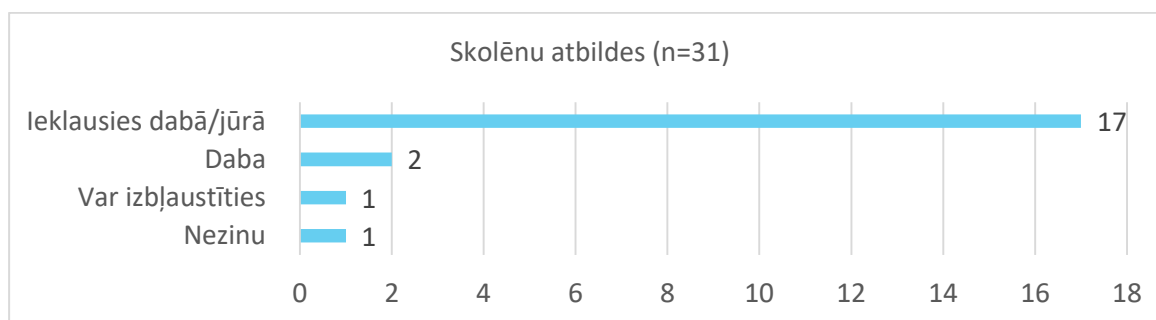
Informācija, ko sniedz vides objekts "Ieklausies dabā"

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Attēls Nr. 5.24

Informācija, ko sniedz vides objekts "Ieklausies dabā"

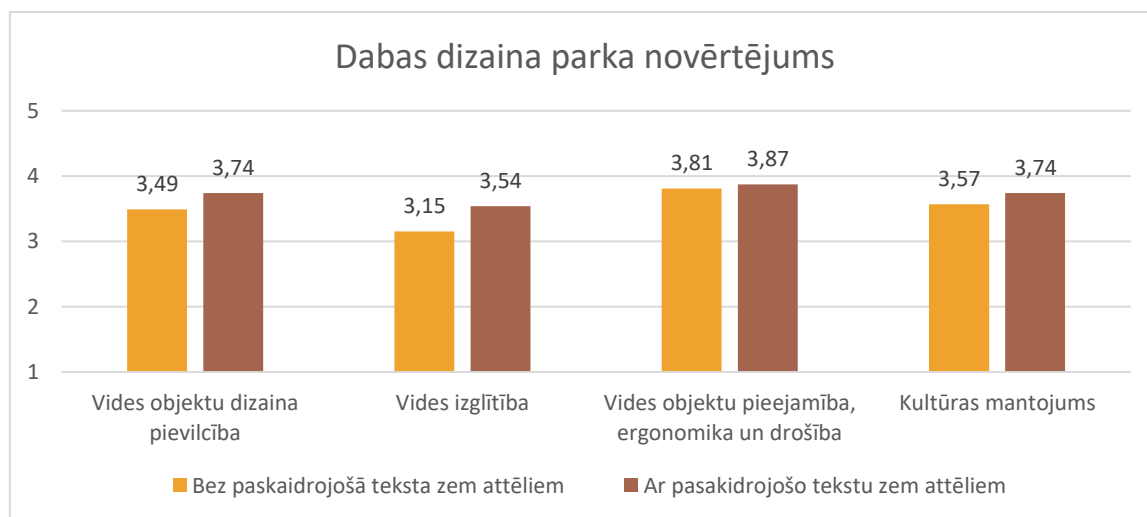

Dati: Skolēnu aptauja

Apmeklētāju aptaujā abām respondentu grupām noslēdzošajā jautājumā tika lūgts novērtēt Dabas dizaina parka vides objektu pievilcības, sniegto vides izglītību, vides objektu pieejamību, ergonomisku un drošību, kā arī kultūras mantojuma aspektu.

Attēls Nr. 5.25

Dati: Aptauja par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem

Tika secināts, ka nepastāv statistiski nozīmīgas atšķirības abu grupu sniegtajās atbildēs, kopumā vienlīdz augstu novērtējot izveidotos vides objektus. Kā redzams Attēlā Nr. 5.25, respondentu vērtējumā šie aspekti kopumā novērtēti vidēji augsti, augstāk vērtējot vides objektu pieejamību, ergonomisku un drošību.

2019. gada vasaras sezonas noslēgumā vides objekti tika papildināti ar QR kodiem, kas apmeklētājiem ļauj ar viedierīču palīdzību ātri atrast paskaidrojošo informāciju par uzstādītajiem dabas dizaina objektiem, novietojuma shēmu vidē un vides izglītojošo funkciju.

5.2. Vides objektu neklātienes monitorings

Vides objektu neklātienes monitorings veikts analizējot publicitātes datus, kas ir saistīti ar Saulkrastu Baltajā kāpā jaunizveidotajiem vides objektiem. Sākotnējā monitoringā iekļauti dati par laika periodu kopš tika izsludināts iepirkums vides objektu izveidei - no 31.03.2016. līdz 05.11.2016. Noslēguma monitoringa ziņojums papildināts ar datiem pēc 2016. gada nogales līdz Projekta noslēgumam.

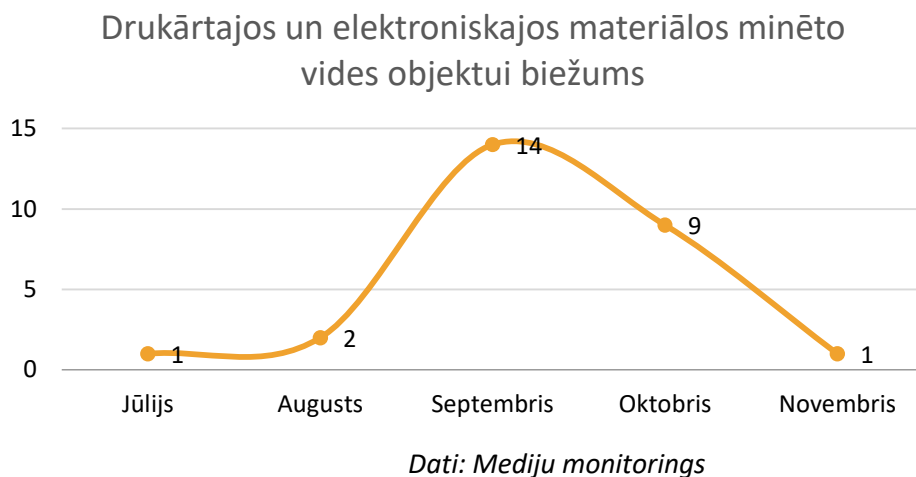
Monitoringā iekļauta gan publikāciju, gan interneta portālu saišu monitoringa analīze, gan atsevišķu sociālo tīklu monitoringa analīze.

Attēlā Nr. 5.26 atspoguļots publikāciju skaits drukātajos un elektroniskajos resursos, kuros minēti Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītie vides objekti līdz 2016. gada novembrim. Kā redzams lielākā aktivitāte ir vērojama septembra mēnesī, kad oficiāli tika atklāti vides objekti. Arī oktobrī ir vērojama

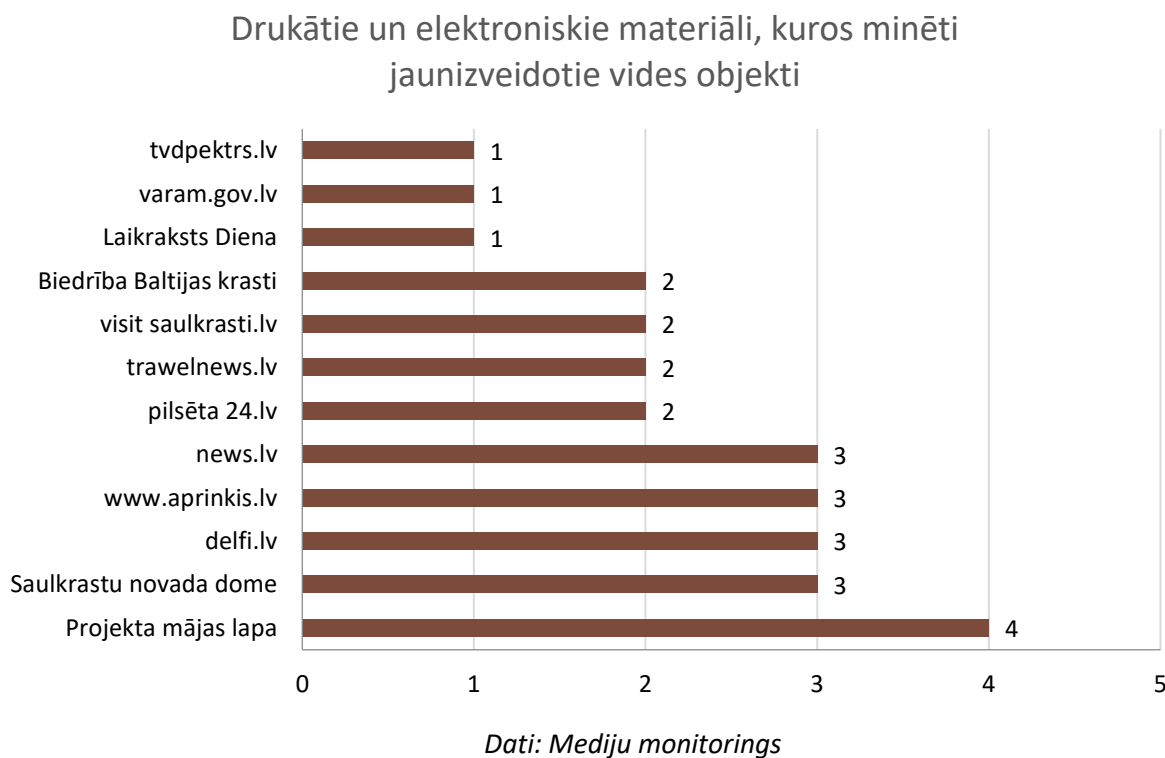
diezgan liela aktivitāte, kad ziņu portāli turpināja informēt sabiedrību par vides objektiem un to devumu dabas aizsardzībā.

Attēls Nr. 5.26

Oktobrī lielākoties publicētās ziņas bija saistītas ar tūrisma veicināšanu Saulkrastos, aicinot apmeklēt jaunizveidotos vides objektus.

Attēls Nr. 5.27

Attēlā Nr. 5.27 atspoguļoti drukātie un elektroniskie materiāli, kuros minēti jaunizveidotie vides objekti līdz 2016. gada novembrim. Kā redzams, visaktīvāk informācija tika nodota izmantojot Projekta mājas lapu, kurā četras reizes informēta sabiedrība par objektiem.

Tajā pašā laikā jāmin, ka arī Saulkrastu novada informatīvajos līdzekļos ir sniegta diezgan plaša informācija par vides objektiem. Lai arī attēlā Nr. 5.27 ir redzams, ka Saulkrastu novada domes mājas lapā (Saulkrastu novada dome) ir tikai 3 publikācijas, tomēr būtiski ir ņemt vērā, ka arī portālā visitsaulkrasti.lv informāciju nodrošina Saulkrastu tūrisma informācijas centrs, kas ir Saulkrastu novada domes institūcija. Tāpat ir būtiski minēt, ka, piemēram, portālā news.lv ir Saulkrastu novada domes publicētās ziņas, kas tiek izdotas drukātā un elektroniskā formātā.

Arī Latvijas apmeklētākais interneta resurss delfi.lv periodā līdz 2016.gada novembrim, ar apmeklētāju skaitu 931 300 (dati par 2016. gada februāri²⁰), ir trīs reizes publikācijās iekļāvis informāciju par Saulkrastu Baltajā kāpā uzstādītajiem vides objektiem.

Arī vienā no Latvijā lasītākajiem laikrakstiem²¹ (laikraksts *Diena* – viena numura vidējā auditorija – 83 000 (TNS, gads 2013)) periodā līdz 2016.gada novembrim ir publicēts raksts par Projektu un tā ietvaros izveidotajiem vides objektiem.

Laika posmā pēc Sākotnējā monitoringa ziņojuma sagatavošanas un līdz Projekta noslēgumam medijos parādās publikācijas par Dabas dizaina parku. Publikācijas atrodamas gan Projekta un Projekta partneru lapās, gan tūrisma veicinošos portālos: visitsaulkrasti.lv, visitlimbazi.lv, baltijaskrasti.lv, daba.gov.lv, ekosistemmas.daba.gov.lv. Tāpat arī publicēti vairāki raksti un video sižeti drukātajos medijos un mediju portālos, kā arī publikācijas ar specifiskāku ievirzi :

- 06.09.2017. Raksts *ALPS ainavu darbnīca* portālā;
- 26.07.2018. Saulkrastu pērle – Baltā kāpa un Dabas dizaina parks. Sižets un intervija raidījumā "Rīta panorāma", kas publicēts arī Youtube kanālā un LTV ziņu dienesta Facebook lapā, kā arī raksts ism.lv;
- 07.11.2018. Raksts portālā travelnews.lv Saulkrastu Baltā kāpa – pirms un pēc;
- 04.12.2018. Laikraksts *Diena*. Raksts "Ir vērts investēt dabas dārgumu sargāšanā";
- 08.12.2018. Adwards finālisti - Grafiskā identitāte Dabas dizaina parkam "Baltā kāpa Saulkrasti" adwards.lv interneta vietnē;
- 17.07.2019. - Dabas dizaina parks "Baltā kāpa – Saulkrasti". LATVIJAS AINAVU ARHITEKTŪRAS BALVA. Raksts Latvijas ainavu arhitektu asociācijas mājas lapā;
- 02.08.2019. Raksts portālā *Skolēnu ekskursijas*;

²⁰ <http://www.delfi.lv/news/delfi-par-mums/delfi-lideris-pirmoreiz-publicetaja-latvijas-interneta-resursu-kopejas-auditorijas-topa.d?id=47225015>

²¹ http://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/_diena_-lasitakais-laikraksts-vasara-14021032

- 22.02.2019. – Latvijas Ainavu arhitektūras balva – laureāts nominācijā "Ārtelpa" kategorijā "Vides dizains" Dabas dizaina parks "Baltā kāpa – Saulkrasti".

Kopumā visa projekta pārskata periodā oficiālajā projekta sociālajā kontā Facebook publicētas 34 ziņas, kas saistītas ar izveidoto Dabas Dizaina parku, kopumā sasniedzot 9552 interesentus. Twiter sociālajā kontā publicētas 14 īsās ziņas, sasniedzot 149 interesentus.

Projekta mājas lapā ir ievietota detāla informācija par izveidotajiem vides dizaina objektiem, ko kopumā visa projekta laikā ir apskatījuši 532 mājas lapas apmeklētāji. Mājas lapā ir atvēlēta sadaļa izvietojuma shēma, ko laika periodā no 2017.gada līdz 2019.gada jūlijam apmeklēja 227 mājas lapas skatītāji. Tomēr pēc 2019. gada augusta apmeklētāju skaits ievērojami palielinājies, sasniedzot 819 apmeklētājus. Ievērojams apmeklētāju pieaugums skaidrojams ar uzlabojumiem, kas veikti izveidotajiem Dabas dizaina parkā, papildinot vides objektus ar QR kodiem.

Detāla projekta komunikācijas efektivitātes analīze apkopota 8.nodaļā.

Secinājumi

Kopumā Baltās kāpas Dabas dizaina parka apmeklētāju anketēšanā iegūtie rezultāti liecina, ka uzstādīto vides objektu novērtējums ir vidēji augsts (vidējais vērtējums 5 punktu skalā ir 3,8). Visaugstāk ir novērtēta uzstādīto vides objektu pieejamība, ergonomika un drošība un nosacīti zemāk (bet tajā pašā laikā virs vidējā vērtējums) vides izglītība. Būtiski uzsvērt, ka visu mainīgo novērtējums ir virs vidējā, kas ļauj secināt, ka apmeklētāji pozitīvi vērtē jaunizveidotos vides objektus.

Respondentu sniegtās atbildes par vides objektu sasaisti ar kultūras mantojumu sniedz vidēji augstu vērtējumu, taču jāatgādina, ka jānoskaidro, vai respondenti Balto kāpu uzskata par kultūras vērtību – uz ko lielākā daļa respondentu ir atbildējuši apstiprinoši (m=4,3).

Salīdzinot dažādo vecuma grupu respondentu sniegtās atbildes, secināts, ka visvairāk statistiski nozīmīgas atšķirības pastāv tieši vides objektu vides izglītojošo funkciju nodrošināšanā. Statistiski nozīmīgas atšķirības starp dažādām respondentu vecuma grupām pastāv par sekojošiem jautājumiem:

- Vides objekti liek cilvēkiem aizdomāties par to kā pārvaldīt dabas sniegtos labumus;
- Vides objekti aicina aizdomāties par dabas resursu taupīšanu;
- Vides objekti veicina izpratni par norisēm dabā;
- Vides objekti veicina interesi par dabas izzināšanu.

Ievērojami pozitīvāk vides objektu izglītojošo funkciju ir novērtējuši respondenti vecuma grupā no 40 līdz 49 gadiem. Viszemāk minētos apgalvojumus novērtējuši respondenti vecuma grupā no 23-29 gadiem, kā arī respondenti vecumā no 60-67 gadiem.

Aptaujātie apmeklētāji izmantoja iespēju brīvi izteikties par uzstādītajiem vides objektiem, un liela daļa respondenta deva pozitīvu novērtējumu, minot, ka vides objekti viņiem patīk. Tajā pašā laikā daļa respondentu izteica savu negatīvo nostāju, kritizējot izvēlētos tēlus un nespējot tos sasaistīt ar Balto kāpu. Šīs situācijas risinājumam projekta ietvaros veikti dažādi publicitātes pasākumi – skaidrojot tēlus, to nozīmi, iedzīvinot tos, personificējot un dodot tēliem vārdus.

Aptaujāto apmeklētāju sniegtās atbildes liecina, ka pārsvarā uzstādītie vides objekti un informācijas stendi ir pamanāmi un viegli ievērojami. Attiecībā uz izveidoto vides objektu pamanāmību, secināms, 78%-94% apmeklētāju tos ievēro, mazliet zemāks vērtējums ir vides objektam *Nenovirzies no takas*, ko ievērojuši vien 59% aptaujāto. Arī izvietotos stendus pārsvarā ir pamanījuši vairāk kā puse apmeklētāju – par vispamanāmāko tika atzīts informācijas stends pie leejas vārtiem, bet kā vismazāk ievērojamais tika minēts izvietotais stends pie vides objekta *Ieklausies dabā*, ko ievērojuši tikai 47% respondentu. Pārējie informācijas stendi saņēma vērtējumu amplitūdā no 58% - 69%

Aptaujā tika iekļauti jautājumi attiecībā uz informāciju, ko sniedz atsevišķi vides objekti, apmeklētājiem piedāvājot tos novērtēt ar un bez paskaidrojošā teksta. No atbildēm redzams, ka vides objektu sniegtā informācija ir salīdzinoši precīzi uztverama arī bez paskaidrojošā teksta. Tajā pašā laikā neapšaubāmi, paskaidrojošajam tekstam ir nozīme, un tas tikai ceļ apmeklētāju izpratni par vides objektu nododamo vēstījumu.

Kopumā izvērtējot anketēšanu rezultātus, secināms, ka apmeklētāju vērtējumā:

- Dabas dizaina parks ir vērtējams salīdzinoši augstu;
- Vides izglītības funkcijas, kaut novērtētas viszemāk, ir virs vidējā vērtējuma;
- Apmeklētāji skaidri nolasa vides objektu nodoto informāciju;
- Mērķtiecīgas, izglītojošas/skaidrojošas aktivitātes, materiāli vai kampaņas ļautu sekmēt izpratni par uzstādītajiem objektiem.

Vides objektu neklātienas monitorings rāda, ka kopš vides objektu izveides sabiedrība ir diezgan plaši informēta par projekta ietvaros izveidotajiem vides objektiem, turklāt četras publikācijas ir bijušas Latvijas lielākajos ziņu kanālos – trīs saistītie raksti publicēti vienā no Latvijas populārākajiem interneta portāliem un viens raksts ir publicēts vienā no Latvijas lielākajiem laikrakstiem. Papildus šīm aktivitātēm ziņa ir izplatīta arī caur projekta un projektu partneru mājas lapām, kā arī izmantojot sociālos tīklus, kuros lietotāji ir izrādījuši lielu aktivitāti – lasot un daloties ar ziņām.

6. Reģionālo ekonomisko rādītāju izvēles monitorings

Saskaņā ar monitoringa vadlīnijām Sākotnējā monitoringa ziņojumā tika veikta reģionālo ekonomisko rādītāju izvēle jeb atlase. Noslēguma monitoringa ziņojuma ietvaros veikta šo reģionālo ekonomisko rādītāju analīze, pamatojoties uz nodaļā aprakstītajiem rādītājiem, veicot gan reģionālu analīzi (Saulkrastu novada un Jūrmalas), gan arī pilotteritoriju analīzi.

Literatūrā ir norādīts, ka galvenie ekonomikas rādītāji ir²²:

- Iekšzemes kopprodukts;
- Mazumtirdzniecības apgrozījums salīdzināmās cenās;
- Reģistrētā bezdarba līmenis;
- Reālās algas (neto) pārmaiņas (salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu);
- Patēriņa cenu gada inflācija;
- Patēriņa cenu indekss;
- Eksports;
- Imports.

Tomēr Projekta ietvaros lielāko daļu no augstāk minētajiem makroekonomiskajiem rādītājiem piemērot Projekta pilotteritorijām praktiski nav iespējams pilotteritoriju mazo platību un minimālās ekonomiskās aktivitātes dēļ. Piemēram, Jaunķemeru pilotteritorijā ir identificēts tikai viens uzņēmums – sanatorija "Jantarnij Bereg", līdz ar to šai teritorijai piemērot makroekonomiskos rādītājus ir nekorekti.

Tāpat arī neobjektīvi ir attiecināt reģionālo ekonomisko rādītāju analīzes rezultātus uz Projekta pilotteritorijām, jo, piemēram, Jaunķemeru pilotteritorija ir daļa no Jūrmalas, kas ir ekonomiski aktīva, blīvi apdzīvota un ar pozitīviem sociālajiem rādītājiem. Taču Jūrmalas rādītājus ir nekorekti attiecināt uz pilotteritoriju, jo teritorijas īpatnības ir pilnīgi atšķirīgas no Jūrmalas. Jaunķemeru pilotteritorija ir lielākoties kūrortteritorija, ar vienu sanatoriju un bez iedzīvotājiem. Tādēļ, lai objektīvi veiktu pilotteritoriju sociāli ekonomisko izvērtējumu, tika veikta pilotteritoriju savstarpēji salīdzināmu indikatoru atlase, un noslēguma novērtējumā apskatīti šādi rādītāji, kas sniedz visaptverošu sociāli ekonomisko un labklājību raksturojošo informāciju:

- Izglītības iespējas un pieejamība;
- Kultūras un izklaides iespējas;
- Veselības aprūpes nodrošinājums;
- Uzņēmējdarbība pilotteritorijā.

²² <https://www.bank.lv/statistika/galvenie-makroekonomiskie-raditaji>

6.1. Reģionāla ekonomisko rādītāju analīze

Šajā sadaļā veikta Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas datu analīze, izmantojot Valsts reģionālās attīstības aģentūras izstrādāto Reģionālās attīstības indikatoru moduli (RAIM²³) – palīginstrumentu reģionālās attīstības monitoringam un lēmumu pieņemšanas atbalstam, lai atvieglotu pašvaldībām teritorijas attīstības tendenču izvērtēšanu, kā arī attīstības programmu sagatavošanu un uzraudzību²⁴. Novērtējuma rādītāju sistēmā ir ietverti gan attīstības ekonomiskie, gan sociālie aspekti, gan arī dzīves vides raksturojums. Minētie dati uzskatāmi raksturo reģiona īpatnības, kas apkopoti un analizēti šajā Noslēguma monitoringa ziņojuma nodaļā, veicot Saulkrastu novada un Jūrmalas analīzi un salīdzinājumu par šādām tēmām – *teritorija, demogrāfija, sabiedrība, ekonomika, pašvaldības budžets*.

Kā redzams Tabulā Nr. 6.1, Jūrmalas teritorija ir vairāk nekā divas reizes lielāka par Saulkrastu novada teritoriju, taču reģistrēto iedzīvotāju skaits Jūrmalā pārsniedz Saulkrastu iedzīvotāju skaitu teju astoņas reizes. Attiecīgi lielāks ir arī Jūrmalas iedzīvotāju blīvums (Tabula Nr. 6.2).

Tabulā Nr. 6.1

Pašvaldība	Teritoriālās vienības	Teritorijas platība (km ² , TAPIS)	Iedzīvotāju skaits gada sākumā (cilv., PMLP)
Jūrmala	Jūrmala	101,28	57 145
	Kopā	101,28	57 145
Saulkrastu novads	Saulkrastu pagasts	41,57	3 823
	Saulkrastu novads	6,10	3 370
	Kopā	47,67	7 193

Dati: RAIM

Tabulā Nr. 6.2

Pašvaldība	Iedzīvotāju blīvums (cilv./km ² , RAIM apr)		
	2017	2018	2019
Jūrmala	558,69	562,73	564,23
Saulkrastu novads	128,34	131,65	150,89

Dati: RAIM

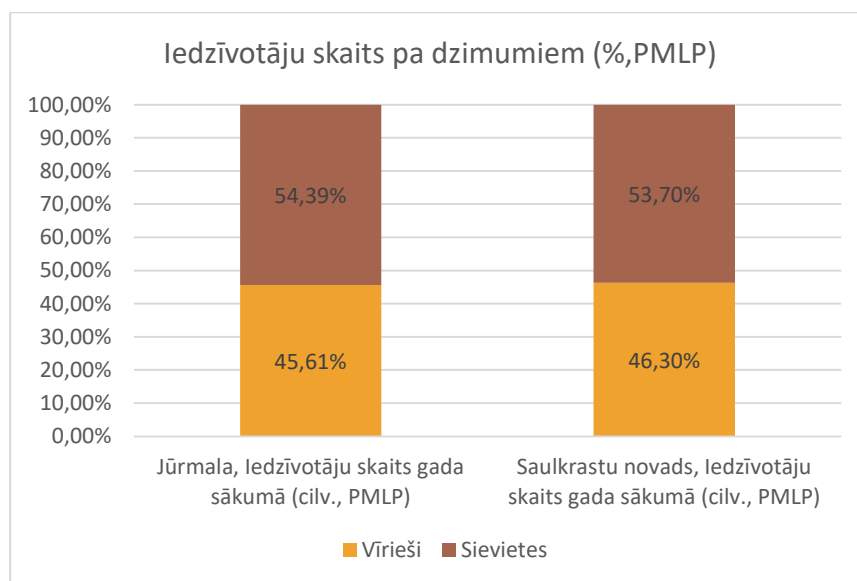
Aplūkojot diagrammas Attēlos Nr. 6.1 un 6.2, redzams, ka iedzīvotāju skaits pa vecumgrupām un dzimumiem abās pašvaldībās ir līdzīgs.

²³ <http://raim.gov.lv/cms/tiki-index.php?page=Home>

²⁴ <http://www.vraa.gov.lv/lv/raim/>

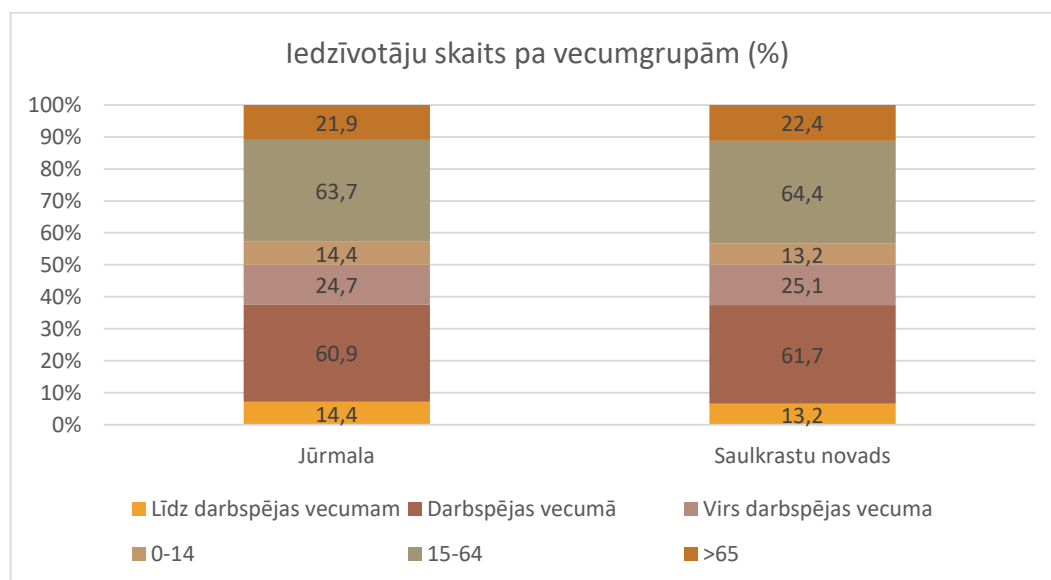

Attēls Nr. 6.1

Dati: RAIM

Attēls Nr. 6.2

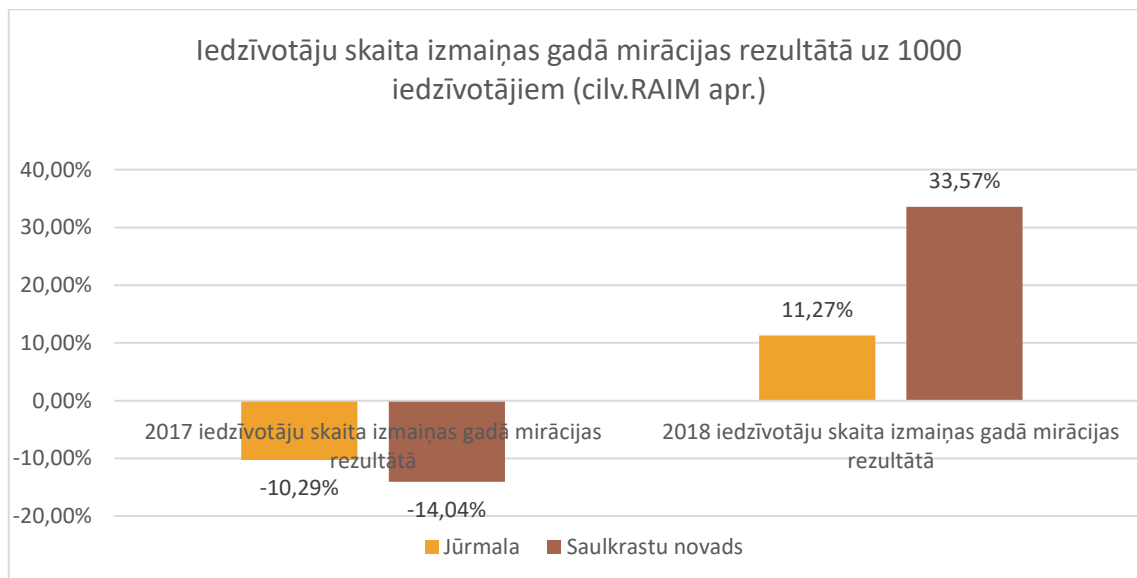

Dati: CSP

Aplūkojot iedzīvotāju skaita izmaiņu rādītājus, secināms, ka RAIM analīzē izmantotie dati atšķiras no Centrālās statistikas pārvaldes datiem par iedzīvotāju skaita izmaiņām, kas tika izmantots Saulkrastu novada teritorijas raksturojumā – 2017. gadā RAIM modulī tiek uzrādīts samazinājums, turpretim ziņojuma sadaļā Saulkrastu un to iedzīvotāju sociāli ekonomiskais izvērtējums analizētie CSP dati uzrādīja demogrāfisko pieaugumu. 2018. gadā abās pašvaldībās reģistrēts iedzīvotāju skaita pieaugums, un arī šajā diagrammā (Attēls Nr. 6.3) redzams, ka Saulkrastu novadā tas ir lielāks.

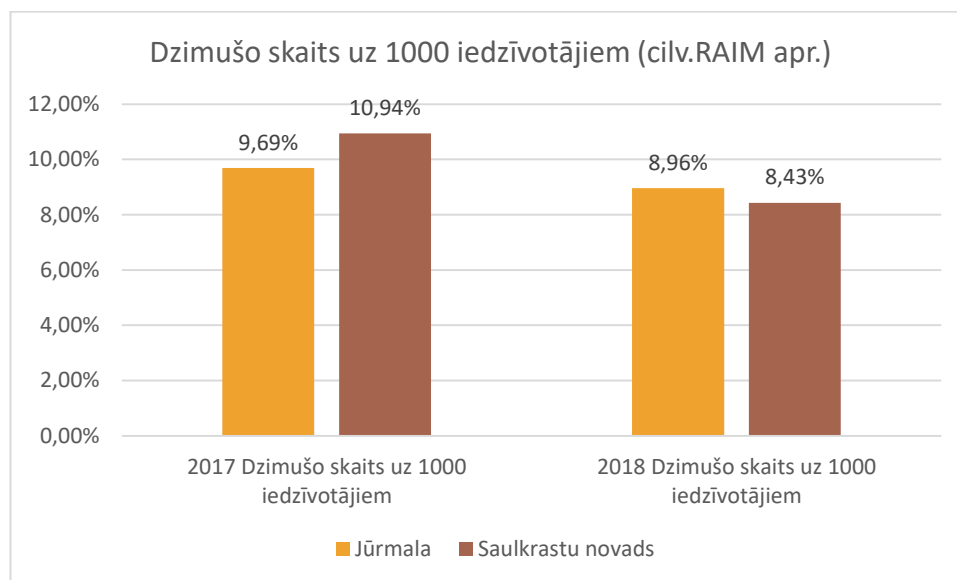
Attēls Nr. 6.3

Dati: RAIM

Attēlos Nr. 6.4 un 6.5 atainots dzimušo un mirušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem Saulkrastu un Jūrmalas pašvaldībās. Kā redzams, atšķirības un svārstības ir minimālas gan gadu, gan pašvaldību kontekstā.

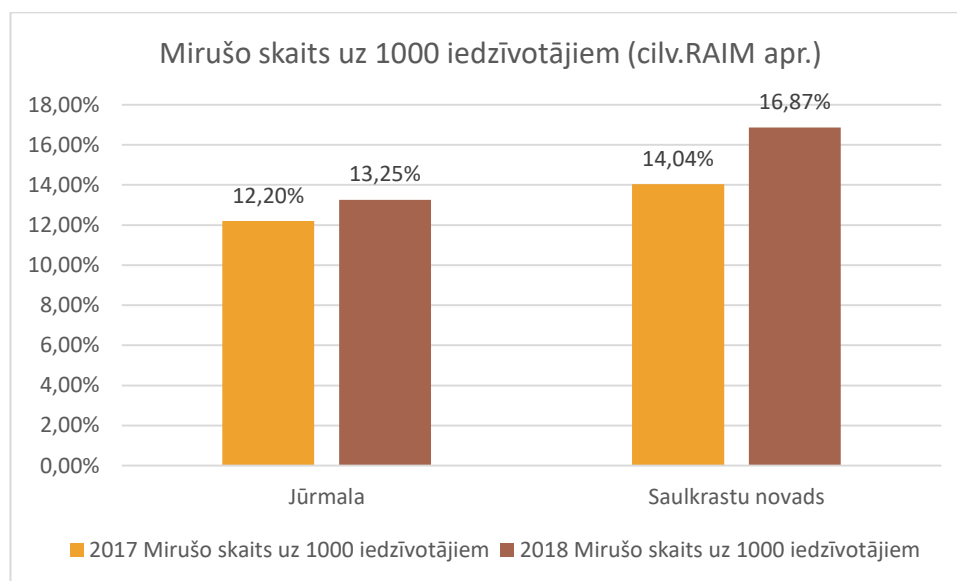
Attēls Nr. 6.4

Dati: RAIM

Attēls Nr. 6.5

Dati: RAIM

RAIM modulī ietverti Nodarbinātības Valsts aģentūras dati par bezdarba līmeni līdz 2018. gadam. Kā redzams Attēlā Nr. 6.3, bezdarba līmenis 2017.-2018. gadā pieaudzis abās pašvaldībās un ir aptuveni vienā līmenī. Pēc NVA statistikas datiem par 2019. gadu, minētajā gadā reģistrētais bezdarba līmenis Saulkrastos ir krities līdz 3.1%.

Tabula Nr. 6.3

Metrikas	Pašvaldība	2017	2018	2019
Bezdarba līmenis (% , NVA)	Jūrmala	3,80%	3,90%	0,00%
	Saulkrastu novads	3,30%	4,00%	0,00%
Bezdarba līmenis (% , RAIM apr.)	Jūrmala	0,00%	0,00%	0,00%
	Saulkrastu novads	0,00%	0,00%	0,00%

Dati: RAIM

Abās pašvaldībās pieaudzis ir arī visu pensiju vidējais piešķirtais apmērs un pensiju saņēmēju skaits – Tabula Nr. 6.4.

Tabula Nr. 6.4

Metrikas	Pašvaldība	2017	2018	2019
Visu pensiju vidējais piešķirtais apmērs (EUR, VSAA)	Jūrmala	316,84	331,72	356,47
	Saulkrastu novads	309,10	324,08	354,01
Visu pensiju saņēmēju skaits (civl., VSAA)	Jūrmala	14 372	14 408	14 427
	Saulkrastu novads	1 690	1 706	1 874

Dati: RAIM

Salīdzinot izglītības iestādes abās pašvaldībās, redzams, ka rādītāji atbilst iedzīvotāju skaita un blīvuma īpatnībām – Jūrmalā kopumā reģistrētas 13 pirmsskolas izglītības iestādes, 14

vispārizglītojošās skolas un 29 citas izglītības iestādes, bet Saulkrastos attiecīgi tikai viena pirmsskolas, divas vispārizglītojošās un divas citas izglītības iestādes. Turklāt Jūrmalā reģistrētas arī divas profesionālās pamata un vidējās izglītības iestādes un trīs augstākās izglītības iestādes (Tabula Nr. 6.5).

Tabula Nr. 6.5

Izglītības iestādes	Pašvaldības	Izglītības iestāžu skaits (skaits, IZM) 2019
Pirmsskolas izglītības iestādes	Jūrmala	13
	Saulkrastu novads	1
Vispārizglītojošās skolas	Jūrmala	14
	Saulkrastu novads	2
Profesionālās pamata un vidējās izglītības iestādes	Jūrmala	2
Augstākās izglītības iestādes	Jūrmala	3
Citas izglītības iestādes	Jūrmala	29
	Saulkrastu novads	2

Dati: RAIM

Izglītības pieejamība un attālums līdz izglītības iestādēm tiks salīdzināti nākamajā ziņojuma sadaļā *Pilotteritoriju analīze*.

Tabulā Nr. 6.6 atainots salīdzināmo pašvaldību teritorijas attīstības līmeņa indekss – tas raksturo attīstības līmeni attiecīgajā gadā, parādot teritoriju augstāku vai zemāku attīstību salīdzinājumā ar vidējo attīstības līmeni valstī. Tas ir vispārināts rādītājs, ko aprēķina atsevišķi plānošanas reģioniem, republikas pilsētām un novadiem. Saskaņā ar RAIM analizētajiem 2018. gada datiem, Saulkrastu pašvaldībai tas ir augstāks kā arī reģistrēts augstāks pieaugums.

Tabula Nr. 6.6

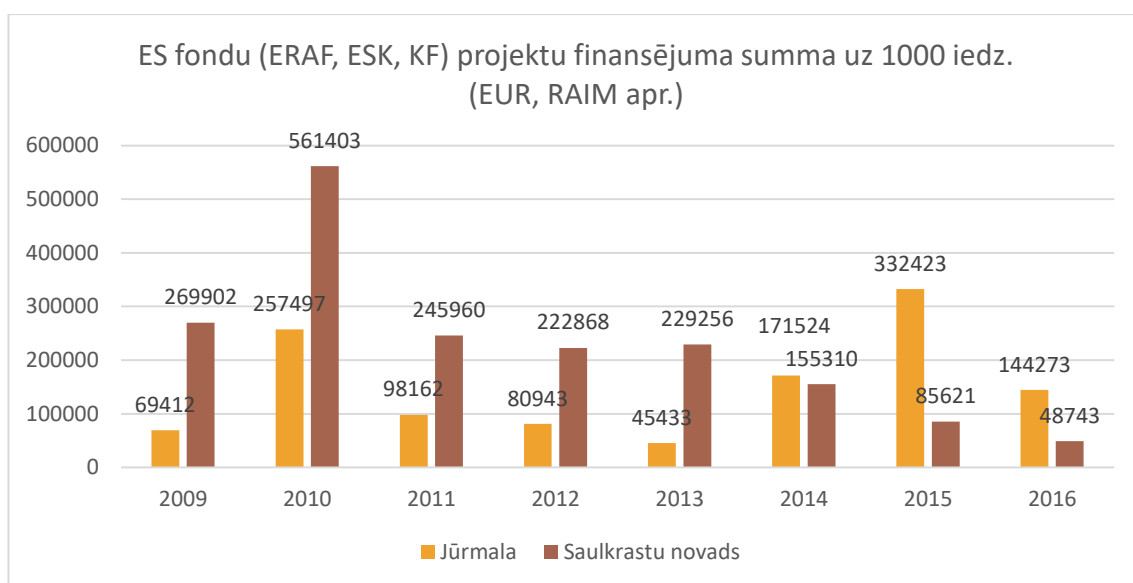
Pašvaldība	Teritorijas attīstības līmeņa indekss (vienības, VRAA)2018	Teritorijas attīstības līmeņa izmaiņu indekss (vienības, VRAA) 2018
Jūrmala	0,376	0,318
Saulkrastu novads	1,491	1,530

Dati: RAIM

Attēlos Nr. 6.6 un 6.7 atainota ES fondu projektu līdzfinansējumu summa uz 1000 iedzīvotājiem. Kopumā secināms, ka šie rādītāji augstāki ir Saulkrastu novadam.

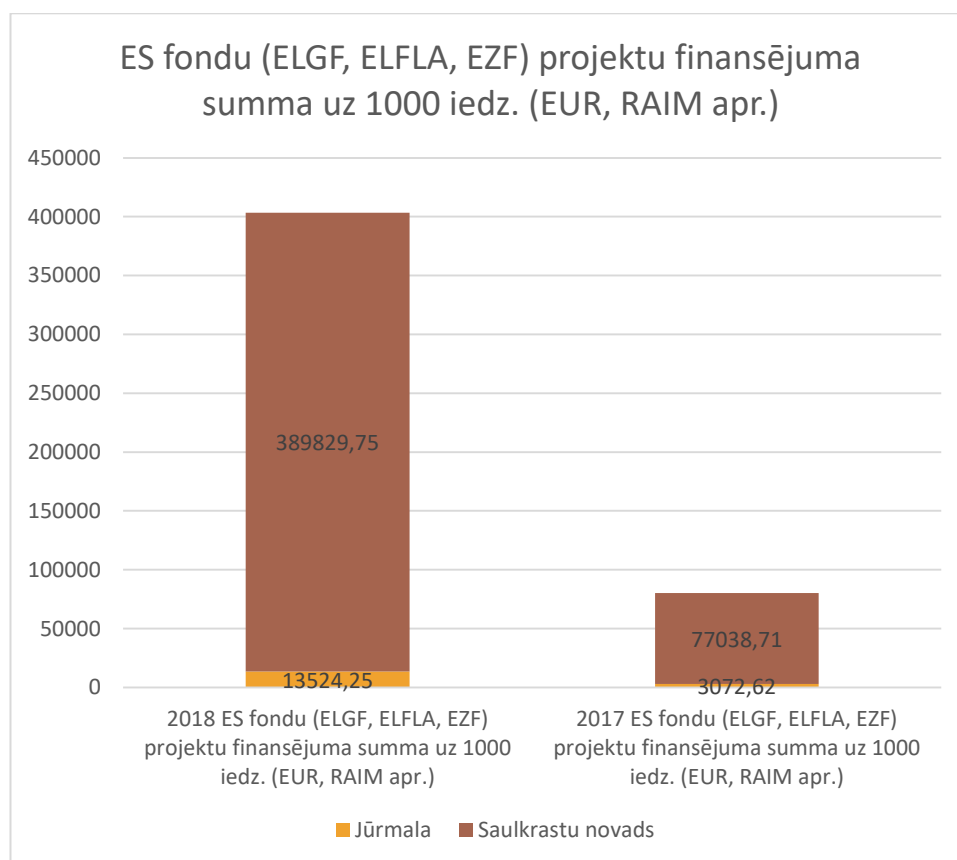

Attēls Nr. 6.6

Dati: RAIM

Attēls Nr. 6.7

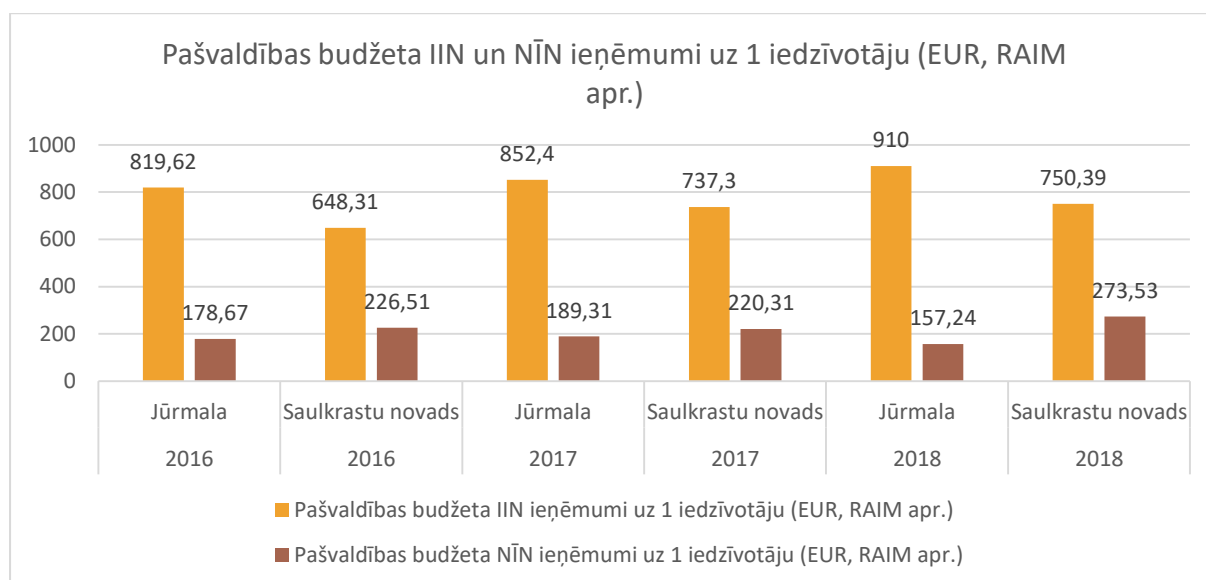

Dati: RAIM

Analizējot pašvaldību budžetu ieņēmumus uz vienu iedzīvotāju, redzams, ka ir Jūrmalas pašvaldībā IIN ieņēmumi ir ievērojami lielāki nekā Saulkrastu novada iedzīvotājiem, bet Saulkrastos nedaudz lielāki ir NĪN ieņēmumi uz vienu iedzīvotāju visos RAIM aprēķina apskatāmajos gados 2016. – 2018 (Attēls 6.8).

Attēls Nr. 6.8

Dati: RAIM

6.2. Pilotteritoriju analīze

Šajā ziņojuma sadaļā sniegts statistikas datu apkopojums un to kvantitatīvā un kvalitatīvā analīze par ekonomiskajiem, ekoloģiskajiem un kultūras aspektiem, balstoties uz definētajiem kritērijiem un indikatoriem. Pilotteritoriju sociāli ekonomiskajam izvērtējumam atlasīti un analizēti šādi rādītāji:

- Izglītība – analizējot tās pieejamību (cik tālu no pilotteritorijas atrodas tuvākā izglītības iestāde);
- Kultūras un izklaides iespējas – muzeju, teātru, kinoteātru, kultūras, tautas namu, bibliotēkas, sporta objektu skaits un to pieejamība (attālums no pilotteritorijas);
- Veselības nodrošinājums – ģimenes ārstu, slimnīcu, aprūpes centru pieejamība (attālums no pilotteritorijas);
- Uzņēmējdarbība – teritorijās esošo uzņēmumu ekonomisko rādītāju analīze.

Liela daļa monitoringa vadlīnijās iekļauto reģionālo ekonomisko izvēles rādītāju ir analizēti nodaļā par Saulkrastu sociāli ekonomisko izvērtējumu, piemēram, rādītājs par nodarbinātību, bezdarba līmeni u.c. gan sākotnējā, gan noslēguma monitoringa ziņojuma ietvaros ir analizēts, vērtējot Saulkrastu un to iedzīvotāju sociāli ekonomisko profilu (detalizētai analīzei skatīt šī ziņojuma 2. nodaļu).

Kā jau iztirzāts šīs nodaļas sākumā, gan pašas pilotteritorijas, gan pašvaldības, kurās atrodas Projekta pilotteritorijas, ir pārāk atšķirīgas, lai uz tām attiecinātu salīdzināmus ekonomikas rādītājus. Abas teritorijas vieno zināma specifika – tās ir piekrastes teritorijas, abas var raksturot kā kūrortpilsētas un abas atrodas apmēram vienādā attālumā no galvaspilsētas, taču ekonomisko rādītāju un iedzīvotāju skaita un blīvuma ziņā, kā arī attiecīgi no uzņēmējdarbības attīstības aspekta tās būtiski atšķiras.

Lursoft datu bāzē publiskotie dati liecina, ka reģistrēto uzņēmumu skaits abās pašvaldībās krasi atšķiras Tabula Nr. 6.7.

Tabula Nr. 6.7.

Reģistrēto uzņēmumu skaits					
	2016	2017	2018	2019	Kopā aktīvi
Jūrmala	278	274	283	285	4245
Saulkrasti	28	36	39	42	577

Dati: Lursoft

Projekta kontekstā ar uzņēmējdarbību saistīto skaitlisko rādītāju salīdzinājums netiek uzskatīts par objektīvi ilustrējošu tieši Projekta aktivitāšu ietekmes kontekstā, tādēļ padziļināts salīdzinājums abu pašvaldību un jo īpaši pilotteritoriju kontekstā netiek veikts. Ja vērtē uzņēmumu reģistrācijas dinamiku pa gadiem, redzams, ka Jūrmalas pašvaldībā reģistrēto uzņēmumu skaits pa gadiem ir praktiski vienāds un tajā pašā līmenī, kurpretim Saulkrastu novadā tam ir tendence pieaugt.

Arī kultūras un izklaides iespējas, kā arī izglītības pieejamība abās pašvaldībās ir atšķirīgas, ko vistiešākajā mērā iespējams skaidrot ar apdzīvotību.

Kā tas redzams no secinājumiem šajā nodaļā ietvertajā reģionālo ekonomisko rādītāju analizē, Jūrmalā ir ievērojami lielāks skaits izglītības iestāžu. Ja analizē Jūrmalas izglītības iestādes no pilotteritorijas pieejamības aspekta, secināms, ka tiešā tuvumā (posmā no pilotteritorijas līdz Asariem) atrodas vairākas pirmsskolas izglītības iestādes – kopumā šajā posmā sešas, viena no tām Ķemeru (Attēls Nr. 6.9), skolas – kopumā astoņas un viena Ķemeru (Attēls Nr. 6.10)

Attēls Nr. 6.9

Pirmsskolas izglītības iestādes Jaunķemeru pilotteritorijas tuvumā

Dati: www.jurmala.lv

Attēls Nr. 6.10

Izglītības iestādes Jaunķemeru pilotteritorijas tuvumā

Dati: www.jurmala.lv

levērojams ir arī kultūras iestāžu skaits Jūrmalas pašvaldībā – vairāki kultūras centri (Jūrmalas kultūras centrs, Kauguru kultūras nams, kas atrodas vistuvāk pilotteritorijai, estrādes, izstāžu zāles, muzeji, utt. Pilotteritorijas tuvumā identificētas četras bibliotēkas, kultūras nams un izstāžu zāle (Attēls Nr. 6.11).

Kultūras iestādes Jaunķemeru pilotteritorijas tuvumā

Dati: www.jurmala.lv

Veselības nodrošinājums Jūrmalas pilsētā ir ar plašāku piedāvājuma klāstu nekā Saulkrastos. Jaunķemeru pilotteritorijā atrodas *Kūrorta rehabilitācijas centrs "Jaunķemerī"*, kas ir daudzprofilu rehabilitācijas centrs, kas savā ikdienas praksē apvieno mūsdienu rehabilitācijas tehnoloģijas ar vēsturiskām kūrorta ārstēšanas tradīcijām – dūņu un minerālūdens procedūrām.

Jaunķemeru pilotteritorijas tuvumā atrodas arī vairākas citas veselības aprūpes iestādes:

PSIA Kauguru veselības centrs, kas veic primāro un sekundāro veselības aprūpi - iedzīvotāju primāro veselības aprūpi, diagnostiku, ārstēšanu, veselības aprūpi mājās, piedāvājot ģimenes ārstu, pediatru, kardiologa, ķirurga, urologa, ginekologa, psihiatra, neirologa, oftalmologa, otolaringologa, dermatovenerologa izmeklēšana, ārstēšana, profilakse, konsultācijas, funkcionālo diagnostiku laboratorijas un radioloģijas u.c. izmeklējumus, zobārstniecības pakalpojumus – izmeklēšana, konsultācijas, ārstēšana, profilakse, zobu ekstrakcijas, kā arī vakcinācijas.

Veselības un sociālās aprūpes centrs – Sloka – Jūrmalas pilsētas pašvaldības kapitālsabiedrība, kur tiek sniegti kvalificēti pakalpojumus tiem, kam nepieciešama sociālā aprūpe un kvalificēta medicīnas personāla uzraudzība. Centrā atrodas – sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļa pilngadīgām personām, pensijas vecuma personām, personām ar invaliditāti un ar fiziska rakstura traucējumiem, personām ar garīga rakstura traucējumiem, kur tiek vispusīgi nodrošinātas šo cilvēku vajadzības gan pēc sociālās, gan medicīniskās un garīgās palīdzības.

Pilotteritorijas tuvumā atrodas arī *Vaivaru rehabilitācijas centrs*, *Mēness veselības centra doktorāts Kauguros*, kā arī atsevišķi reģistrētas vairākas ģimenes ārstu prakses.

Nedaudz tālāk no pilotteritorijas Jūrmalas pilsētā atrodas arī citas medicīnas un veselības aprūpes iestādes:

Jūrmalas slimnīca – daudzprofilu un neatliekamās palīdzības ārstniecības iestāde, kurā tiek sniegti veselības aprūpes pakalpojumi pacientiem no Jūrmalas pilsētas, Rīgas reģiona un visas Latvijas, neskatoties uz veselības pakalpojumu reģionālo sadalījumu, kā arī ārvalstu pacientiem. Nodrošina, neatliekamo medicīnisko palīdzību, ambulatoro medicīnisko palīdzību, stacionāro medicīnisko palīdzību.

Dubultu poliklīnika. Ambulatora ārstniecības iestāde, kas piedāvā plaša spektra pakalpojumus gan bērniem, gan pieaugušajiem. Profesionālas un kvalitatīvas konsultācijas, izmeklējumus, operācijas un ārstēšanu nodrošina vairāk nekā 40 speciālistu.

Saulkrastos ir viena pirmsskolas izglītības iestāde – bērnudārzs "Rūķītis" un divas vispārizglītojošās izglītības iestādes – Saulkrastu vidusskola un Zvejniekiema vidusskola, kā arī Vidzemes jūrmalas mūzikas un mākslas skola ar nodaļām Zvejniekiemā un Saulkrastos. Saulkrastu novadā darbojas arī ārpuskolas nodarbību kolektīvi bērniem un pusaudžiem – Mūsdienu deju grupa "FRACTUS", pirmsskolas bērnu deju kolektīvs, pirmsskolas bērnu vokālā studija. Saulkrastu sākumskola un vidusskola atrodas 3 km attālumā no pilotteritorijas, Zvejniekiema vidusskola – 9 km.

Kolektīvās kultūras iespējas Saulkrastu novadā gan bērniem, gan pieaugušajiem piedāvā *Kultūras nams Zvejniekiems*, kur tiek arī rīkoti saviesīgi deju pasākumi, koncerti un izrādītas kinofilmas, kā arī *Saulkrastu kultūras un sporta centrs*. Saulkrastu kultūras un sporta centrs piedāvā, treniņu zāli un multifunkcionālo arēnu ar asfalta segumu basketbolam, florbolam, futbolam. Netālu no pilotteritorijas atrodas arī aktīvās atpūtas peintbola parks un kempings "Bušas", velonoma, skeitlaukums.

No muzejiem minami Saulkrastu vēstures muzejs, kas atrodas Reiņa Kaudzītes dārza mājiņā, un Saulkrastu Velosipēdu muzejs, kas ir unikāls ar to, ka muzeja kolekcija ir vienīgā seno velosipēdu kolekcija Latvijā un lielākā Baltijā. Saulkrastos ir arī tradīcijām bagāta koncertu norises vieta vasaras sezonā – Saulkrastu estrāde, kā arī izklaides pasākumus sezonā piedāvā pludmales kafejnīcas un pašvaldības koordinētie pasākumi Saules laukumā pilsētas centrā. Lielākā daļa kultūras un izklaides iespēju Saulkrastu pašvaldībā atrodas 1-5 km attālumā no pilotteritorijas, Zvejniekiems atrodas 9 km attālumā. Saulkrastos ir arī viena bibliotēka.

Saulkrastos veselības aprūpes nodrošinājums ir ievērojami mazāks. Saulkrastu pilsētas slimnīca no oktobra līdz aprīlim darbojas kā 1. līmeņa, bet no maija līdz septembrim kā 3. līmeņa steidzamās medicīniskās palīdzības punkts. 1. līmeņa steidzamās medicīniskās palīdzības punktos medicīnisko palīdzību sniedz viens ārsts ar vienu māsu vai ārsta palīgu, 3. līmeņa punktā medicīnisko palīdzību nodrošina trīs ārsti (ķirurgs-traumatologs, anesteziologs un internists vai anesteziologs-reanimatologs) un divas medmāsas vai ārstu palīgi. Arī darba laiks dažādās sezonās ir atšķirīgs.

Saulkrastu slimnīca ir pārprofilēta par ambulatoro pakalpojumu sniedzēju, nodrošinot arī dienas stacionāru. Dienas stacionārs sniedz veselības aprūpes pakalpojumus gan diagnostiskos, gan ārstnieciskos, kurus to sarežģītības, risku vai laikietilpības dēļ nav iespējams sniegt ambulatori, tomēr nav nepieciešama uzņemšana stacionārā. Saulkrastu slimnīcas poliklīnika piedāvā ģimenes ārsta, ķirurga, neirologa, okulista, LOR, radiologa, ginekologa, zobārsta, pediatra, fizioterapeita pakalpojumus. Pilsētā atrodas divas aptiekas.

Saulkrastos pieejami arī skaistumkopšanas un veselības studijas pakalpojumi, darbojas vairākas frizētavas.

Secinājumi

Abas analizētās pašvaldības un attiecīgi arī pilotteritorijas vieno zināma specifika – tās ir piekrastes kūrortpilsētas, kas atrodas apmēram vienādā attālumā no galvaspilsētas, taču būtiski atšķiras iedzīvotāju skaita un blīvuma ziņā, kā arī uzņēmējdarbības attīstības dinamikas, sabiedrisko un citu pakalpojumu pieejamības salīdzinājumā, tādēļ nav objektīvi uz tām attiecināt salīdzināmus ekonomikas rādītājus Projekta kontekstā.

Pašvaldību analizētie dati pēc Reģionālās attīstības indikatoru modulī (RAIM) apskatītajiem demonstrē atšķirīgu situāciju atkarībā no apskatāmā indikatora un nav saskatāmas nekādas īpaši pamatojamas, izceltas tendences. Daži no rādītājiem, kas būtiski atšķiras – piemēram, izglītības iestāžu skaits, ir loģiski izskaidrojamas ar atšķirībām iedzīvotāju skaitā un blīvumā. Jūrmala ir krietni biežāk apdzīvota teritorija nekā Saulkrasti, līdz ar to pamatojams ir daudz lielākais izglītības, kultūras, ārstniecības un veselības aprūpes iestāžu, kā arī citu pakalpojumu sniedzēju skaits un piedāvāto pakalpojumu klāsts.

Dažos no indikatoriem tomēr Saulkrastu pašvaldībai identificēti austāki rādītāji – piemēram, daudz augstāks ES fondu līdzfinansējums projektiem uz 1000 iedzīvotājiem, kā arī vispārējs VRAA piešķirtais teritorijas attīstības līmeņa indeksa novērtējums.

Kopumā secināms, ka šajā ziņojumā ietvertais pašvaldību salīdzinājums ir ņemams vērā tikai ilustratīvi, lai gūtu kopējo kopainu par Projekta īstenošanas vietu pašvaldību atšķirībām, un praktiski nav attiecināms uz Projekta aktivitātēm un to ietekmi.

7. Ārvalstu pieredzes apmaiņas un adaptācijas Latvijai efektivitātes monitorings

Noslēguma monitoringa ietvaros tika veikta Projekta ietvaros izveidoto ārvalstu un vietējo ekspertu sadarbības grupu un iesaistīto mērķgrupu analīze.

Projekta īstenošanas laikā tā pārstāvji piedalījušies dažādos pasākumos un prezentējuši Projekta aktivitātes un rezultātus mērķauditorijām gan Latvijā, gan ārvalstīs. Latvijā Projekta zinātniskās darbības ietvaros paveiktais prezentēts Rēzeknes tehnoloģiju akadēmijas un Latvijas Universitātes zinātniskajās konferencēs, kā arī partneri guvuši starptautisku pieredzi, apmeklējot zinātniskos institūtus un starptautiskas konferences par ekosistēmu pakalpojumu tēmu.

- Pieredzes apmaiņa Vācijas Dabas resursu aizsardzības institūtā (*Institute of Natural Resource Conservation*) Ķīlē un Eiroparku federācijas Vācijas filiālē (*Europarc Deutschland*), 10.03. - 11.03.2015.

Brauciena mērķis bija iegūt informāciju, jaunas atziņas par ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanas iespējām, veidiem un ekosistēmu pakalpojumu temata informācijas izplatīšanu dažādām mērķauditorijām.

Pirmā vizīte norisinājās Vācijā, Ķīlē, Dabas resursu aizsardzības institūtā (*Institute for Natural Resource Conservation*) Ekosistēmu menedžmenta departamentā (*Department of Ecosystem Management*). Tikšanās norisinājās ar šī departamenta pārstāvi Dr. habil. Bendžaminu Burghardu (*Benjamin Burkhard*), kas ir pieredzējis ekosistēmu pakalpojumu pieejas pētnieks un idejas attīstītājs. Viņa zināšanu lokā ir tādi temati kā cilvēka-dabas interakcija, ekosistēmu funkciju modelēšana un kartēšana, ainavu ekoloģija, integrēta ainavu un piekrastes zonas pārvaldīšana u.c. Dr. Bendžamins Burghards kopīgi ar Baltijas Vides forumu un citiem partneriem strādā pie projekta "ESMERALDA" jeb „*Ekosistēmu pakalpojumu kartēšanas uzlabošana politikas un lēmumu pieņemšanas procesiem*”, kura mērķis ir izveidot datu avotu, kas palīdzētu Eiropas mērogā zaļās infrastruktūras izveidē un ekosistēmu pakalpojumu resursu atjaunošanas prognozēšanā.

Vizītes laikā Projekta pārstāvji konsultējās ar Dr. B. Burghardu par Projektā plānotajām aktivitātēm, mērķiem un sagaidāmajiem rezultātiem, kā arī padziļināti skaidroja ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanas metodikas plānoto izstrādes procesu.

Nākamās vizītes laikā projekta pārstāvji apmeklēja Eiroparku federācijas Vācijas biroju (*Europarc Deutschland*) Berlīnē, kur tikās ar ekspertu Katju Arctu (*Dr. Katja Arzt*). Eksperte ir ilgstoši pētījusi resursu ilgtspējīgas izmantošanas un atjaunojamās enerģijas jautājumus un šobrīd pēta, kā un vai ir

iespējams piesaistīt finansējumu dabas aizsardzībai, pārdodot uzņēmējiem ekosistēmu pakalpojumus.

Kopumā Vācijas eksperti atzinīgi novērtēja Projekta pārstāvju idejas un centienus. Sabiedrības informēšanas aktivitāšu ietvaros Eiroparku federācijas pārstāve ieteica atspoguļot cilvēkiem ekosistēmu pakalpojumu scenāriju modelēšanas rezultātus, respektīvi, attēlojot, kā konkrētā ekosistēma izskatītos, kā tiktu ietekmēta, ja tajā norisinātos ekosistēmu degradējošas aktivitātes, un kāda tā būtu, kādu pienesumu sabiedrībai sniegtu, ja tā tiktu izmantota ilgtspējīgā veidā.

Kopumā abas vizītes sniegušas projekta „LIFE Ekosistēmu pakalpojumi” komandai ļoti vērtīgas atziņas un idejas, kā uzlabot Projektā plānoto aktivitāšu ieviešanu un tādējādi veicinātu ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanas integrēšanu politikas un lēmumu pieņemšanas procesos, ko visā Eiropā skata kā iespēju daudz precīzāk īstenot dabas aizsardzības, teritoriju ilgtspējīgas attīstības aktivitātes.

- Dalība starptautiskajā konferencē par ekosistēmu pakalpojumiem Beļģijā, Antverpenē "Helping nature to help us" no 19.09. - 23.09.2016.

Konference tika veltīta svarīgajai veselīgas ekosistēmas lomai cilvēka labklājībā un dabas aizsardzībā. Tēma "Helping nature to help us" jeb "Palīdzam dabai, lai tā palīdzētu mums" ieskicēja savstarpējo saikni starp cilvēku un dabas vidi, kas cilvēkam nemitīgi nodrošina ekosistēmu pakalpojumus. Konference bija lielākais šāda mēroga pasākums, kas viscaur veltīts ekosistēmu pakalpojumu tematam 2016. gadā. Kopumā 60 sesijās konference vienkopus pulcināja vairāk nekā 600 pārstāvjus – zinātniekus, praktiķus no valsts, nevalstiskā un biznesa sektora, kas dalījās ar jaunāko pētījumu rezultātiem un pieredzi ekosistēmu pakalpojumu jomā.

Projekta pārstāvji prezentēja Projekta galvenos mērķus, ieceres un plānotos rezultātus, kā arī līdzšinējo veikumu. Konferences ietvaros, atsevišķā filmu sesijā tika prezentētas arī Projekta ietvaros tapušās īsfilmas.

Divās no konferences dienām norisinājās standu referātu sesijas, kuru laikā konferences dalībnieki prezentēja jaunākos atklājumus un pieejas projektos, zinātniskajos darbos un praksē utt. Arī Projekta pārstāvji prezentēja divus standu referātus – par projektā veiktās kartēšanas rezultātiem Saulkrastu un Jaunķemeru pilotteritorijās un par jaunizveidotajiem vides objektiem un labiekārtojumu Saulkrastos pie Baltās kāpas.

Tematiskās izstādes laikā bija pieejama informācija par tādām tēmām kā: bišu monitorings un vide; Biobloki – unikālas purva ainavas aizsardzība, pārveidojot velēnu par vērtīgu celtniecības materiālu; ilgtermiņa pētījums par dabas daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu funkcijām; dabas daudzveidība un ainava; zaļā infrastruktūra: uz vides materiāliem balstīti risinājumi ilgtspējīgu, veselīgu pilsētu attīstībai; augsnes bioloģija un ekosistēmu pakalpojumi, ieguvumu maksimizēšana no ūdenstilpēm, izmantojot nopelnītos resursus; Ecometrica: platforma, kur publicēt un dalīties ar teritoriju plānošanas datiem ekosistēmu pakalpojumu jomā, tā uzlabojot lēmumu pieņemšanu; ekosistēmu pakalpojumu kartēšana, metodes u.c. Tāpat konferencē tika prezentēti dažādi ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanas modeļi, nākotnes attīstības moduļi un scenāriji līdz par

2050. gadam. Tika reklamēta arī jauna platforma - OPPLA, kas vienkopus apvieno ekosistēmu pakalpojumu jaunākās atziņas un prakses.

- *LIFE programmas platformas tikšanās "Ekosistēmu pakalpojumu koncepta piemērošana praktisko lēmumu pieņemšanai" Tallinā 10.05. - 12.05.2017.*

Platformas tikšanās rīkota ar mērķi veicināt pieredzes apmaiņu starp LIFE projektiem un speciālistiem, kas darbojas ekosistēmu pakalpojumu jomā. Tikšanos apmeklēja dažādu LIFE projektu pārstāvji, pētnieki, zinātnieki un eksperti kopumā no 16 Eiropas Savienības valstīm. Šādas aktuālām tēmām veltītas kopējas sanāksmes tiek organizētas, lai pilnveidotu vides un dabas aizsardzības politikas mērķus un uzdevumus, un balstītu tos uz praktiskā pieredzē iegūtajām atziņām.

Dalībnieki tika iepazīstināti ar esošiem ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanas rīkiem un pašreiz izstrādes stadijā esošiem risinājumiem, kā arī diskutēja par risinājumiem un iespējām plašāk izmantot ekosistēmu sniegto pakalpojumu novērtēšanas rezultātus dažādu sektoru politikās un to ieviešanā. Noslēdzošajā dienā dalībnieki piedalījās izziņas braucienos, iepazīstot ekosistēmu pakalpojumus gan urbānā vidē, gan dabā.

Papildus sākotnēji projekta pieteikumā identificētajiem braucieniem tika īstenotas arī vairākas pieredzes apmaiņas ārvalstu vizītes un tikšanās:

- "9th European Conference on Ecological Restoration" (Somija, Oulu no 2014. gada 3.augusta līdz 6.augustam) Pasākumā sniegta prezentācija postera formātā par Projekta ietvaros uzsākto izpētes darbu pie metodoloģijas izstrādes ekosistēmu novērtējuma lēmumu pieņemšanas procesos.
- "Coastal Ecosystem Services at the Land-Sea Interface" (Ķīle, Vācija, no 2015. gada 22. līdz 25. martam). Brauciena mērķis bija papildināt zināšanas par piekrastes ekosistēmu ekonomisko novērtējumu, kā arī tādiem tematiem kā cilvēka-dabas interakcija, ekosistēmu funkciju modelēšana un kartēšana, ainavu ekoloģija, integrēta ainavu un piekrastes zonas pārvaldīšana, resursu ilgtspējīgas izmantošanas un atjaunojamās enerģijas jautājumi, kā arī - kā un vai ir iespējams piesaistīt finansējumu dabas aizsardzībai, pārdodot uzņēmējiem ekosistēmu pakalpojumus.
- "Baltic Sea Forum "Water protection in municipalities – it costs money, because it saves money" (Tallinā, Igaunijā, no 2015. gada 25. līdz 27. martam). Brauciena mērķis bija pieredzes apmaiņas un tīklošanas aktivitātes un projekta popularizēšana un sadarbības veicināšana ar Baltijas Jūras reģiona organizācijām. Tika organizēta atsevišķa tikšanās ar Baltic Sea Foruma organizētājiem no Helsinku pilsētas vides centra un *Baltic Sea Challenge* iniciatīvas.
- Dalība projekta "Piekrastes un jūras plānošana Pērnavas līcī Igaunijā un Latvijas piekrastes pašvaldībās" noslēguma konferencē (Pērnavā, Igaunijā, 2015. gada 19.maijā). Brauciena

mērķis bija iepazīt projektā izmantoto metodoloģiju jūras telpiskās plānošanas un funkcionālās sasaistes nodrošināšanai starp jūras un piekrastes zonām. Iepazīti labas prakses piemēri Nīderlandē un Dānijā, kas īstenoti, izmantojot maksimālo teritorijas potenciālu, tajā pašā laikā sekmējot ilgtspējīgu resursu izmantošanu un veicinot sadarbības attiecību veidošanos starp ieinteresētajām pusēm.

Projekta partneru pārstāvji piedalījušies arī starptautiskās zinātniskās konferencēs Latvijā, kur uzstājās ar referātiem un prezentācijām par Projekta ietvaros īstenoto zinātnisko darbību un gūtajiem rezultātiem.

- Dalība LU 77. zinātniskās konferences apakšsekcijā "Telpiskā plānošana un attīstība" ar prezentāciju "Ekosistēmu pakalpojumu pieeja teritorijas attīstības plānošanā", Rīgā 31.01.2019.
- Dalība LU 75. zinātniskās konferences apakšsekcijā "Telpiskā plānošana un attīstība" ar diviem referātiem par Projektā gūto pieredzi ekosistēmu pakalpojumu kartēšanas jomā un vides objektu izveidē Saulkrastos, Rīgā, 02.02.2019.
- Dalība LU 74. zinātniskās konferences apakšsekcijā "Telpiskā plānošana un attīstība" par vides dizaina objektu koncepciju Saulkrastos 05.02.2016.
- Dalība Rēzeknes tehnoloģiju akadēmijas starptautiskajā zinātniskajā konferencē "Society, integration, education - SIE2016" 27.05.- 28.05.2016.

Secinājumi

Ekosistēmu pakalpojumu tēma Eiropas līmeņa dienaskārtībā ir jau vairākus gadus, taču joprojām pastāv sociāli un politiski izaicinājumi šīs pieejas integrēšanai praksē – politikā, nacionālajā likumdošanā, teritoriju plānošanā, lauksaimniecībā, zivsaimniecībā un arīdzan mediju dienaskārtībā. Kopumā dalība konferencē bija nozīmīga ne tikai, lai iepazīstinātu satarptautisko sabiedrību ar Projekta aktivitātēm un rezultātiem, bet jo sevišķi, lai smeltos jaunas zināšanas un praktiskus piemērus, kā ekosistēmu pakalpojumu tēmu integrēt vietējā ekonomikā, kam Eiropā šobrīd aktīvi tiek meklētas dažādas pieejas. Šo pieredzes apmaiņas braucienu rezultātā Projekta īstenotāji ir izveidojuši un arī turpmāk attīstījuši sadarbību ne tikai ar zinātniekiem un pētniekiem, bet arī ar citu sektoru un mērķgrupu pārstāvjiem, lai kopīgi izstrādātu priekšlikumus efektīvākai ekosistēmu pakalpojumu pieejas integrēšanai efektīvas plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesā nākotnē. Šāda sadarbības loka paplašināšanās ir sekmējusi arī identificēt nepieciešamību pēc turpmākiem projektiem un arī jaunu projektu ideju rašanos.

Arī Projekta pārstāvju dalība konferencēs Latvijā sniegusi būtisku atbalstu Projekta ietvaros īstenotās zinātniskās darbības un rezultātu popularizēšanai starptautiskās zinātniskajās aprindās, sekmējusi mērķgrupu iesaisti un sadarbības tīklu izveidi.

8. Projekta komunikācijas efektivitāte *(I.Hoņavko, E.Zaķe-Kļaviņa, Dabas aizsardzības pārvalde)*

Projekta komunikācijas efektivitāte tiek vērtēta gan pēc Projektā definētajiem un sasniegtajiem rezultātīvajiem rādītājiem un sasniegtās mērķauditorijas, gan, izvērtējot Projekta organizēto pasākumu dalībnieku aptauju rezultātus.

Sasniegtie rezultātīvie rādītāji skatāmi 8.1. tabulā un sasniegtā mērķauditorija 8.2. tabulā.

8.1. tabula

Projekta būtiskāko komunikācijas aktivitāšu rezultātīvie rādītāji

Komunikācijas aktivitāte	Sasniegtais	Plānotais
Projekta mājaslapas skatījumu skaits	66 270	10 000
Projekta mājaslapas unikālo skatījumu skaits	48 517	3 000
Preses relīžu skaits/skatījumu skaits mājaslapā	105/7336	16/3200
Twitter sekotāju skaits	285	-
Facebook sekotāju skaits	407	-
Projekta e-avižu lejupielāžu skaits (8 e-avīzes)	8 674	1 600
Projekta īsfilmu skatījumu skaits vietnē <i>youtube.com</i> (3 īsfilmas – latviski un ar angļu valodas subtitriem)	5 856	-
Projekta rīkoto talku dalībnieku skaits (4 talkas)	200	120
Projekta rīkoto semināru dalībnieku skaits (6 semināri)	268	150
Dalībnieku skaits projekta rīkotajos izglītojošajos pasākumos pašvaldībām un NVO (10 pasākumi)	207	100
Dalībnieku skaits projekta rīkotajos izglītojošajos pasākumos augstskolu studentiem un vietējām skolām (6 pasākumi)	250	150
Dabas dizaina parka atklāšanas pasākuma dalībnieku skaits	86	> 50
Projekta konferences dalībnieku skaits	129	> 70

8.2. tabula

Sasniegtā mērķauditorija Projekta organizētajos pasākumos

Mērķauditorija	Sasniegtais skaits	Plānotais skaits
Pašvaldību teritoriju un attīstības plānotāju skaits	123	32
Piekrastes uzņēmēju skaits	66	50
Piekrastes iedzīvotāju skaits	220	150
Valsts pārvaldes iestāžu skaits	15	15
Pētniecības un izglītības iestāžu skaits	38	15
Nevalstisko organizāciju skaits	32	15

Mērķauditorija	Sasniegtais skaits	Plānotais skaits
(šajā kategorijā iekļauti arī konsultāciju sniedzēji, kas reģistrēti kā SIA)		
Studenti/tūristi	271	150
Eiropas Komisijas/starptautisko organizāciju skaits	4	5

Visā Projekta ieviešanas laikā pasākumu dalībnieku aptaujas anketa tika veidotas pēc vienota principa – iekļaujot jautājumus par pasākumā apskatītajām tēmām, kā arī izziņot pasākumu dalībnieku viedokli par ekosistēmu pakalpojumiem. Lai novērtētu Projekta komunikācijas efektivitātes un sabiedrības viedokļu maiņu Projekta ieviešanas gaitā – tiek salīdzināti divi periodi – no Projekta sākuma līdz 2018. gadam un 2019. – 2020. gads.

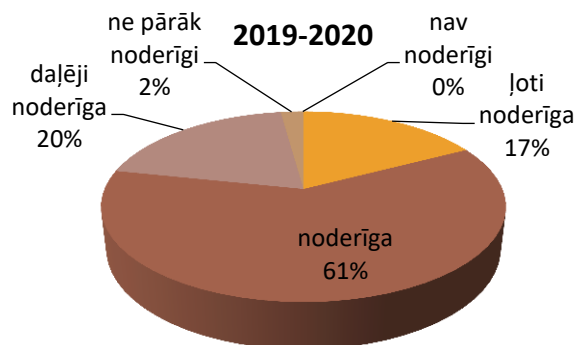
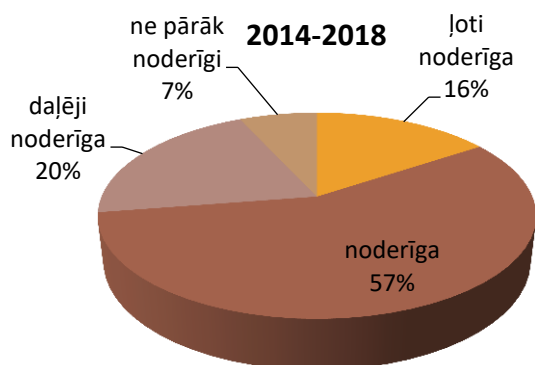
Secinājumi

1. **Projekta pasākumu laikā pasniegto tēmu izvēle** ir vērtējama kā sekmīga un esam snieguši Projekta mērķauditorijas gaidīto informāciju. Lielākā daļa jeb $\frac{3}{4}$ pasākumu dalībnieku ir atzinuši iegūto informāciju kā ļoti noderīgu vai noderīgu (skatīt jautājumus no Nr. 1. – Nr. 9). Likumsakarīgi, ka, pieaugot Projekta un tajā iesaistīto speciālistu pieredzei un Projektā sasniegtajiem rezultātiem, informācija sekmīgāk tiek nodota arī sabiedrībai - vairumam tēmu palielinās apmierināto dalībnieku skaits 2019. – 2020. gadā organizētajos pasākumos.
2. **Vērojama mērķauditorijas fokusa maiņa.** Ja Projekta pirmajā pusē auditoriju vairāk interesēja ekosistēmu pakalpojumu kartēšanas un vērtēšanas jautājumi (skatīt jautājumus Nr. 4 – Nr. 5), tad Projekta otrajā pusē lielāks svars bija tēmām par ekosistēmu pakalpojumu lietojuma normatīvo ietvaru, sasaisti ar ilgtspējīgu attīstības plānošanu (skatīt jautājumu Nr.3), kas liecina par Projekta mērķauditorijas - plānotāju gatavību uzsākt ekosistēmu pakalpojumu pieejas lietošanu un ir nepieciešams iegūt informāciju par sasaisti ar plānošanas procesu reglamentējošiem dokumentiem.
3. **Pieaugot projektā sasniegtajiem rezultātiem, praktisko rīku pieejamībai, ļoti būtiski pieaudzis praktisko nodarbību lietderīgums** (skatīt jautājumu Nr. 6).
4. Projekta organizētās aktivitātes dabā – **talkas to dalībnieki vērtējuši atzinīgi. Ir attaisnojusies arī talkās piekoptā prakse** veikt ne tikai praktisko darbu, bet sniegt arī informāciju par veicamo darbu būtību, pienesumu ekosistēmu stāvokļa uzlabošanā un tādējādi ar talku palīdzību veikt **vides izglītības funkciju**. Vairums talku dalībnieku ieguva jaunu informāciju (skatīti jautājumu Nr. 7), ar kuru tie varēs dalīties un pārnest labo praksi uz citām teritorijām.
5. **Projekta komunikācijas mērķis - veicināt izpratni par ekosistēmu saudzīgu izmantošanu un ekosistēmu pakalpojumu nozīmi sabiedrības labklājības veicināšanā, un lietojumu plānošanas procesā ir sasniegts** (skatīt jautājumu Nr. 10 – Nr. 12). Projekta ieviešanas gaitā ir vērojams izpratnes pieaugums gan par ekosistēmu pakalpojumu novērtējuma lietojuma vajadzību un jēgu (skatīt jautājumu Nr. 11 – Nr. 12), gan augsts ir to pasākumu dalībnieku skaits, kas pilnībā redz ekosistēmu pakalpojumu pieejas izmantošanu savā profesionālajā darbībā tuvāko gadu laikā (skatīt jautājumu Nr. 13).

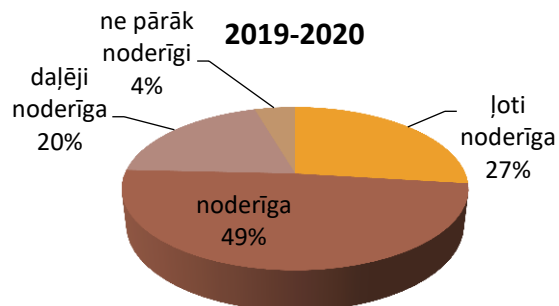
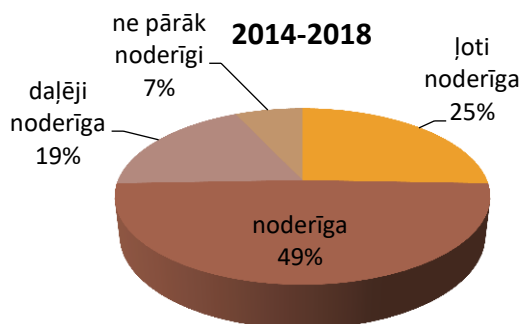

6. Veicot aptaujas anketu komentāru sadaļas analīzi secināms, ka Latvijas speciālisti izprot ekosistēmu pakalpojumu tēmu un ekosistēmu pakalpojumu pieejas lietojuma vajadzību, tomēr atzīmē, ka **mērķtiecīgāka pieejas izmantošana būtu, ja prasība veikt ekosistēmu pakalpojumu izvērtējumu plānošanas procesā tiktu nostiprināta arī normatīvajā regulējumā.**

1. Informācija par projektu

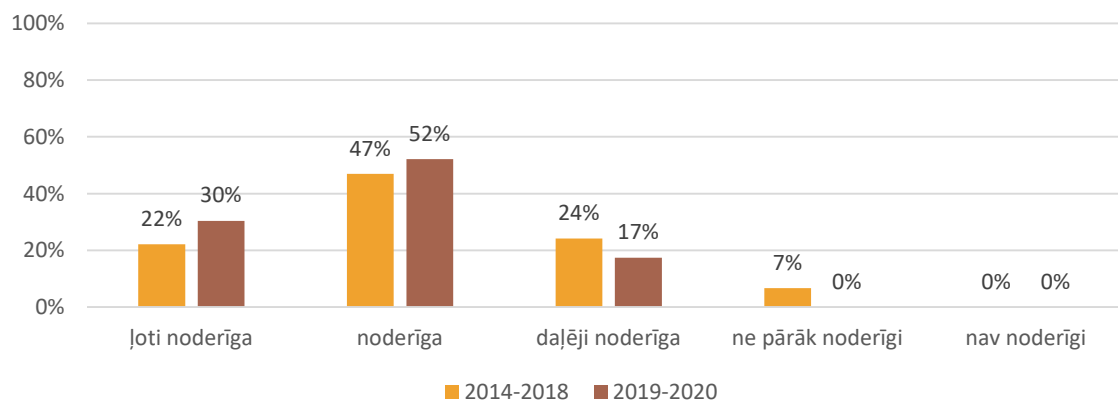
2. Informācija par ekosistēmu pakalpojumu pieeju un tās praktisku izmantošanu ilgtspējīgai teritoriju plānošanai un pārvaldībai

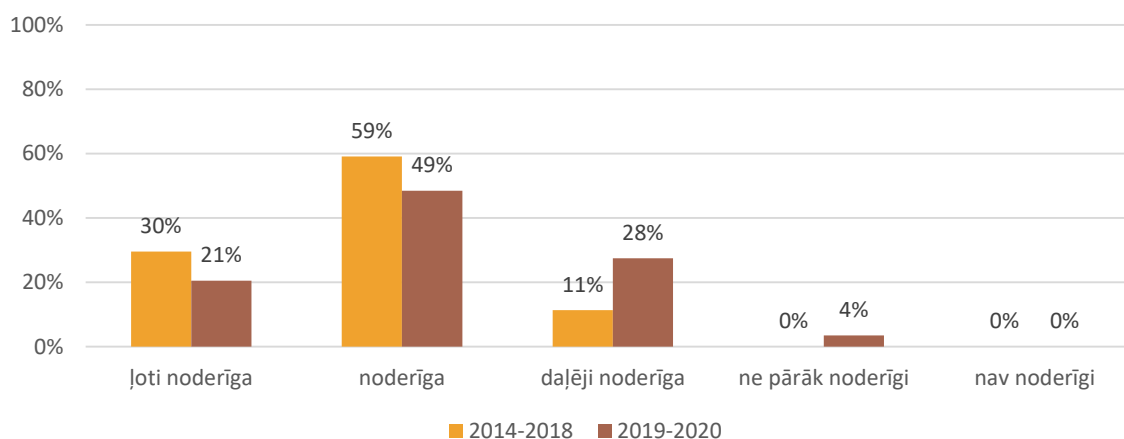
3. Informācija par ekosistēmu pakalpojumiem, ilgtspējīgu attīstību, ekosistēmu pakalpojumu pieeju, tās attīstību un normatīvo ietvaru

Informācija par ekosistēmu pakalpojumiem, ilgtspējīgu attīstību, ekosistēmu pakalpojumu pieeju, tās attīstību un normatīvo ietvaru

4. Informācija par ekosistēmu pakalpojumu kartēšanu un vērtēšanu – pieredze un prakse

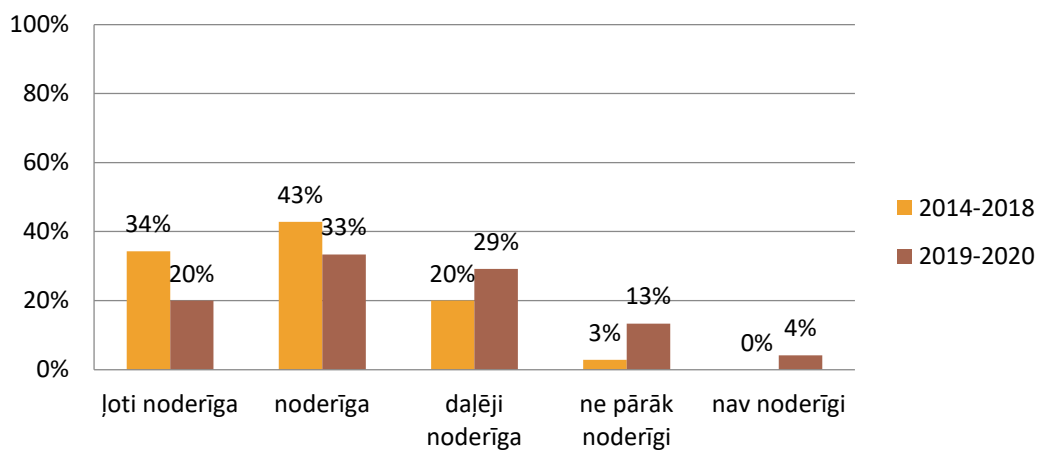
Informācija par ekosistēmu pakalpojumu kartēšanu un vērtēšanu – pieredze un prakse

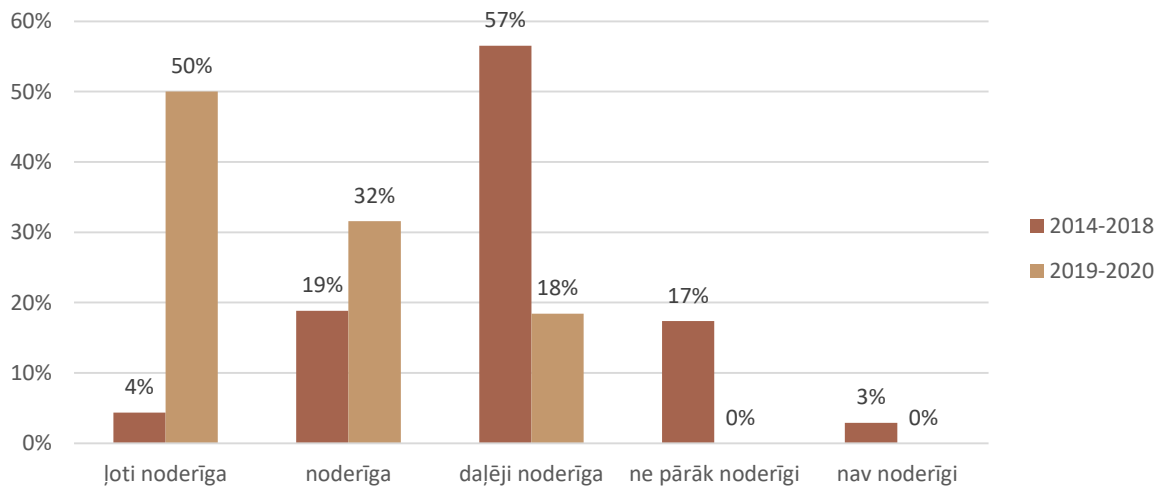
5. Informācija par ekosistēmu pakalpojumu ekonomisko un sociālekonomisko vērtību

Informācija par ekosistēmu pakalpojumu ekonomisko un sociālekonomisko vērtību

6. Praktisko nodarbību novērtējums

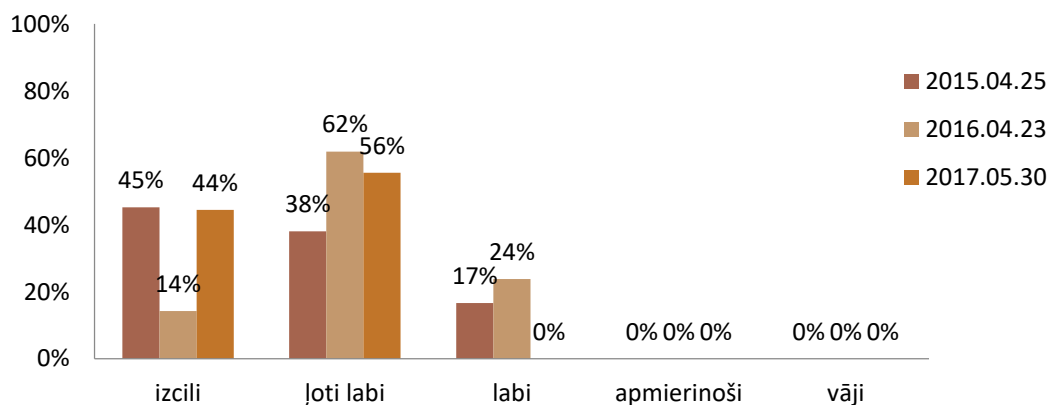
Praktisko nodarbību novērtējums

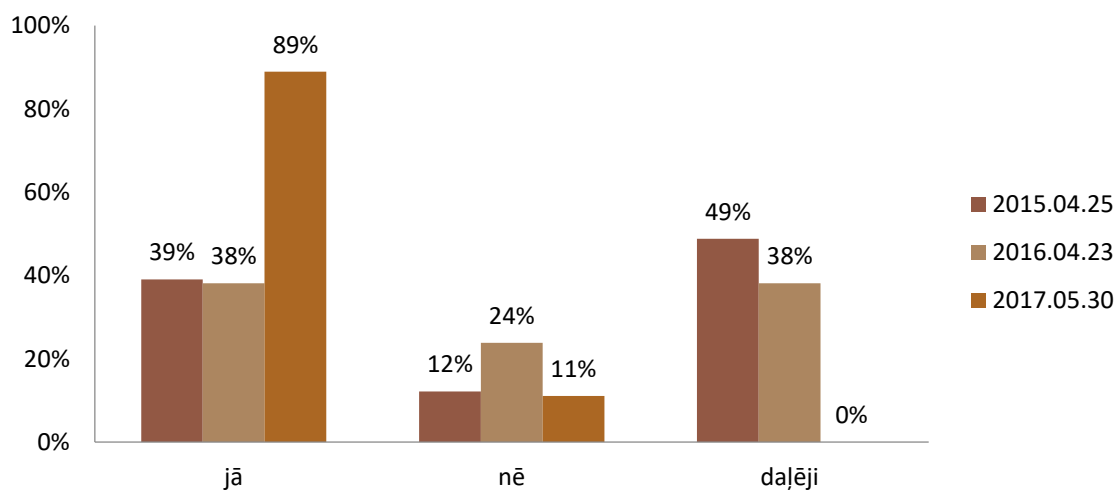

7. Talkas

Kā vērtējat talkā veicamos darbus?

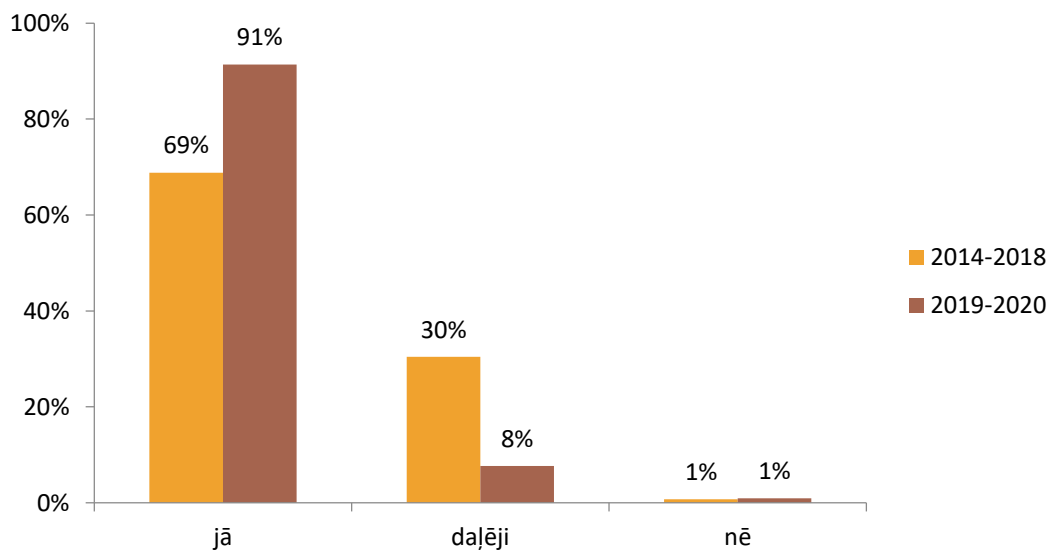

Vai pasākuma laikā uzzinājāt priekš sevis ko jaunu?

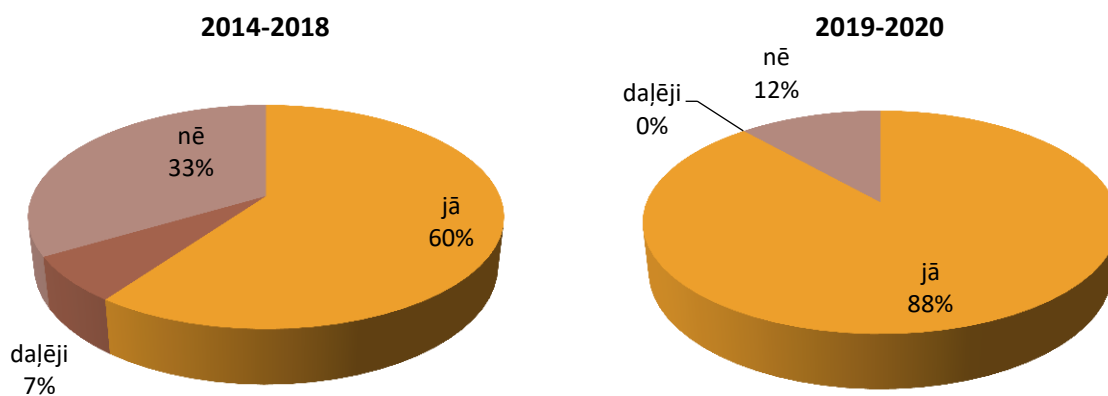

8. Pasākumu saturiskās daļas atbilstība gaidītajam

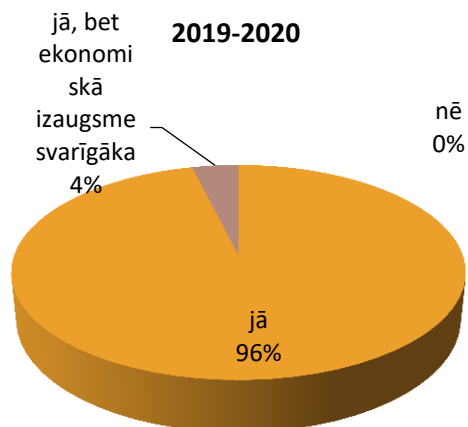
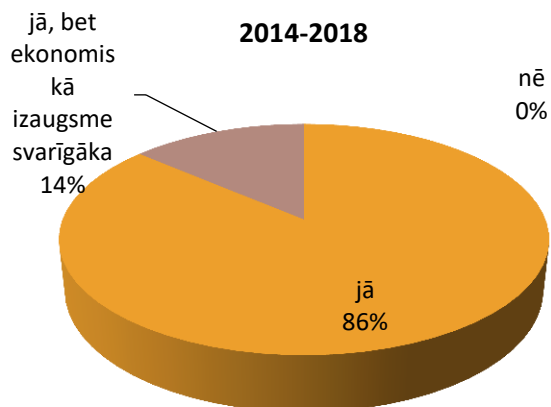

9. Vai pasākuma laikā uzzinājāt priekš sevis ko jaunu?

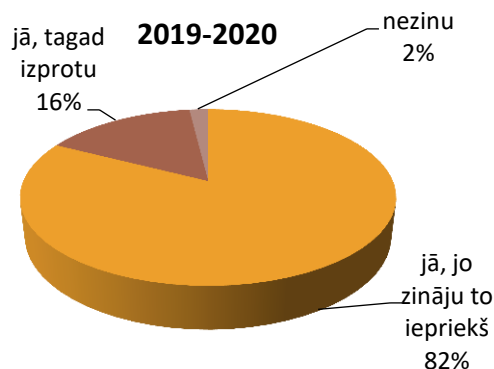
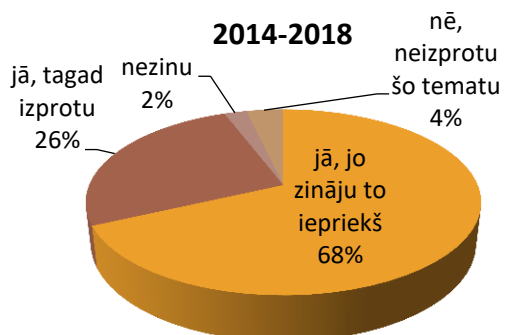

10. Vai jūsprāt ir jādoma par ekosistēmu saudzīgu izmantošanu?

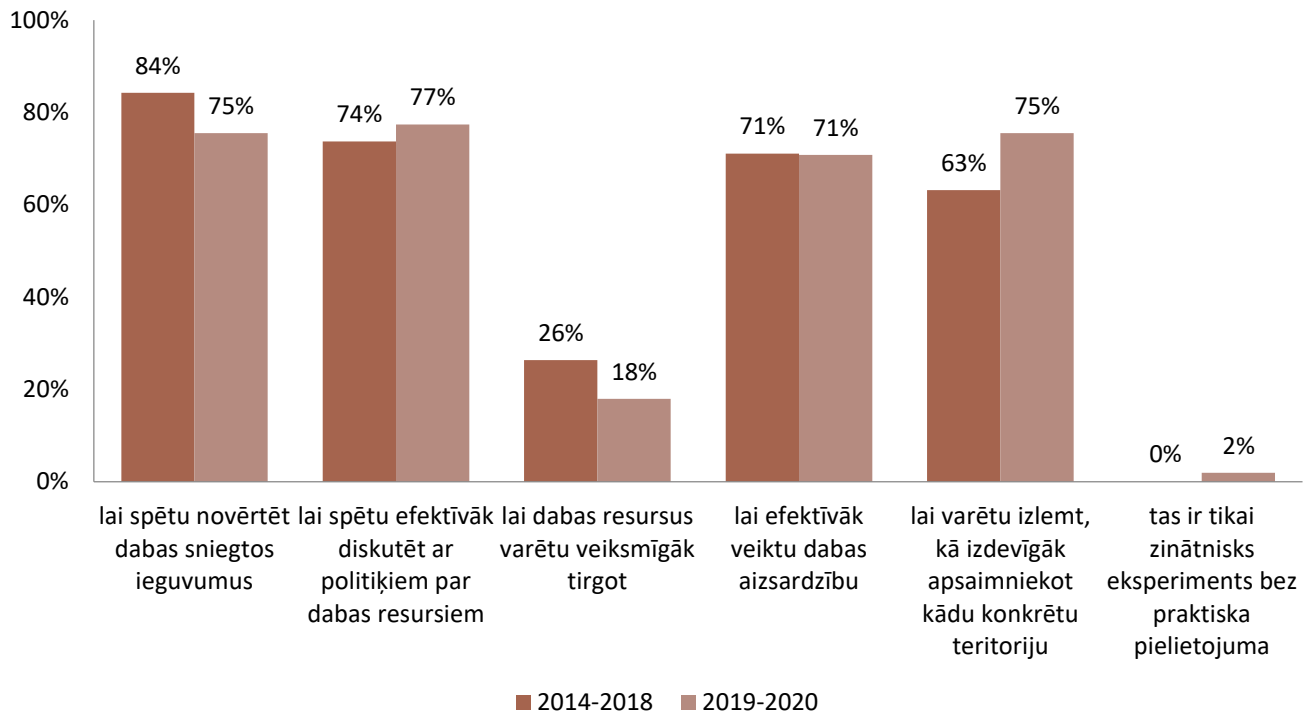

11. Vai izprotat, kāpēc nepieciešama ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana?

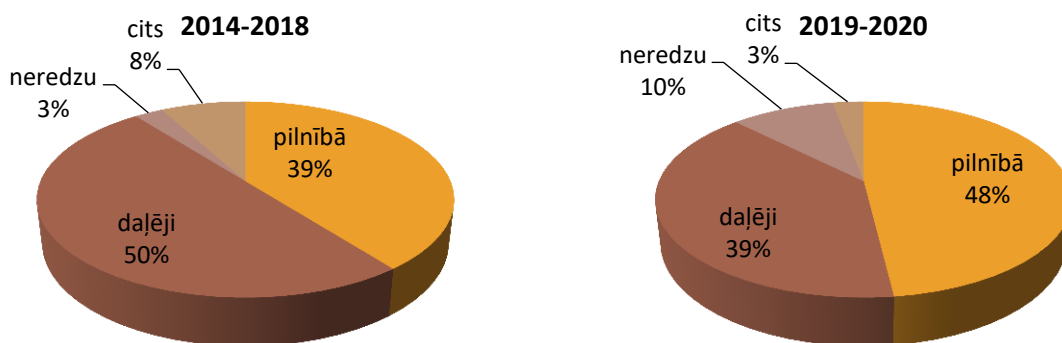

12. Kāpēc, Jūsaprāt, veic ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanu?

13. Vai Jūs redzat EPP integrēšanas iespējas savā profesionālajā darbībā tuvāko 2-3 gadu laikā?

Pielikumi

1. 2016.gada skolēnu anketa
2. 2018.gada skolēnu anketa
3. Uzņēmēju anketa
4. Vides dizaina objektu anketa